

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ „ЗЕМЯТА И ХОРАТА” - СОФИЯ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

№ 34

за 2019 г.

София, 2020

1. ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

1.1. Раздел „Минерали на Земята“

Богатствата на минераложките колекции се измерват с няколко количествени показатели - брой минерални видове, редки минерали, холотипове на новооткрити минерали, образци от типови находища. Не на последно място са качества на минералите, изразяващи се в тяхното изящество, научна стойност и кристални форми. НМ „Земята и хората“ е един от най-младите минераложки музеи в Европа, където музеите по естествена история бележат столетия в своята история.

За своите тридесет и четири години, благодарение активната работа на своите създатели – дарители и работещите в него сътрудници музеят успя да събере най-богатата в югоизточна Европа систематична колекция Минерали и да се подреди по богатство в първата десетка на европейските минераложки музеи.

Раздел „Минерали на Земята“ е своеобразен каменен архив, съхраняващ част от неживата природа, която човекът в процеса на своята дейност руши, без да вникне изцяло в нейната същност, богатство и красота. Разделът „Минерали на Земята“ съдържа над 7700 минерални образци от цял свят, част от които са показани в постоянната експозиция, а останалите се съхраняват в 51 хранилища, достъпни за научни изследвания. През настоящата година фондохранилището беше оборудвано с нови 11 шкафа.

Фондът е организиран в две части: „Систематична колекция минерали“ и „Минерално разнообразие на Земята“. В систематичната колекция се съхраняват авторски образци на български и чуждестранни изследователи, по които описани за първи път минерали. В „Минерално разнообразие на Земята“ са включени колекции от знаменити минерални находища с уникална геохимична обстановка, обусловила образуването на редки и ендемични минерални видове, високо естетични минерални образци от цял свят. Минералите са от 109 държави, като най-добре са представени Русия, Чехия, САЩ, Япония, Казахстан и др. Наред с често срещашите се минерали, заобикалящи ни навсякъде, се съхраняват колекции от уникални минерални находища: Дара-и-Пиоз – Таджикистан, Хибини – Русия, Лаврион – Гърция, Ленгенбах – Швейцария, Тоскана – Италия и др.

Разделът се попълва чрез откупки, дарения, собствени сборове на специалистите от музея. Цели се максимално попълване на минералните групи, видова пълнота на колекциите от световно известни минерални находища, максимален брой находища от един минерален вид.

За темповете на обогатяване на систематичната колекция на музея говорят и цифрите. При откриване на музея за посещение през 1987 год. в систематиката са били вписани 646 минерални видове, които към декември 2019 г. стават 1660 вида. За сравнение, в НМ „Земята и хората“ се съхраняват повече минерални видове, от колкото във всички минераложки музеи в България, взети заедно. През 2019 г. в раздел „Минерално разнообразие на Земята“ постъпиха 84 минерални образци от различни находища, 24 от които са нови минерални видове както за науката, така и за музея. Основна част от тях са дарение от техния откривател Игор Пеков и намериха място в експозиция „Нови постъпления“.

СПИСЪК НА ПОСТЪПИЛИТЕ В МУЗЕЯ НОВИ МИНЕРАЛНИ ВИДОВЕ

№	Наименование		Химична формула
1	Антофагастаит	Antofagastaite	$\text{Na}_2\text{Ca}(\text{SO}_4)_2 \cdot 1.5\text{H}_2\text{O}$
2	Арсенатротита	Arsenatrotitanite	$\text{NaTi}(\text{AsO}_4)\text{O}$
3	Армирадит	Arsmirandite	$\text{Na}_{18}\text{Cu}_{12}\text{Fe}^{3+}\text{O}_8(\text{AsO}_4)_8\text{Cl}_5$
4	Аубертит	Aubertite	$\text{Cu}^{2+}\text{Al}(\text{SO}_4)_2\text{Cl} \cdot 14\text{H}_2\text{O}$
5	Афтиталит	Aphthitalite	$\text{K}_3\text{Na}(\text{SO}_4)_2$
6	Ахирофанит	Achyrophanite	$(\text{K},\text{Na})_3(\text{Fe}^{3+},\text{Ti},\text{Al},\text{Mg})_5\text{O}_2(\text{AsO}_4)_5$
7	Беломаринаит	Belomarinaite	$\text{KNa}(\text{SO}_4)$
8	Бисмутоферит	Bismutoferrite	$\text{Fe}^{3+}_2\text{Bi}(\text{SiO}_4)_2(\text{OH})$
9	Далнегорскит	Dalnégorskite	$\text{Ca}_5\text{Mn}(\text{Si}_3\text{O}_9)_2$
10	Джасмундит	Jasmundite	$\text{Ca}_{11}\text{O}_2(\text{SiO}_4)_4\text{S}$
11	Зубковаит	Zubkovaite	$\text{Ca}_3\text{Cu}_3(\text{AsO}_4)_4$
12	Катиарсит	Katiarsite	$\text{KTiO}(\text{AsO}_4)$
13	Кернит	kernite	$\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_6(\text{OH})_2 \cdot 3\text{H}_2\text{O}$
14	Клинобисвани	Clinobisvanite	$\text{Bi}(\text{VO}_4)$
15	Кохенит	Kohenite	CFe_3
16	Леманнит	Lehmannite	$\text{Na}_{18}\text{Cu}_{12}\text{TiO}_8(\text{AsO}_4)_8\text{FCl}_5$
17	Метасидеронат	Metasideronatriite	$\text{Na}_2\text{Fe}^{3+}(\text{SO}_4)_2(\text{OH}) \cdot \text{H}_2\text{O}$
18	Натроафтитали	Natroaphthitalite	$\text{KNa}_3(\text{SO}_4)_2$
19	Пансерит	Pansnerite	$\text{K}_3\text{Na}_3(\text{Fe}^{3+},\text{Al})_6(\text{AsO}_4)_8$
20	Параберцелиит	Paraberzeliite	$\text{NaCaCaMg}_2(\text{AsO}_4)_3$
21	Плиниусит	Pliniusite	$\text{Ca}_5(\text{VO}_4)_3\text{F}$
22	Рондорфит	Rondorfite	$\text{Ca}_8\text{Mg}(\text{SiO}_4)_4\text{Cl}_2$
23	Тасекит	Taseqite	$\text{Na}_{12}\text{Sr}_3\text{Ca}_6\text{Fe}_3\text{Zr}_3\text{NbSi}_{25}\text{O}_{73}(\text{O},\text{OH},\text{H}_2\text{O})_3\text{Cl}_2$
24	Яржемскиит	Yarzhemskiite	$\text{K}[\text{B}_5\text{O}_7(\text{OH})_2] \cdot \text{H}_2\text{O}$

Извършена е дигитализация на всички експонати съхранявани във фондохранилището на раздел Минерали на Земята. Тук се попълват картотеки, подпомагащи дейността на работещите във фонда и на външни потребители:

- * картотека на всички минерални видове, одобрени от Комисията по нови минерални видове и минерални наименования към Международната минераложка асоциация;

- * картотека на минералните видове и разновидности, съхранявани в НМЗХ;

- * картотека на минералите в НМЗХ по страни;

- * дарители на музея;

- * картотека на минералите в НМЗХ по находище и страна;

- * топографска картотека по фондохранилища;

- * топографска картотека на експозиция „Минерали на Земята“;

- * фотодокументална картотека на експозицията.

Главен уредник: Живка Янакиева

1.2. Раздел „Минерални ресурси на Земята“

Образците от минерални суровини на планетата Земя съхранявани във фонда са класифицирани в следните две групи: (1) Минерални суровини за получаване на химични елементи; (2) Минерални суровини – природни материали.

* всички образци са систематизирани в общо 71 теми, от които 35 – суровини за получаване на химични елементи и 36 теми – природни материали.

* във фонда се съхраняват над 2900 минерални образеца.

Минералните суровини за получаване на химични елементи са групирани по основния елемент или неговите съединения (напр. желязо, волфрам, индий, алуминий, фосфор, злато и др.). По този начин се получават 82 броя от всичките 92 химични елемента, стабилни в природни условия и достъпни на съвременната цивилизация за стопанска употреба. При преработката на този тип суровини задължително се преминава през разрушаване на тяхната кристална структура, което се извършва най-често с методите на металургията.

Минералните суровини – природни материали са минерали и агрегати от минерали (скали и руди), които се въвличат в стопанска употреба в първичен вид или след незначителна преработка – рязане, натрошаване, активиране, модифициране, смилане, изпичане - без да се разрушава самия минерал. Тяхната номенклатура е много широка и включва неметалните строителни материали, скъпоценните и декоративни камъни, суровините за получаване на традиционни материали като порцелан, фаянс, стъкло и др.

През годината в основен фонд на раздела постъпиха общо 47 образеца. От тях особено интересни са рудни образци медното находище Бор в Сърбия, историческото находище на сребро и олово Лаврион (Гърция) и др. В основен фонд постъпи, също така колекция обсидиан от класически находища на тази суровина в Армения. По този начин беше сериозно обогатена еталонната колекция от обсидиан към темата „Материали използвани по време на Праисторията“.

Отговорник: ст.ас. Ч. Начев.

1.3. Раздел „Минерали на България“

В раздела се съхраняват 4601 бр. минерални образци, характеризиращи минералното разнообразие на България от важни минераложки обекти с различен мащаб: рудници, халди, единични минерализирани кухни и естествени разкрития. Те са класифицирани на регионален принцип, съобразно структурно-металогенното райониране на страната. В раздела се съхраняват също: систематична колекция на установените в България минерални видове; генетични колекции от структурно-текстурни особености на минералите; колекция от различни минерални асоциации за всеки минерален вид; колекция от образци с високи естетични качества; тематични колекции от научни проекти; авторски образци на цитирани в литературата минерали.

През 2019 година са постъпили 111 бр. образци (102 дарения, 8 собствен сбор, 1 откупка). За трета поредна година музеят получи от своите фейсбук приятели дарения от ахати, ясписи, коралити от различни точки, голяма част от които са експонирани в Е 169 и Е 170. Те попълват колекцията от минерално разнообразие на България.

Интерес представляват следните образци:

1. Клинобисванит, бисмутоферит и бисмутит в асоциация с хипергенни медни минерали в гранатов скарн от нах. Бояджик – дарение от Дорота Сродек

2. Друза от кварц и халкопирит – полисинтетни срастъци („халкопиритови игли“) от р-к „Девети септември“ – откупка

3. Либетенит от р-к „Червено знаме“ – дарение от Красимир Чапезов

4. Орбикуларен яспис от р. Върбица – дарение от Елисавета Андонова

5. орбикуларен яспис от нах. Неофит Бозвелиево – дарение от Никос Дафнис и Асимиана Склари

6. Кварц – „мармарошки диаманти“ от Етрополе – дарение от Илиан Атанасов

7. Халцедон от Широко поле – дарение от Величко и Ганка Кръстев

8. Скептровиден аметист от нах. Чала – дарение от Шукри Сираков

Силифициран корал, Широко поле

*Пирит, марказит, кварц,
Джурково*

Ахат, Долна Кула

Силифициран корал, Нановица

*Новите фондохранилища, в които са подредени регионални колекции
от МБ – Минерали от Витоша и Минерали от Сакар*

Във фонд “Минерали на България” се попълват картотеки, подпомагащи дейността на работещите във фонда и външни потребители:

- картотека на минералните видове и разновидности, съхранявани в НМЗХ;
- картотека на минералите в НМЗХ по находища;
- топографска картотека по фондохранилища;
- топографска картотека на експозиция „Минерали на България”;
- фотодокументална картотека на експозицията и на образци във фондохранилището.

Отговорник уредник: Лариса Нешева

1.4. Раздел „Минерални ресурси на България“

Република България разполага със 166 вида проучени полезни изкопаеми: енергийни суровини, руди на черни, цветни и благородни метали, индустриални минерали и декоративни скали. Геоложките особености на находищата предопределят сложни процеси на рудообразуване, довели до подчертано сложния минерален и химичен състав, а суровините, добивани от тях, като правило са комплексни. В раздела се съхраняват 3 376 броя образци от над 100 обекта: метални и неметални минерални суровини от действащи, проучени, отработени и потенциални находища и рудопроявления на България, а също и нетрадиционни минерални суровини - от естествени или техногенни находища, промишлени отпадъци.

Чрез дарения и собствен сбор през 2019 година в раздел МРБ са постъпили общо 8 образци: рудни образци с: галенит, сфалерит, халкопирит, пирит от рудник „Върба“, Мадан и глауконитов пясъчник от Малопещенската свита.

Глауконитов пясъчник

*Сфалерит, галенит, халкопирит,
манганокалцит*

Уредник: Св. Старирадева

1.5. Раздел „Материали“

Експонираните материали разглеждат следните теми: керамика (строителна и със специално предназначение), монокристали, стъкло, строителни материали, огнеупори, композитни материали за строителството, метали (черни и цветни) и сплави. Направена е съпоставка с първите материали, използвани от човека и материалите, получавани чрез най-новите технологии.

Уредник: Г. Цонков

1.6. Колекция "Скъпоценни и декоративни камъни"

Колекцията се формира от постъпилите в останалите фондове на музея природни минерали и синтетични материали с качества на ювелирна суровина. Част от образците са шлифовани и полирани. Колекцията наброява 2984 образца в естествен и обработен вид. През 2019 година в колекцията са постъпили 65 бр. образци от цял свят:

- Ахати и обсидиани от Армения;
- Друза от смарагдови кристали от Бразилия;
- Голямо количество ахати и ясписи от Източните Родопи;
- Рубинови кристали от Виетнам;
- Пектолит, разновидност ларимар от Доминиканската република;
- Гагат от Испания;

- Нефрит от Полша;
- Циркон – кристал от Пакистан;
- Аметист и опали от Турция;
- Халкосидерит и хризосола от Чили.

Обслужващи картотеки:

- компютърен каталог на съхраняваните образци;
- фотодокументална картотека.

Отговорник: д-р Петко Петров

1.7. Научни колекции

В НМ „Земята и хората” се съхраняват научни колекции на изявени български учени, резултат от тяхната дългогодишна изследователска дейност. От създаването на музея в него постъпиха колекциите на проф. Мария Желязква, проф. Боян Алексиев, проф. Иван Начев, Леонид Ратиев и др. Последното голямо постъпление в раздел Научни колекции е Колекция „Иван Бонев”, съдържаща 521 минерални образци, полеви бележници, бележки по научните изследвания и комплект от публикации на автора. За част от образците са съхранени авторските етикети с отметка на датата на техния сбор, източника на придобиване, бележки и зарисовки на кристали. Образците от колекцията са илюстрация на разностранните интереси в областта генетичната минералогия и е една от най-стойностните научни придобивки за НМ „Земята и хората” до днес. Образците от колекцията се дигитализират и предстои издаване на каталог. В резултат на активната дарителска дейност на световноизвестните откриватели на нови минерални видове Игор Пеков и Никита Чуканов в раздела са засебени колекции с техни авторски образци, в които за първи път са открити съответните минерали.

Главен уредник: Живка Янакиева

1.8. Инвентаризация на фондовете на музея

Като част от основната музейна дейност бе извършването на ежегодната инвентаризация на фондовете на музея (съгласно чл. 93 (1), 2 от Наредбата за отчитане и опазване на движимите паметници на културата). В нея се включиха активно всички служители на отдел „Фондове и експозиции“ – Петко Петров, Илиана Апостолова, Живка Янакиева, Гено Цонков, Светла Старирадева, Лариса Нешева и Десислава Делибалтова както и Светлана Енчева и Милена Христова.

През 2019 г. графикът за инвентаризациите включваше довършване на пълна инвентаризация на фондове и експозиции „Минерални ресурси на Земята”, „Минерали на България” с материално-отговорно лице Лариса Нешева; „Минерални ресурси на България” с материално-отговорно лице Светла Старирадева, фонд и експозиция „Материали” с материално отговорно лице Гено Цонков, „Научни колекции” с материално-отговорно лице Живка Янакиева, както и на колекция „Гигантски кристали” с материално-отговорно лице Илиана Апостолова. В рамките на 2019 г. е завършена и инвентаризацията на колекция „Гигантски кристали”.

Извърши се пълна инвентаризация на благородните метали и скъпоценните камъни по утвърдения актуализиран списък (чл. 93 (1), 3. от Наредбата за отчитане и опазване на движимите паметници на културата).

Инвентаризация по репрезентативния метод беше направена на фонд и експозиция „Минерали на Земята” и, „Минерали на Земята” с материално-отговорно лице Живка Янакиева и колекция „Скъпоценни камъни” с материално-отговорно лице Илиана Апостолова и обменен фонд с материално-отговорно лице Илиана Апостолова.

Д-р Петко Петров

1.9. Идентификационна и фондова комисии

За 2019 година има 97 протокола от идентификационни и 97 протокола от фондови комисии, на които са докладвани общо 876 образци, заведени общо като 585 единици, от които 230 са насочени за основен фонд на музея, 81 в обменен фонд и 274 към научноспомогателен фонд.

За докладването на фондова комисия освен необходимите документи се изготвят и макроскопско описание на образците. Това позволява, когато се докладва голяма група еднотипни образци, освен индивидуалното описание в етикетите да се опишат по-подробно характерни особености на съответната група (колекция) образци и да се формулират научни проблеми, към които има отношение съответната колекция.

Всички образци, докладвани на фондова комисия преди това са преминали докладване на идентификационна комисия.

Всички протоколи от фондовите комисии и идентификационните комисии са заведени в научния архив на музея.

Д-р Петко Петров

1.10. Дигитализация на културните ценности

Цифровизацията на образците от фондовете е на няколко нива.

От 1996 година в музея работи компютърна инвентарна картотека, която обхваща образците от основен, обменен и научно-спомогателен фонд. Към 31.12.2019 година в инвентарната картотека са всичките 21 128 инвентарни единици от основен фонд, 3087 от обменен фонди и 8 176 от научно спомогателен фонд.

Д-р Петко Петров

1.11. Фотодокументация на културните ценности

Работи се и по фотодокументацията на образците от основен фонд. Към момента има направена фотодокументация на общо 16190 минерални образци от основен фонд. Дигитализацията на културните ценности е извършвана основно с цифрово фотографияне на експонати от основен фонд с фотоапарати Olympus SP-500UZ и Fuji S. На сайта на музея могат да се разгледат част от дигитализираните движими културни ценности на музея, като Колекция „Петър Трантеев, Колекция Ахати от Шуменското плато, Колекция Иван Бонев.

http://www.earthandman.org/?page_id=2618&lang=bg

До момента е направена фотодокументация на всички витрини в експозицията. При всяко добавяне или изваждане на експонати, както и при разместване (след пълно почистване), задължително се прави нова фотодокументация на съответната витрина. За всяка от витрините се поддържа компютърен архив, в който може да се проследи промяната в съответните витрини през годините.

В електронен вид се съхранява систематизиран архив на всички снимки, подредени по витрини и по дата на фотодокументиране. Архивът се прехвърля и на хартиен носител, в отделна папка за всяка витрина.

Фотодокументацията на новопостъпилите образци в основния фонд на музея е част от текущата фондова работа.

Д-р Петко Петров

1.12. Препарация и консервация на минерални образци

Препариране (почистване и оформяне) се извършва на всички образци, които постъпват в музея като собствен сбор. Образците, които постъпват като дарения, обмен или откупка, като правило са преминали през подобна обработка, но ако се нуждаят от такава, преминават преди постъпване пред идентификационна и фондова комисии.

В редки случаи се налага консервация на минерални образци, които с нещо са изключителни и трябва да бъдат запазени, консервацията се извършва от уредниците на музея, които имат многогодишен опит в това отношение. На такава процедура се подлагат единствено образци, които са в процес на подготовка за докладване пред идентификационна и фондова комисия.

Д-р Петко Петров

2. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

2.1. Постоянни експозиции

Обостряне на екологичните проблеми в настояще време ни подтиква към хармонично и отговорно отношение към Природата в нейната цялост – жива и нежива природа. Екипът на музея се стреми към създаването на музейни експозиции и събития, способстващи за развитието на емоционално-ценностни реакции у посетителите към минералите, като част от заобикалящата ни среда.

За достигане на по-широк кръг последователи се обърнахме към модерните технологии за пренасяне на част от информацията за НМ „Земята и хората” във виртуалния свят. Съвременните методи за дигитализация и комуникация привлече посетители, които искат да видят минералите на живо, докато онлайн проекцията на музея набира друг вид почитатели.

http://www.earthhandman.org/?page_id=2618&lang=bg

Главен уредник Живка Янакиева

2.1.1. Гигантски кристали

Залата с гигантските кристали в музея е безспорно най-атрактивната експозиция за всеки посетител. Гигантските кристали са уникално природно творение и се срещат изключително рядко. Само две в света са колекциите от гигантски кристали на кварца от Бразилия – в Националния музей по естествена история в Париж и в Националния музей „Земята и хората“ в София. И двете колекции са създадени благодарение на българина Илия Делев.

Най-големият монокристал от млечен кварц в експозицията тежи цели 1270 kg, а другата от кристали на морион (кварц с черен цвят) е с тегло 1437 kg. Забележителни са също образците от берил, турмалин, слюда, фелдшпати, апатит, диопсид и др. С уникални размери са кристалите на корунд от Индия (35,5 kg) и шпинел от Мадагаскар (24 kg).

България е представена в тази експозиция с уникален образец от гигантски черен турмалинов кристал върху розов кварц от Плана планина. Впечатляващи са и образците от вкаменено дърво, гипсови кристали, калцит, флуорит, хематит, ясписи и ахати.

Всички експонати са с висока научна и културна стойност и са част от световното природно наследство.

Залата с гигантските кристали е предпочитано място за разнообразни културни и научни прояви.

Концерт в зала „Гигантски кристали“

Научна постерна сесия в зала „Гигантски кристали“

Светлана Енчева

2.1.2. Минерали на Земята

Експозицията „Минерали на Земята“ дава обща представа за разнообразието на минералното царство. В 22 витрини са показани често срещани се в природата минерали и такива, които са изключителна рядкост и се намират на единични места по света. В експозицията по систематичен принцип е показана една малка част от съхраняваните във фондовете над 1660 минерални вида. Показани са както на често срещани, така и екзотични експонати и музейни уникати. Темите, в които са изложени експонатите са: самородни елементи; сулфиди и сродни съединения; оксиди и хидрооксиди; халогениди; силикати със скелетно устройство; силикати с верижно устройство; силикати със слоисто устройство; силикати с островно устройство; волфрамати, молибдати и хромати; борати; фосфати, арсенати и ванадати; карбонати; четири витрини са отделени за голямото разнообразие от минерални видове и разновидности на силициевия двуокис. Експонирани са редки минерали с необичайни комбинации на елементи, гигантски кристали, естетични образци.

Експозиция „Минерали на Земята“ се обогатява с нови по-представителни за минералния вид образци, допълващи тематичния обхват на систематичната колекция, маркирани с червена точка, за улеснение на посетителите. Предстои експониране на две атрактивни теми: Луменесценция на минералите и Метеорити.

Главен уредник Живка Янакиева

2.1.3. Минерални ресурси на Земята

Целта на раздел „Минерални ресурси на Земята“ е създаването на колекции с научна, иновационна, познавателна, образователна и популяризаторска стойност. Те отразяват равнището на съвременните познания за ефективно и устойчиво използване на минералните суровини и приемствеността на знанията за тях.

В експозицията са показани „полезните“ минерали от световни находища, които човека използва в своята икономическа (стопанска) дейност. Експонирани са образци от минерални находища на планетата Земя, които човекът е използвал в миналото, използва сега или ще използва в бъдещето. Изтъква се ролята на минералните суровини, които са съществена част (около 70%) от всички природни суровини и върху алтернативността на тяхното използване, което може да повишава цената им от десетки до стотици пъти. Акцентира се върху тяхната изчерпаемост и невъзобновимост - за разлика от другите природни ресурси, те не се образуват отново след тяхното изземване. Подчертава се лавинообразното нарастване на техния добив, в резултат на

което към сегашния момент е създаден световен недостиг от запаси на живак, сребро, калай, тантал, платина. Някои страни се стремят да монополизират добива на литий и редкоземни елементи, като по този начин поставят в зависимост останалите страни производители на високотехнологични устройства.

ст. ас. Чавдар Начев

2.1.4. Минерали на България

Експозицията на раздела показва части от минералното разнообразие на България, които представляват миниатюрни природни модели, обречени на унищожение или вече унищожени от естествените геоложки процеси, от миннодобивната дейност или от неразумно отношение на човека към природата. В експозицията са показани най-привлекателните и редки минерални образци, които имат качества на природно изкуство и са обект на многократно общуване с посетителите. Особен интерес представляват пълните колекции от минералното разнообразие на Ардинското пегматитово поле (аквамарин, морганит, хелиодор, спесартин, цитрин, опушен кварц, аметист, турмалин); Витоша (турмалинови слънца и двустранни дравитови кристали, апатит, брукит и анатаз, колекция от обработени декоративни камъни); Кремиковци (барит- различни морфоложки типове, сегнитит, норсетит, родохрозит, малахит, хематит, гьотит, лепидокрокит, куприт, дигенит, мраморен оникс, ясписоид); Маджарово (аметист - монокристал с огромни газово – течни включения, орфеит, вюртцит, апофилит, пироморфит, самородна мед, церусит, малахит, какоксен, вавелит, варисцит); Давидково (родохрозит, халкопирит); Брусевци (арагонит-сферокристали); Раднево (гипс – монокристали и срастъци); кристални друзи от галенит, сфалерит, кварц, карбонати, халкопирит и японски двойници на кварц от Маданския руден район.

В 20 витрини са експонирани следните тематични колекции:

- -„Минерали от Кремиковци”,
- -„Сферокристали от арагонит от находище Брусевци”,
- -„Минерали от пегматитите на Ардински район”,
- -„Родохрозит от находище Давидково”,
- -„Минерали от находище Маджарово”,
- -„Карбонатни минерали от Маданското рудно поле”,
- -„Кварц - японски двойници”,
- -„Минерали от Маданското рудно поле”,
- -„Минерали от Витоша”,
- -„Манганокалцит от рудник Андрю, Ерма река”,
- -„Гипс от рудник „Трояново – 3”.

Четири витрини: Е 254, Е 255, Е 241, Е 242, Е 246, Е 249 на тема „Минерали от Маданското рудно поле” са актуализирани с новопостъпили образци.

Уредник Лариса Нешева

2.1.5. Минерални ресурси на България

Постоянната експозицията на раздела показва минералните богатства на страната. Представени са основните действащи, отработени и потенциални находища, които ще се разработват в бъдеще. В двадесет витрини са експонирани 448 броя от образците на фонд „Минерални ресурси на България”. Групирани са съобразно полезния компонент в тях:

Метални полезни изкопаеми – суровини за производството на: черни метали: желязо, манган и хром; цветни метали: мед, олово, цинк, волфрам, молибден; благородни метали: злато, сребро и платина.

Неметални полезни изкопаеми: каолин, флуорит, силицити, гипс, каменна сол, уникалните със свойствата си и областите на приложение зеолити, перлити и вермикулит. Показани са най-големите ни находища на разнообразни декоративни скали: варовици, мрамори, пясъчници, гранитоиди, гнайси, риолити.

Комплексни находища

Уредник Светла Старирадева

2.1.6. Материали

Във фонда и експозицията се съхраняват 2599 броя образци с 1779 фондови номера от различни материали.

В 21 витрини са експонирани следните тематични колекции:

- първите материали, използвани от човека, като и материали на бъдещето (Е 209, 211): кремъци и глини, както и имплантанти, аморфни метали, влакнеста оптика;
- високотемпературни свръхпроводници и наноматериали: ултрадисперсни диамантени прахове, компакти, фулерени;
- метали и сплави, включително азотирани стомани, разработени и произвеждани в България, разнообразни феросплави, силиций (Е215, 217-219);
- стъклени материали (Е210) – стъклоvlakно, стъклена вата, оловно стъкло, стъклосмазка, оптично стъкло, лазерно стъкло;
- ситали и изделия от лят базалт (Е213);
- керамични материали - строителна (Е208) и техническа (Е212) керамика; специални керамики – кордиеритова и корундова; самосвързан силициев нитрит, пено-керамични материали, силициев карбид, флогопитова керамика, керамични детайли за мотори;
- огнеупори: динасови, магнезитни, цирконови, алумоокисни, шамотни, хроммагнезитни (Е 214);
- откриването на полезни свойства в отпадните минерални продукти: шлаки, пепели от ТЕЦ, фосфогипс и превръщането им в изделия.

Витрините на експозицията бяха обогатени с тантал – тел; силициев нитрид; графит – част от детайл; графитна хартия + проба.

В експозициите са показани строителни материали, получени от отпадъци (Е 204 – 207).

Една от най-красивите колекции на фонда са монокристалите (Е 201-203, Е 220).

Първият и най-популярен изкуствен монокристал – пиезокварцът е показан с експонати от България, Русия, САЩ, Канада и Япония. Крупногабаритните оптични кристали от флуорит и акустооптични кристали от $PbMoO_4$, разработени в БАН, биха направили чест за всяка индустриално развита страна. Достойни за националната ни гордост са прекрасните по показатели и размери монокристали от $KGW:Nd$ за твърдотелни лазери и КТР – нелинейно оптичен материал за лазерна техника, $KYb(WO_4)_2$ - за плосък дисков лазер.

Във фонда могат да се видят исторически материали – личната колекция от монокристали на акад. Ростислав Каишев; първите български стомана, чугун, Pb, Zn, Cd; жълтите павета от центъра на София; керемиди и тухли от началото на 20 век.

Изработени са картотека и електронен каталог на съхраняваните образци (материали), както и 27 фотографии.

Уредник Гено Цонков

2.1.7. Скъпоценни и декоративни камъни

Експозиция „Скъпоценни и декоративни камъни” заема част от втория етаж на музея и се разполага в 12 големи и 16 малки витрини. В тях са експонирани природни и

обработени скъпоценни и декоративни камъни, както и изделия от тях и екзотични скъпоценни камъни. В експозицията са показани разнородни минерали от цял свят. Сред колекциите заслужават внимание:

➤ богата колекция от ювелирни разновидности на берила: изумруд, аквамарин, морганит, гошенит, хелиодор - кристали и друзи, експонирани в експозиция Е 271 и фасетираны скъпоценни камъни, експонирани в Е 269;

➤ колекция от топази с уникални по големината и чистотата си кристали, които могат да се видят в експозиция Е 272 и фасетираны топази - безцветни, сини, жълти и чаено-кафяви в Е 268;

➤ богата колекция от разновидности на силициевия диоксид: фасетираны в разнообразни форми планински кристал, аметист, цитрин, опушен кварц, морион, аметрин, розов кварц - в експозиции Е 283 и Е 284; големи по размер, но въпреки това с изключителна чистота кристали и друзи от цитрин, опушен кварц и аметист в Е 277 и Е 278;

➤ обработени ахати, халцедон, оникс, ясписи, хризопраз - в Е 285;

➤ богата колекция от различно оцветен флуорит – полирани плочи, в Е 282

Отговорник: д-р Петко Петров

2.2. Временни експозиции

2.2.1. Експозиция „Нови постъпления 2019”

Всяка година на 19 юни, когато музеят чества Деня на дарителя се открива временна изложба, в която се представят новите постъпления във фондовете на музея.

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ: 6 витрини в Западното крило на музея

Откриване на изложба Нови постъпления

Витрини 171 и 172. Нови постъпления във фонд Минерали на Земята.

Експонирани са постъпилите нови дарения за музея - авторски образци на редки минерални видове от цял свят, дарени от откривателя на минерали Игор Пеков; смарагди от Бразилия; диоптаз от Конго, афганит от Афганистан; хиалофан от Босна и др.

Изключителен интерес представлява дарението на Георги Пенев и фирма Метеорити ООД, които подариха представителна колекция метеорити от Мароко и Аржентина. С тези дарения с поставя началото на експозиция „Метеорити“ в музея, чието експониране в постоянните експозиции предстои.

Малка част от темата „Метеорити“ във временната експозиция

Специално място в изложбата заемат представителни образци нефрит и обсидиан, които са част от музейната литотека, формирана в помощ на археологическите изследвания на суровини, използвани от дълбока древност. Това са стандартни суровини, необходими при интердисциплинарни изследвания за локализиране източника за направата на оръдия на труда.

Нефрит и обсидиан, които са част от музейната литотека

Част от новите постъпления в раздел „Минерали на България“ са експонирани в три витрини: Е 166 - „Забележителни находки от България във фондовете на НМЗХ“, в която са показани: едрокристален пироморфит от Пчелояд, берtrandит и хелвин от нах. Крушев дол, епидот - монокристал от Нова Махала, норсетит, витерит, манганит, азурит, родохразит от нах. Кремиковци, виолетов сапфир и хидроксилпатит от нах. Дорково, смарагд от Урдини езера, Рила, макинстриит, щромайерит, сребро от Седмочисленици, син доломит от рудник „Габрово“, зелен доломит, калцит от нах. Крушев дол, церусит – скелетни агрегати от нах. Гюдюрска, самородна мед, Чала, японски двойник от кварц от нах. Крушев дол, дакиардит К от Ауста, калиево-магнезио-арфведсонит от Бухово – Сеславски плутон.

Е 170 - „Нови постъпления във фонд „Минерали на България“ – експонирани са най-впечатляващите образци, постъпили през годината като дарение от фейсбук приятели на музея – ахати, ясписи и коралити от редица нови точки от България.

Е 169 - „Нови постъпления във фонд „Минерали на България“ – експонирани са най-впечатляващите образци, постъпили през годината: скептровиден аметист от Чала, друза от халкопиритови „игли“ от р-к „Девети септември“, ахат със самородна мед от нах. Шкорпиловци, либетенит от Червено знаме, биянкит от Лозен.

Е 168 - „Минерални ресурси на България“

Във витрина Е 168 са експонирани образци от рудник „Върба“, постъпили в раздел МРБ през последната една година.

Е 168 Част от новите постъпления раздел МРБ

Отговорник Живка Янакиева

2.2.2. Временна изложба „Ахати от България“

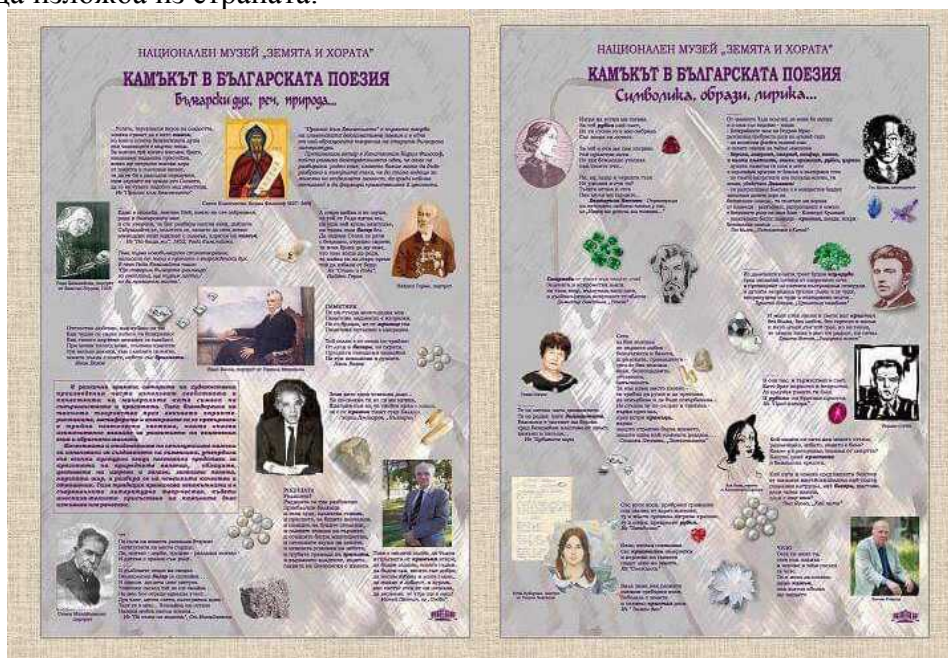
МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ: 6 витрини в източно крило на музея

СЪДЪРЖАНИЕ: най-интересните находки от ахати, постъпили в музея през периода 2008-2018 год. Образците са сбор на Ал. Секиранов, М. Малеев, В. Бачев, Св. Енчева, П. Петров, а също така дарения и откупки. Находища „Студен кладенец“ – изложени оникс-ахати, мъхови ахати; ахати с усложнен строеж. Находище „Рабово“ – ахати от жилин тип с тъмен до почти черен халцедон в латити. Представени са крустификационни и оникс ахати, характерните с негативните отпечатъци от калцит от външната страна ахати. От района на Маджарово са изложени оникс ахати с интересна жълта пигментация, както и представителни образци от жилни ахати с аметист. В една витрина са експонирани редки ахати от района на Шуменското плато, постъпили като дарение и собствени сборове на сътрудници на музея (Ж.Янакиева, Ч.Начев).

Отг.: Л. Нешева, Ж. Янакиева, Св. Енчева

2.2.3. Експозиция „Поезията на камъка“

Експозицията представя нестандартен, поетичен прочит на красотата и въздействието на минералите. В четири витрини в експозиция „Скъпоценни камъни“ (втори етаж на музея) са експонирани високо естетични природни образци на скъпоценни камъни, чиито красота, цвят са използвани за изграждане на различни поетични образи. Редом с тях могат да се прочетат откъси от стихове на български и чужди класици. Неразделна част от изложбата са 6 постера с подбор от стихове на поети, които чрез минералите в пряко или преносно значение постигат своите поетични внушения. Голямо внимание е отделено на българската поезия със стихове от Вазов, Яворов, Дебелянов, Смирненски, Лилиев, Багряна, Джагаров и много други. Направен е специален подбор от портрети и шаржове на поетите от известни художници. Изложбата е качена натъч-монитор в експозиционната зала. Проектът е насочен към широк кръг публика, като са разработени варианти на пътуващи постерни изложби на НМ „Земята и хората“ под надслов „Поезията на камъка“ и „Камъкът в българската поезия“. За изключителния интерес на изложба „Поезия на камъка“ говори фактът, че копие от нея стана част от пътуващите изложби на НМЗХ и пое пътя на гостуваща изложба из страната.

Гл. уредник Живка Янакиева

2.2.4. „Познай себе си!“ Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България

Името на братята Шкорпил е свързано завинаги с българската археология, но големият им принос в изследване на природните богатства на нашата страна остава непопулярен. Предмет на настоящата изложба е представяне на изключителния принос на Херменегилд и неговия брат Карел в развитието на българската геология, минералогия, ботаника, карстология, хидрогеология и география. На постери са представени техните пионерски научни изследвания, а също така са експонирани копие на първата геоложка карта на Южна България и част от трудовете на братя Шкорпил.

Книгите на братя Шкорпил се издават под надслов “Познай себе си”, което най-добре е изразено в написаното от тях: "Богатствата, които крие земята ни в недрата си, се намират още в онова състояние, в което природата ги е създала, те са още непокътнатите богатства на народа ни. Ние малко мислим за тях и никак не се приготвяваме да бъдем в състояние сами да ги открием и да се ползуваме от тях. Да не мислим, че чужденците спят! Веднъж минали нашите богатства в техни ръце, тогава нека се опростим с тях и да се готвим да станем слуги."

Гл. уредник Живка Янакиева

2.2.5. Мемориални изложби: Първите български геолози: проф. Георги Златарски и акад. проф. д-р Георги Бончев

Във връзка със 160 годишнината от рождението на проф. Георги Златарски (през 2015 г.) и 150 годишнината от рождението на акад. проф. Георги Бончев (през 2017 г.) в музея бяха експонирани юбилейни изложби. Поради интереса, постерите и част от експонатите останаха на втория етаж в музея.

Проф. Георги Златарски е роден през 1954 г. в Търново. Завършва гимназия в родния си град и учи след това в Имперския лицей в Цариград и в Загреб. От 1876 г. до 1880 г. следва естествени науки в [Загребския университет](#). През 1882 година в Пловдив се провежда Първото изложение на полезни изкопаеми и минерали в България. Павилионът и цялостната организация са изцяло дело на Георги Златарски – тогава държавен геолог и минералог. През 1882 г. публикува „Рудите в България“ – първия български научен труд по геология. От юни 1880 г. е минеролог-геолог при Министерството на финансите, от 1890 г. е началник на отделението за мините и геологическата снимка при същото министерство, а от 1893 г. директор в геологическия отдел на Министерството на търговия и земеделието. Като преподавател в Софийски университет той е Декан на Физико-математическия факултет (1903 – 1904

г.), Ректор на университета (1897–1898, 1901–1902 г.) Чете университетските курсове: Обща геология; Историческа геология; Геология на България; Палеонтология на безгръбначните животни; Физиографска и динамична геология; Геотектоника и стратиграфска геология; Палеозоология; Въведение в изучаването на геологията и динамичната геология

Акад. проф. д-р Георги Бончев е роден на 6 август (стар стил) 1866 г. в с. Жеравна. Той е изтъкнат български геолог; действителен член на БАН от 1900 г.; основоположник на катедрата „Минералогия и петрография“ и музея към нея в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1905-1936); декан на физико-математическия факултет (1906/07, 1907/08, 1919/20, 1927/28г.); ректор (1914/15 г.); пръв председател на Българското геологическо дружество (1925); основател и пръв директор на Геологическия институт при БАН (1944-1948); основоположник на гемологията (скъпоценни минерали) и геоархеологията (мегалитни паметници) у нас; автор на над 140 научни труда и университетски учебници; почетен гражданин на София и на Шумен за заслуги по водоснабдяването. През 1958 г. проф. Иван Костов нарича в чест на своя учител открития от него в района на Наречен, Централни Родопи нов за науката минерал – бончевит.

Светлана Енчева

2.2.6. Временна експозиция „Колекция Петър Трантеев – Морфология на пещерни образувания“

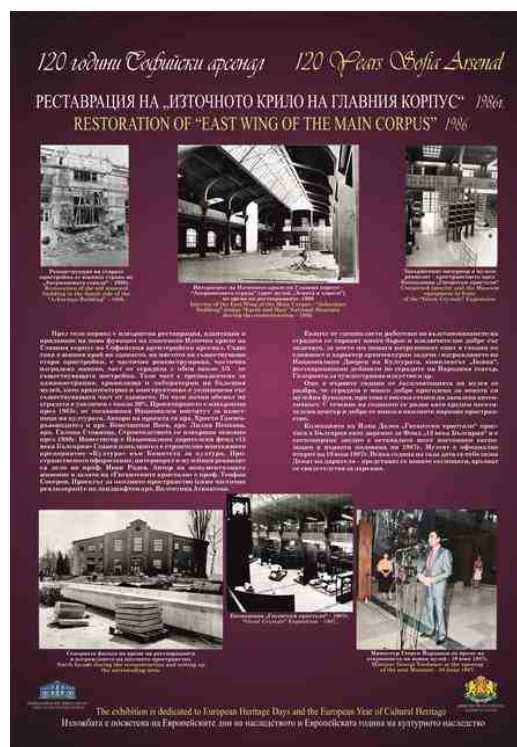
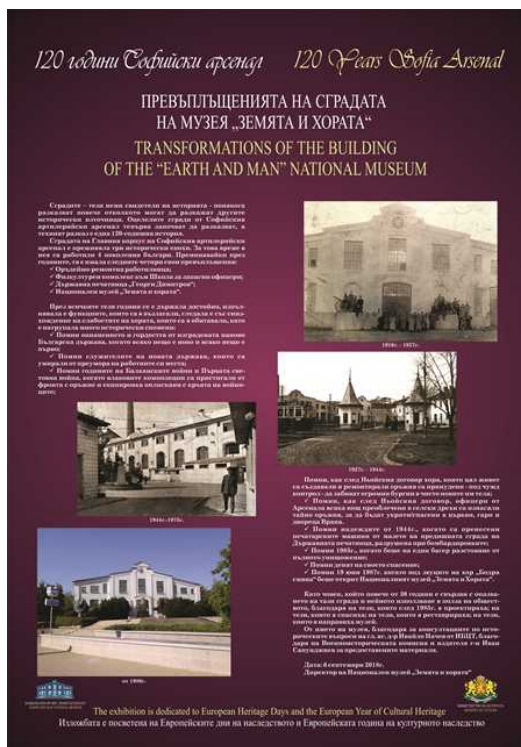
Колекцията с пещерни образувания "Петър Трантеев" е една от най-ценните исторически научни колекции, съхранявани в НМ "Земята и хората". Тя е събирана и обработвана от създателя на организираното пещерно движение в България Петър Трантеев в продължение на повече от 45 години при картирането и научните му изследвания в пещерите. Колекцията бе систематизирана, описана и с финансовата подкрепа на Националният дарителски фонд "13 века България" бе издаден каталог. Изключително място в нея заемат пещерните бисери - любима научна проблематика на автора, която той разработваше с удивителна систематичност, всеотдайност, постоянство, прецизност и дар на роден изследовател. Пещерните образци са експонирани във временна експозиция "Морфология на пещерни образувания".

Гл. уредник Живка Янакиева

2.2.7. 120 години Софийски Арсенал

По повод 120 години от изграждането на Софийски Арсенал, Националният музей „Земята и хората“ подготви плакатна изложба, проследяваща различните трансформации на Комплекса през годините. За малко повече от век сградите на „Софийски Арсенал“ претърпяват множество превъплъщения. Били са работилници за ремонт и производство на боеприпаси, столова и гимнастически салон на Школата за запасни офицери, цехове на Държавната печатница, музейно пространство. Развитието на Комплекса, от създаването му в края на XIX век до днес е свързано с няколко етапа от историята на София – първоначалното индустриално развитие на Столицата, годините на войни и разруха, периоди на смяна на политическите режими.

Част от сградите на Арсенала са разрушени през 1985 г., но оцелелите са реконструирани и превърнати в музеи. Това са днешният Национален музей „Земята и хората“, Музеят за съвременно изкуство, Музеят на националното помирение (някогашният Мемориал „Гарнизонно стрелбище“).

Гл. уредник Живка Янакиева

2.3. Гостуващи изложби на НМЗХ в страната

2.3.1. Съвместна изложба НМ „Земята и хората“ с НИМ на тема „Съкровищата на Земята“.

Изложбата „Съкровищата на Земята“, включваща кристали, скъпоценни камъни и артефакти е съвместен проект на Националния исторически музей и Националния музей „Земята и хората“. Идеята е да се покаже неразривната връзка между културно и природно наследство. За целта, при структуриране на изложбата, се приложи интердисциплинарен подход, като в основата залегна опознаване и използване на минерали и суровини в хронологичен план. В 9 витрини, разположени в Кръгла зала на Националния исторически музей, бяха показани древни сечива и изделия заедно с природни кристали на скъпоценни камъни и минерални суровини, използвани от човека от най-дълбока древност. Експонирани бяха 130 минерални образца - най-впечатляващи от постоянната експозиция и непоказвани до момента експонати от фондовете на Националния музей „Земята и хората“. От съкровищата, съхранени в Националния исторически музей бяха подбрани движими културни ценности, изработени от минерали и суровини, или такива с вградени в тях скъпоценни камъни. С любезното съдействие на Историческия музей Каварна в изложбата бе показана нефритова катарاما, открита на археологически обект Калиакра. Между витрините заеха място 5 гигантски кварцови кристала от Бразилия, а информация за изложбата бе представена на осемнадесет информационни табла. Изложбата бе открита на 25 март от зам. Министър на културата Амелия Гешева.

Експозиция „Съкровищата на Земята“ в Кръгла зала на НИМ

2.3.2. Исторически музей, гр. Генерал Тошево

За втори път НМЗХ гостува за Нощта на музеите 18-ти май по покана на Исторически музей, гр. Генерал Тошево. От 15.05.2019 до 03.07.2019 г. в 15 витрини бяха показани три тематични колекции: гигантски кристали, скъпоценни и декоративни камъни от цял свят и колекция ахати от Бразилия и България. Изложбата бе посрещната с голям интерес от ученици, граждани и посетители на града и околните селища.

2.3.3. Постерни изложби „Поезията на камъка“ в:

- Исторически музей – гр. Генерал Тошево
- НИМ, гр. София.

2.3.4. Участие в изложба „Несебър в картографски архиви и колекции II–XXI век.“

По покана на МТК ГЕОПАН НМ „Земята и хората“ участва в изложбата „Несебър в картографски архиви и колекции II – XXI век.“, която бе открита на 15 август 2019 год. в Артиум център гр. Несебър. Целта на изложбата е да покаже едно

Поради проявения голям интерес продължават изложби, в които са включени силно въздействащи минерални образци от музейните колекции на НМЗХ:

- Изложбата е едно значимо дело, което приобщи и обедини най-големите български културни и научни институти – Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Българската академия на науките – Научен архив, Националния музей „Земята и хората“, Военно-географската служба на МО, Лесотехническият университет – Музей и др.

Витрините се дигитализират своевременно при всяко добавяне или изваждане на експонати, както и при разместване (след пълно почистване), задължително се прави нова фотодокументация на съответната витрина. За всяка от витрините се поддържа компютърен архив, в който може да се проследи промяната в съответните витрини през годините. В електронен вид се съхранява систематизиран архив на всички снимки, подредени по витрини и по дата на фотодокументиране. Архивът се прехвърля и на хартиен носител, в отделна папка за всяка витрина.

За да запази връзката си с обществото, музеят се обърна към модерните технологии за дигитализация. Това спомага за пренасяне на част от информацията за НМ „Земята и хората” във виртуалния свят. От [E-act creative digits](#) е създадена Холограмна разходка „Кристали”, чрез който в 4D ефект могат да се разгледат музейни експонати на интернет страницата на музея (www.earthandman.org), с препратка към <http://www.exponat.bg/M1/home>. Създадената платформа за холограмен музей е резултат от нуждата на младите хора да видят и знаят повече за всичко около себе си и от друга страна желанието на музея да говорят на техния език. На сайта на музея могат да се разгледат част от дигитализираните движими културни ценности, като Колекция „Петър Трантеев, Ахати от Шумен. http://www.earthandman.org/?page_id=2618&lang=bg
Гл. уредник Живка Янакиева

3. ОБОГАТЯВАНЕ НА ФОНДОВЕТЕ НА МУЗЕЯ

Обогатяването на фондовете на музея се осъществява чрез експедиционна и дарителска дейност, извършване на откупки и обмен. През 2019 г. във фондовете на НМЗХ са постъпили 585 образци, инвентирани по фондове както следва:

Фонд	1-во трим.	2-ро трим.	3-то трим.	4-то трим.	Общо
Материали	0	1	0	0	1
Минерали на България	17	64	0	30	111
Минерали на Земята	14	45	0	25	84
Минерални ресурси на България	0	8	0	0	8
Минерални ресурси на Земята	3	20	0	2	25
Научни колекции	0	2	0	0	2
Научно-спомогателен фонд	32	187	0	55	274
Обменен фонд	10	71	0	0	81

Изготвил: П. Петров

3.1. Собствени сборове

През 2019 година бяха проведени няколко командировки с цел сбор на минерални образци.

3.1.1. Маршрут: Чипровци, Мартиново и Говежда

Участници: Петко Петров и Светлана Енчева.

Период: 18 до 19.3.2019

Посетени са 9 стари халди. От всяка са събрани по няколко представителни образца. Местоположението им е привързано с GPS, а координатите са предадени в отчета.

3.1.2. Маршрут: Бояджик, Банево, Извор, Зидарово, Вършило, Крушевец, Правдино

Участници: Петко Петров и Светлана Енчева. *Период:* 17 до 19.04.2019

Командировката е свързана с подготовката на постсимпозиумната екскурзия. Посетени са 10 точки. От всяка са събрани по няколко представителни образца. Местоположението им е привързано с GPS, а координатите са предадени в отчета. Точките са нанесени на топографска карта М1:25 000, която също е предадена в отчета.

3.1.3. Маршрут: Велико Търново, Велики Преслав, Хан Крум, Варна, Несебър, Банево

Участници: Петко Петров и Светлана Енчева. *Период:* 22 до 23.04.2019 г.

Командировката е свързана с подготовката на постсимпозиумната екскурзия. Като точка с минерали е посетена стара кариера на мергели непосредствено източно от с. Хан Крум. Събрани са няколко представителни образца от целестин.

3.1.4. Маршрут: Рудозем, Мадан, Златоград

Участници: Петко Петров и Светла Старирадева. *Период:* 23-25.07.2019 г.

Посетени са работни места в рудници „Димов дол“, рудник „Ерма река“, нах. „Южна Петровица“, рудник „Петровица“, нах. „Караалиев дол“, нах. „Петровица“. Взети са представителни образци от всички работни места. Привързването е максимално точно с хоризонт, работно място и кота.

3.1.5. Маршрут: до с. Черничино

Участници: Петко Петров. *Период:* 27-28.07.2019 г.

Точките са посетени в опит за намиране на мястото, споменато в статията за фериерит на Филизова и Киров, 1965 г. Съгласно статията тази точка е на 1 километър от с. Черничино, в близост до пътя Черничино – Момчилово до м. „Менекенски камъни“. По устни сведения от проф. Г. Киров, разкритието е не много далеч от чешма. Тази чешма се оказва на 3.5 км от Черничино. На връщане през Маджарово са взети няколко образци от зоолити от шарпа на пътя Маджарово – Хасково. Посетените точки са привързани на топографска карта (М 1:25 000):

Изготвил: д-р Петко Петров

3.2. Обмен на минерали

През 2019 година обмен на минерали не беше извършван. Поради много сложната и дълга процедура за обмен, предвидена в сегашното законодателство, всички колекционери се въздържат от извършването на обмен с НМ „Земята и хората“. В обменните фондове на другите български музеи към момента няма минерални образци, които биха били от интерес за фондовете на НМ „Земята и хората“.

В обменния фонд са постъпили 81 минерални образци.

Д-р Петко Петров

3.3. Откупки на минерали

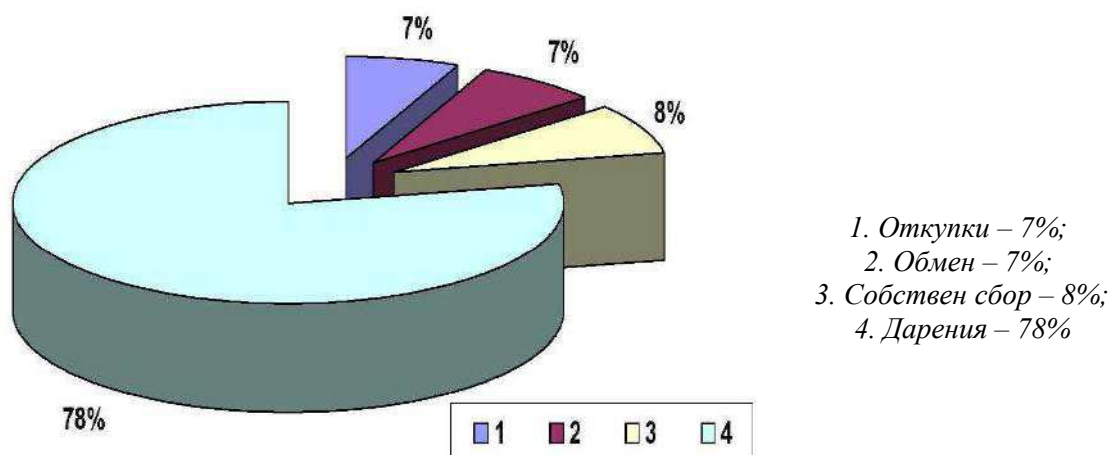
През 2019 г. за основния фонд на музея е направена откупката на: друза от халкопиритови „игли“ – полисинтетни срастъци с иглест кварц и дребнокристален сфалерит от закрито находище _ Септември в Мадан.

Гл. уредник Живка Янакиева

3.4. Дарения

Националният музей “Земята и хората” е създаден благодарение на щедрите дарения български и чуждестранни учени, интелектуалци, колекционери институции и фирми чрез Националния дарителски фонд “13 Века България”. Към 19 юни 1987 година – датата на откриване на музея, в регистъра на дарителите са вписани 94 имена. Дарителството е исконна българска черта декември 2019 год. списъкът на дарителите нарасна на 1009 броя.

Благодарение на щедростта на български и чуждестранни дарители над 77% от експонатите на основния фонд на музея са постъпили в музея чрез дарение. Значителен брой дарители – създатели на музея, продължават своето благородно дело чрез даряване на нови образци за музейните колекции и популяризиране дейността на музея за търсене на нови спонсори и дарители. Процентно разпределение на основен фонд на НМ „Земята и хората” според начина на придобиване.

Дарителите на минерали и материали за 2019 са 54 (Вж. Приложение VII).

През изтеклата 2018 год. дарителите на минерали са 54 , като голяма част от тях са приятели на музея от Фейсбук. Проведената дарителска акция сред приятелите на музея в социалните мрежи доведе до висока активност сред колекционери на български минерали да предоставят свои находки за целите на НМ „Земята и хората“. В резултат във временната изложба „Нови постъпления“ има цяла витрина с дарения на приятели на музея от Фейсбук.

През тази година броят на дарителите надмина 1000, като записаният под този номер дарител се оказва фирма Метеорит ООД. На празненството на 19 юни по повод на Ден на дарителя на музея на фирмата бе връчен специален плакет.

Гл. уредник Живка Янакиева

4. УЧЕБНО-ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

4. 1. Образователен кът за деца

Образователният кът е специално обособено и оборудвано с игрални модули пространство за деца с възрастни придружители. Създадени са условия от 3 до 12 годишни деца заедно със своите родители да се забавляват и да правят своите открития. Естественият начин за учене и изследване на света радва и удовлетворява детското любопитство. 2019 година е осма от създаването на къта, но интересът не намалява, което ясно личи от броя на посещенията: за годината общо 2194, от които 470 със заплащане и 1724 със свободен вход. Посещенията са основно семейни, но и организирани групи от училища, детски градини, занимални, детски центрове и т.н. са значима част.

Д. Делибалтова

4.2. Кабинет по геология

Кабинетът е създаден и функционира като база за изучаване на геология и минералогия за ученици и студенти. Образователните колекции са представени в шест витрини: Минерали; Минерални ресурси; Магмени скали; Седиментни скали; Метаморфни скали и Вкаменелости. Учебният кабинет е оборудван с поляризационен микроскоп, бинокулярна лупа, везни, лабораторни съдове, инструменти и реактиви, геоложки карти, модели и др.

През 2019 г. в образователната колекция се обогати с множество вкаменелости, минерални суровини и минерали, спомагащи образователната дейност на кабинета.

Кабинетът разполага с мултимедия, на която се представят изготвените от уредниците десетки презентации от областта на геологията и минералогията, редовно представяни веднъж седмично. Филмотеката съхранява над 300 филма, като повече от 200 са на електронен носител.

Основната дейност на кабинета е свързана с Школата по геология и минералогия.
Десислава Делибалтова

4.3. Школа по геология и минералогия

Заниманията в музея с деца и ученици започва 1989 год. като кръжок за да прерастне в двугодишна Школа по геология и минералогия. През година се редуват геология и минералогия, представяни с по над 20 различни теми. Чрез геологията школата свързва изучавани в училище предмети в цялостна естественонаучна картина на заобикалящия ни свят, като запълва съществени празнини, касаещи минералното царство. Изучават се над 100 минерални вида, десетки скали и основни групи фосили от образователните колекции. По желание на учащите има дискусии, презентации на новите знания, опити, образователни игри, лични изяви, споделяне на колекции и разбира се любимите на всички геоложки екскурзии. Завършилите се връщат отново и отново години наред, а понякога с удоволствие участват, но вече от страната на знаещите. Школата гради общност и насърчава доброволчество.

От началото на 2019 година до лятната ваканция се изучаваше минералогия. Разгледани бяха повече от 10 теми по утвърдилата се през годините програма в смесени теоретико-практически занимания и геоложка екскурзия над Влада в района на кариера „Липата“ и „Първи май“. Редовно участваха 8 ученика и 3^{ма} пълнолетни, а инцидентно идваха още няколко.

През 2019/2020 учебна година програмата беше по геология. Разгледани бяха 6 различни теми. Школата редовно посещаваха 12 деца и 2 пълнолетни, а много други идваха по-рядко.

За цялата календарна година всички видове занимания в школата бяха 16 на различни теми, посещавани от над 30 различни човека, основно ученици. Индивидуалните участия в различни занимания са били над 150 (повече от 90 по минералогия и повече от 60 по геология), средно по 9 участника в занимание при 8 учебни места в кабинета.

4.4. Детската научно-практическа конференция

На 27 февруари започнаха специализирани занимания на деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, които с помощта на музейните специалисти се запознаваха с различни аспекти на геологията и минералогията. Занятията се провеждаха периодично в интервала февруари – май, като завършиха с провеждането на Детска научно-практическа конференция, в рамките на която малките изследователи представиха пред серия презентации, демонстриращи наученото пред своите родители и гости от Народното събрание и Инспектората на МО.

Детската научно-практическа конференция на 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, на 31 май, даде възможност на малките учени да представят своите разработки по минералогия и геология, в сътрудничество с уредници от НМЗХ.

Лариса Нешева и група ученици от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“ на Детската научно-практическа конференция по геология и минералогия.

Десислава Делибалтова

4.5. Учебно интерактивно пространство в експозиционната зала

Дейностите в пространството за образование са лекции и дискусии, презентации, образователни игри, прожекции на филми, представяне на постерни изложби и др. През 2019 г. разполагахме с обновено и модернизирено пространството с красива визия, обезопасено, удобно оборудвано с настилка, прегради, завеси и 55-инчов високотехнологичен смарт телевизор за прожекциите. В края на 2019 година беше закупен нов, 85 инчов телевизор, който предстои да бъде монтиран на стената, а по-малкият - на мобилна стойка. Така възможностите за въздействие на показваните образователни материали и приятните изживявания за посетителите значимо нарастват.

От събитията в образователното пространство през 2019 г. преобладаваха прожекциите, общо 83, от които 8 (с над 200 зрители) по заявка на групи. По проекта „Земята във филми“ всяка сряда от 16 часа бяха показвани научнопопулярни филми, предимно за Земята, но и в областта на различни природни науки, общо 46 със 148 зрители. 30 прожекции с общо 150 зрители съпътстваха различни събития като Деня на водата 22 март (6 прожекции с 62 зрители), Нощ на музеите на 18 май (1 прожекция с 20 зрители), 29 август - Международен ден за действия срещу ядрените опити (1 прожекция с 15 зрители), проект „Марказит“ на Гьоте Институт (21 прожекции с 52 зрители) и др. От януари до края на май в пространството за образование се водиха интензивни занимания с ученици от 4 б клас на 98 НУ по проекта Научна конференция за деца. На 22 март през целия ден в кърт течеше програма, освиен с филми и с демонстрации за Деня на водата. Пространството за образование събира най-много участници в детските програми и работилници, съпътстващи изложенията на минерали, фосили и скъпоценни камъни.

4.6. Ваканционни игри

Ваканционните игри протичат в НМ „Земята и хората“ от началото на 2013 г. два пъти годишно през кратките ученически ваканции. Тринайсетите (пролетни) ваканционни игри протекоха на 2 и 3 април 2019 г. през пролетната ваканция. Обичайно интересът към игри на закрито през този сезон е по-слаб.

На 2 април за играта Пътешествие в минералното царство нямаше деца и презентационната част беше представена пред присъстващите пълнолетни.

На 3 април участваха 8 деца от I и II клас. Те се забавляваха и научаваха, общуваха и накрая тренираха сръчност, като си лепят минерали върху картата на България. Участието на студента доброволец Калоян Берберов беше приятно вълнуващо и за самия него, и за децата.

Д. Делибалтова

4.7. Изнесени образователни инициативи

4.7.1. Софийски фестивал на науката.

За поредна година бе проведен Софийски фестивал на науката в Техпарк, София, организиран от Британски съвет. Със специално подготвени учебни колекции от минерали, Петко Петров, Лариса Нешева и Десислава Делибалтова проведоха демонстрации на свойствата на минерални образци, в които са открити и описани химични елементи от Менделеевата таблица, във връзка с честването през 2019 г. на 150 години Периодична таблица на Менделеев. Заниманията бяха посрещнати с голям интерес от многобройните посетители на фестивала.

Лариса Нешева

4.8. Творчески изяви на деца и младежи

Традиционно Националният музей „Земята и хората“ бе домакин на разнообразни изяви на деца и младежи.

4.8.1. Вече девет години в музея се състоят годишните концерти на школата по музика, към Народно читалище „Иван Николаевич Денкоглу 1867“, съответно на 13 юни и 10 декември, малките изпълнители имаха възможност да покажат своите постижения пред широка публика.

4.8.2. На 27 февруари започнаха специализирани занимания на деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, които с помощта на музейните специалисти се запознаваха с различни аспекти на геологията и минералогията. Занятията се провеждаха периодично в интервала февруари – май, като завършиха с провеждането на Детска научно-практическа конференция, в рамките на която малките изследователи представиха пред серия презентации, демонстриращи наученото.

4.8.3. В периода 10-17 май в НМ „Земята и хората“ бе експонирана изложбата „Наследството на Кирил и Методий – знание за всички“. Събитието се организира в рамките на финансираната от Министерството на науката и образованието Национална

научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“ по инициатива на Кирило-Методиевския научен център при БАН и е посветено на 1150-ата годишнина от смъртта на създателя на славянската писменост свети Кирил-Константин Философ. Културното мероприятие се реализира в тясно сътрудничество на академичната институция по инициатива на доц. д-р Татяна Илиева с няколко училища за деца със специфични образователни потребности, между които:

Специално училище за ученици с нарушено зрение „Луи Брайл“,

Специално училище за ученици с увреден слух "Проф.д-р Дечо Денев",

ЦСОП „Едуард Сеген“ и

ЦСОП „Проф. д-р Димитър Кацаров“

Целта на изложбата е да направи достояние на широката общественост постиженията на училищата за деца със специфични образователни потребности в преподаването на знанието за българското културноисторическо наследство и приноса им за опазване на националната памет.

Откриване на изложба „Наследството на Кирил и Методий – знание за всички“.

Група от Италиански колеж по туризъм – гр. Умбрия.

4.8.4. Между 13 и 20 май бе показана, станалата традиционна за музея, изложба на детски рисунки от школата по рисуване на 120 ОУ „Г. С. Раковски“. Посетителите на музея имаха възможност да разгледат творбите на малките художници и в Европейската нощ на музеите.

4.8.5. На 30 май в зала „Гигантски кристали“ 139 ОУ „Захарий Круша“, чрез песни, танци и стихове отбелязаха края на учебната година. Тържеството на 15 СУ „Адам Мицкевич се проведе на 18 юни.

4.8.6. На 3 юни, тържествено бяха раздадени свидетелствата за завършен клас на учениците от 5 ОУ „Иван Вазов“.

4.8.7. За отбелязване на Денят на детето - 1 юни, се проведе голям концерт-спектакъл и бе открита изложба живопис и графика в рамките на конкурса за детска рисунка „Мъдростта на народа ни“. Празникът е сред традиционните събития за НМ „Земята и хората“ и се организира от Фондация „Детето и фолклора“, с участието на различни самодейни, училищни и читалищни групи, школи за музика, танц и рисуване с утвърдени традиции.

4.8.8. За поредна година Националният музей „Земята и хората“ посрещна множество групи ученици от столицата – 120 ОУ "Г. С. Раковски", 19 СОУ "Елин

Пелин", 150 ОУ „Цар Симеон“, 39 СУ „Захарий Круша“, 47 СОУ „Христо Данов“, 123 СУ „Стефан Стамболов“, 82 ОУ „Васил Априлов“, 6 ОУ „Граф Н. П. Игнатиев“, 7 ЧОУ „Евлоги и Христо Георгиеви“, 109 ОУ „Христо Смирненски“, 142 ОУ „Веселин Ханчев“, 7 СУ „Св. Седмочисленици“, 121 СУ „Георги Измирлиев“, 98 НУ „Кирил и Методий“, 125 СУ „Боян Пенев“, 84 ОУ „Васил Левски“, ЧОУ „Банкерче“, ЧСУ „Св. Георги“, ЧСУ „Еспа“, ПАЕГ „Томас Джеферсън“ и др. Ученици начален курс и средношколци от страната също посетиха музея – 172 ОУ „Христо Ботев“ – Нови искър, ОУ „Васил Левски“ – Враца, НУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Братаница, и т.н. Сред групите, посетили музея през 2018 година, следва да се отбележи нарастване на броя на учебните центрове от различен тип: ЦДГ „Пътека“, Занималня „Елит“, Занималня „Десислава“, Училище за деца със специални нужди – гр. Чирпан, Дневен център за работа с хора с психични заболявания „Светове“ – гр. София, Италиански колеж по туризъм – гр. Умбрия, и много други.

Част от ученическите групи бяха реализирани от туроператорски фирми или по проекти на Министерство на образованието и Столична община, като освен общата образователна беседа и занимания в детския геоложки кът, бяха прожектирани филми на образователния канал „Да Винчи Лърнинг“ и от поредицата „Земята във филми“.

4.8.9. През 2018 година Национален музей „Земята и хората“ посрещна групи студенти от специалности - геологията, музеология, география, мода, дизайн и педагогиката; от Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Трябва да се отбележат серията лекции на проф. Симеон Недков, съвместно с уредници от отдел „Фондове“, „Лаборатории“, „Експозиции“ и „Образователни програми“ на НМЗХ, в периода 25 февруари-1 април. За поредна година съвместно с Департаментът за информация и усъвършенстване на учители при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ бяха осъществени безплатни посещения за студенти и ученици - етнически българи, (граждани на Молдова, Румъния, Сърбия, Украйна).

Д-р Радка Златева

4.9. Социални и общественозначими изяви с деца

През 2019 година продължи осъществяването на инициативата, на Национален музей „Земята и хората“ – „Земята във филми“. Прожекциите се провеждат в Интерактивния кът на музея, всяка сряда, като се радват на постоянен интерес от публиките. Показваните образователни и научно-популярните филми са тематично свързаните с геологията, минералогията, палеонтологията, еволюцията, физиката, химията, екологията и географията.

Друга общественозначима инициатива, която традиционно се радва на популярност са дните със свободен вход в музея. От нея основно се възползват пенсионери и хора в неравностойно положение. Тези дни им предоставят възможността да се докоснат до света на геологията, да разширят своя мироглед и да общуват със света на природните науки, както и да осъществяват социални контакти.

Инициативата на НМЗХ да предоставя своите зали за отбелязване на рождени дни също се радва на интерес.

В периода 1-15 март бе показана фотоизложба на сдружение «Музите», а на 7 март се състоя концерта «Деветте музи в музея», за млади музикални таланти.

Плакат за концерт «Деветте музи».

Моменти от концерт «Деветте музи».

В рамките на отбелязването Световния ден на водата на – 22 март бе проведено ателие за демонстрации, рисунки и игри за запознаване с правилата за водна безопасност, съвместно с Български червен кръст «Приятел с водата», насочено към детската аудитория. На същата дата специалисти от музея осъществиха експерименти и демонстрации за откриване на водата, скрита в минералите в ателие – „Невидимата вода“. А, представители на секция „Антропология и анатомия“ при ИЕППАМ, БАН представиха пред малки и големи измерване на водното съдържание в човешкото тяло в занятие със заглавие – „Знаете ли колко вода съдържа вашето тяло?“.

Д-р П. Петров (НМЗХ) в ателие „Невидимата вода“.

В рамките на Великденското изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни за малките посетители на музея бяха организирани ателиета за декорация на великденски яйца, дребни бижута и декорации.

На 12 май в зала „Гигантски кристали“ на НМ „Земята и хората“ гостува петия конкурс за изработване на модели на обекти, явления и процеси „Биологията интересна и достъпна“ на РУО-София град. За 2019 г. темата бе: „Размножаване, растеж и развитие“.

Моменти от конкурс „Биологията интересна и достъпна“.

Отбор на 34 ОУ „Стою Шишков“

Отбор на 17 СУ „Дамян Груев“.

Сред отличилите се в хода на конкурса бяха отборите на 34 ОУ „Стою Шишков“ и 17 СУ „Дамян Груев“.

В Европейската нощ на музеите на 18 май, посетителите имаха възможност да се включат в ателиетата за графика, водено от Венцислав Илиев – художник график и фотограф, да овладеят акварелни техники заедно с Антоанета Бебенова - интериорен дизайнер и художник, практикуваща техники за рисуване върху вода - ебру и сумагаши.

На 12 и 13 октомври, в рамките на ХХІХ Софийска международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни се състояха забавно-познавателни игри за деца - „Златна треска“.

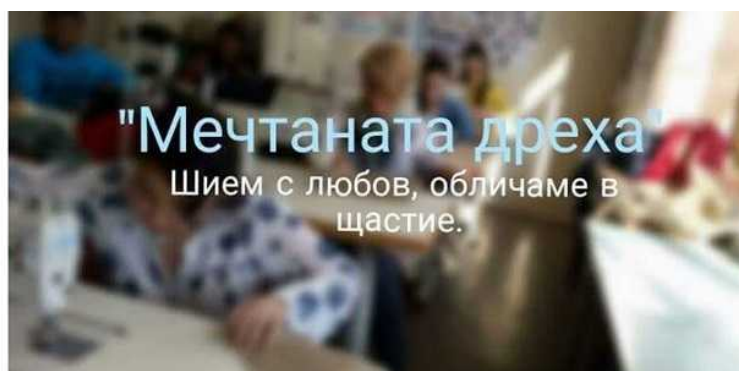
Музикална къща „Престо“ организира два образователни концерта в НМЗХ- на 18 октомври „Музика и математика“ и на 20 ноември – „Шекспир – Ромео и жулиета“.

Плакат за образователен концерт „Уилям Шекспир – Ромео и Жулиета“.

В периода 14-15 декември на Коледното изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни малките посетители с радост изработваха коледни картички, бижута и декорации с различни минерали.

На втори и трети април се състоя годишното издание на пролетните ваканционни игри в които участваха деца и младежи, които чрез игри и задачи се запознаха отблизо със света на минералите.

Лого на благотворителната инициатива „Мечтаната дреха“.

На 9 май, за пореден път се състоя значимо социално събитие, подкрепено от Национален музей „Земята и хората“ – благотворителната кауза-ревию „Мечтаната дреха – шием с любов, обличаме в щастие“. Учениците на Професионална гимназия по облекло „Княгиня Мария Луиза“, показаха авторски, дизайнерски и официални облекла, проектирани и изработени от тях в зала „Гигантски кристали“. Към неподражаемия спектакъл се присъединиха талантиливи моделиери от Нов Български Университет и Национална художествена академия. Цел на социалната кауза е абитуриентите от социални домове и в неравностойно положение да получат облекло, подходящо за бала. Посредством ревиюто-спектакъл се набират средства, с които да бъдат посрещнати разходите за куверт на абитуриентската вечер, на младежите в нужда.

Деня на Народните будители бе отбелязан с концерт-спектакъл и изложбата „Приказки от България“ – детски илюстрации на фолклорни образци.

Концерт-спектакъл за Деня на народните будители.

Рисунка от изложба „Приказки от България“

НМ „Земята и хората“ подкрепи кампанията „Да израем заедно“ с реализиране на благотворителна изложба на фотографа Анна Йончева, в периода 17-22 декември.

Изложбата „Различните деца на България“ имаше за цел да събере средства за построяване на втора специализирана люлка за деца с увреждания.

Концерт-спектакъл за Деня на народните будители.

Плакат за изложбата „Различните деца на България“.

На 21 декември се състоя годишния концерт на малките таланти от музикална школа „Феникс Мюзик“ – гр. Пирдоп.

Д-р Радка Златева

4.10. Видеопроекции, компютърни презентации

През 2019 г. в НМЗХ са осъществени 46 видеопроекции и 24 презентации, в които не са включени тези от симпозиума „Съхраняване на минералното разнообразие“.

Десислава Делибалтова

4.11. Учебни сборки

Част от постъпващите образци, масов материал – сборове на уредниците, се насочват за учебни цели в образователните програми, които провеждаме. По молба на други музеи, читалища, средни училища и висши учебни заведения, музеят дарява учебни сборки. Сборките, предназначени за учебните заведения са насочени за подпомагане обучението по география, физика и неорганична химия. Те съдържат образци от основните минерали, полезни изкопаеми и скали.

За историческите и археологически музеи се подбират естетични образци, които могат да се експонират. Задължително присъстват минерали от България, полезни при идентификацията на артефакти: кремъци с различна геоложка възраст, талк, кварц, халцедон, ясписи, минерали, използвани като природни пигменти: хематит, гьотит, графит, малахит, азурит, фелдшпати.

През 2019 година НМ „Земята и хората“ направи 4 дарения: Народно читалище „Светлина – 1929 г.“, с. Труд; Исторически музей - Генерал Тошево; Исторически музей – Провадия – общо 144 броя образци. Четвъртото дарение – НМ „Земята и хората“ предостави за изследвания 11 броя минерални образци на група учени от “Факултета по химия и фармация към СУ „Св. Климент Охридски“.

Колекциите в процес на подготовка

*Денят на Земята – откриване на постоянна изложба във
фоайето на НЧ „Светлина – 1929 г.“, с. Труд*

*Експониране на дарение в Исторически музей – Генерал Тошево
Уредник: Светла Старирадева*

5. НАУЧНА И НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Основните задачи в научноизследователската дейност на специалистите от музея през 2019 година бяха насочени към обработката на образци, придобити чрез собствен сбор, дарения или откупки. Освен това се работеше по отделни теми, като част от резултатите бяха докладвани по време на X Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” през м. октомври и на Годишната конференция на Българското геологическо дружество „Геонауки 2019” през м. декември.

5.1. X международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“ – 14-16 окт. 2019

Десетият международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” се състоя от 14 до 16 октомври 2019 г. в Националния музей „Земята и хората”, София. Организацията на Симпозиума бе подкрепена от 11-членен Международен организационен комитет.

Главна тема на Десетия симпозиум бе: „20 години Софийска инициатива за съхраняване на минералното разнообразие – равностметка”. Други теми бяха: „150 години Периодична таблица – духовното и материално наследство на Д.И. Менделеев”, „Геолошко наследство, геопаркове и защитени минерални находища”, „Минералното разнообразие в обекти от културното и природно наследство”, „Съхранено минерално разнообразие в публични колекции (музеи, научни институти, училища”, „Нови данни за минерали и находища”, „Образователни програми и занимания с деца” и др.

В Симпозиума взеха участие 64 души от България, Русия, Полша, Гърция, Великобритания и Аржентина. Изнесени бяха 35 устни доклада, а 22 бяха представени на постерна сесия. Поканени лектори бяха: кгмн Светлана Янсон от Санкт-Петербургския държавен университет с лекцията „Съхраненото наследство на Д.И. Менделеев в Минераложкия музей на Санкт-Петербургския университет” и член-кор. на РАН проф. Игор Пеков от Московския държавен университет, който изнесе обзорна лекция за минераложката и минералогенетична специфика на окислителната зона в рудни находища от различен тип в области на пределно сух климат на примера на пустинята Атакама в Чили.

НМ „Земята и хората” получи в дар минерални образци от различни краища на света, сред които авторски образци на нови минерални видове от член-кор. на РАН проф. Игор Пеков. С нови книги се увеличи и библиотечният фонд на музея.

Снимка за спомен на участниците в Десетия симпозиум; Член-кор. РАН проф. Игор Пеков от Московския държавен университет – откривател на над 200 нови минерални вида

За участниците в симпозиума бе организирана следсимпозиумна минераложка екскурзия из България с маршрут: София – Елаците (медно-порфирно находище) –

Велико Търново – Велики Преслав – Пробуда (целестин) – Побитите камъни – Варна – Несебър – кариера Банево (натролит, аналцим, ломонтит) – Созопол – с. Извор (пренит, самородна мед, хризокола, малахит, ломонтит, епидот, пумпелиит, морденит) – кариера Крушевец (авгит) – етносело Бръшлян – защитена местност Пода и кариера Пода (томсонит) – Пловдив – София.

В екскурзията се включиха 36 души. Освен да съберат минерални образци, участниците имаха възможност да се запознаят с много от културните и природни забележителности на страната ни.

Организацията и провеждането на Десетия симпозиум бяха любезно подкрепени от фирми на минно-добивния бранш: „Геотехмин“ ООД, Фондация „Асарел“ и „Минстрой Холдинг“.

Запознаване с геологията на р-к „Елаците“
Светлна Енчева

Пред Археологическия музей във Варна

5.2. Специализирана научна тематика

5.2.1. Проект „Кристалохимия и свойства на природни зеолити и сродни силикати с микропорести структури“.

През 2019 година продължи работата по двугодишен проект „Кристалохимия и свойства на природни зеолити и сродни силикати с микропорести структури“, определен за финансиране въз основа на проведен от Фонд „Научни изследвания“ „Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2017 г. – България-Русия“ (DNTS/Russia № 02/8-15.06 2018 and Russian Foundation for Basic Research No18-55-18003). Със свързана с проекта тема сътрудници от музея взеха участие в XXXVI Международна конференция „Магматизъм на Земята и свързаните с него находища на стратегически метали“, която се проведе в Санкт Петербургския държавен университет от 23 до 26 май 2019.

5.2.2. Тема: „Минераложка характеристика на магнезиалните скарни от ЮИ България“.

Научна обработка на образци от магнезиалните скарни от ЮИ България се провежда от 2017 г. в сътрудничество с д-р Ирина Галускина, д-р Евгени Галускин и д-р Дорота Сродек от Института по Науки за Земята на Университета в Силезия, Полша. През 2019 г. усилията бяха насочени към скарнови образци от района на с. Бояджик, Ямболско. В резултат бяха открити два нови за България бисмутови минерала – клинобисванит и бисмутоферит. Първият минерал по принцип е и първият описан за страната ванадат. Резултатите бяха докладвани на геоложки форуми.

Светлна Енчева

5.3. Интердисциплинарни изследвания

Трима от специалистите на музея са вписани в Регистъра по член 96 на ЗКН – д-р Петко Петров, ст.ас. Чавдар Начев и Живка Янакиева, чийто експертен потенциал е в помощ на интердисциплинарните изследвания на артефакти от археологически обекти.

През изминалата 2019 год. специалистите на музея се включиха в изучаването на артефакти от разкопки на следните археологически обекти: селище Слатина; средновековна крепост Лютица; Средновековна крепост Урвич; спасителни разкопки Горталово, Плевенско; Грамада, Видинско; Върбица; Оходен; Калиакра. Каменово; пещера Бачо Киро.

Гл. Уредник Живка Янакиева

5.4. Лаборатории

5.4.1. Рентгенова лаборатория

През 2019 г. са извършени 70 броя рентгеноструктурни изследвания на минерали: от фондовете на музея, по научни теми на специалисти от музея, за докладване на фондови комисии, от външни заявители.

Отговорникът на лабораторията взе участие във Втора школа по „Увод в праховата рентгенова дифракция” и усъвършенства работата си по програмата за диагностика и количествен (полуколичествен) анализ MATCH-2. Извършени са 60 количествени анализа и визуализации.

През 2019 г. бе извършен основен ремонт на гониометъра. Поради нестиковка с управляващата програма експериментите отново показват шифт, който поради естеството си не може да бъде отстранен софтуерно. За изявяване на проблема бяха извършени 30 експеримента с оригинален стандарт-QUARTZ на лабораторията по Рентгеноструктурен анализ на СУ-ГГФ и работен стандарт на лабораторията (Quartz-standart NMZN- изследван в ИОНХ и ЕВРОТЕСТКОНТРОЛ) с последващи анализи. Извършен е ремонт на усилвателя към детектора със замяна на дефектиралата част с такава, получена като дарение от лабораторията по Рентгеноструктурен анализ на СУ-ГГФ. Работата по подобряване състоянието на старата апаратура ще продължи и през 2020 г.

Денка Йорданова

5.4.2. Лаборатория по оптична микроскопия

- микроскопиране на дюншлифи и аншлифи – 35 бр. (16 от тях по договор с външна фирма);

- вкарване в електронна база данни на описание на дюншлифи – 19 бр. До сега в базата данни има описани 1261 дюншлифа

- микрофотографии – над 1000 бр.

Светлана Енчева

5.5. Научна публикационна дейност

5.5.1. Музейни издания

Изготвяне на книжка с резюметата на Десетия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, 78 стр., включваща 58 резюмета, от които две на сътрудници на музея:

1. Dorota Srodek, Svetlana Encheva, Petko Petrov, Irina Galuskina, Nikolay Gospodinov. 2019. Bi-bearing minerals from the region of Boyadzhik village, South-Eastern Bulgaria. – X Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване“, 14-16 Октомври, София – Сборник с резюмета, 18-19

2. Petko Petrov, Svetlana Encheva, Vladislav Kostov, Rositsa Nikolova, Nikita Chukanov, Igor Pekov. 2019. Zeolites from the Banevo quarry, region of Bourgas, SE Bulgaria. – X Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване“, 14-16 Октомври, София – Сборник с резюмета, 53.

3. Петрунова Б. Ж. Янакиева. 2019. „Носач за колан от нефрит“, Известия на НИМ, том XXXII, 164-180;

4. Янакиева Ж. 2019. Временна изложба „Съкровищата на Земята – кристали, скъпоценни камъни и артефакти“ в Известия на НИМ, том XXXII, 504-508;

5.5.2. Представени презентации с доклад по време на форуми, свързани с музеите и културното наследство;

1. Чавдар Начев. Национална среща „Добри практики: съвременни форми за представяне и популяризиране на културното наследство. Предимства и недостатъци на музейните експозиции“, 2 – 4 октомври 2019 г., Бургас; доклад с презентация. „Трябва ли природното наследство да е сираче на българското законодателство?“

2. Живка Янакиева Ж. 2019. Национална среща „Добри практики: съвременни форми за представяне и популяризиране на културното наследство. предимства и недостатъци на музейните експозиции“, 2 – 4 октомври 2019 г., Бургас; доклад с презентация. „Представяне съкровищата на Земята като природно и културно наследство“

3. Лариса Нешева, Живка Янакиева, Научна конференция „Музейните и архивните фондове – места на памет. Представяне на богатството на музейните фондове и архиви“ в РИМ Кюстендил, 3-4.10.2019 г. Изготвяне и изнасяне на доклад „Съвременните форми на комуникация и дарителството в музея“ на

4. Лариса Нешева. Научно-практически форум за педагогически иновации „Музеят като образователна среда“, организиран от НПМ и Регионалното управление на образованието – София–град на 18.04.2019 г. в Доклад и презентация „Национален музей „Земята и хората“ – образователен център по геология и минералогия“

5.5.3. Научни публикации в извън музейни издания

Petko Petrov, Svetlana Encheva, Vladislav Kostov, Rositsa Nikolova, Nikita Chukanov, Igor Pekov. 2019. *Zeolites from highly alkaline volcanic rocks from the region of Bourgas, SE Bulgaria – new data*”. – Proceedings of XXXVI International Conference „Magmatism of The Earth and related strategic metal deposits“, 23-26 May 2019, Sankt Petersburg, 233-236

Dorota Srodek, Svetlana Encheva, Petko Petrov, Nikolay Gospodinov, Irina Galuskina. 2019. *Clinobisvanite and bismutoferrite from the village of Boyadzhik area, Yambol Province – new minerals for Bulgaria* – Национална конференция на Българското геологическо дружество с международно участие „ГЕОНАУКИ 2019“ – Сборник с разширени резюмета, 42-44

A.R. Kotelnikov, N.I. Suk, Z.A. Kotelnikova, Y. Yanev, S. Encheva, and V.V. Ananiev. 2019. *Liquid Immiscibility in Fluid - Magmatic systems: An Experimental Study*. – Petrology, Vol. 27, №2, 186-201

Янакиева Ж. 2019. *Братята Шкорпил за природните богатства* в списание Будител, януари-март 2019, 15-24

Светлана Енчева, Живка Янакиева

5.6. Научно-популярна публикационна дейност

Лариса Нешева „Да защитим застрашените животински и растителни видове на планетата“ във връзка с честването на Деня на Земята – 22 април - постер

Елица Димитрова "Дни на неформално образование" в Национален музей "Земята и хората", сп. Минно дело и геология, 8-9/2019

„ДНИ НА НЕФОРМАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ“ В НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ „ЗЕМЯТА И ХОРАТА“

Целта на форума бе да се съберат различни образователни и културни организации, институции и общности, които със своите дейности допринасят за развитието на образованието във формален и в неформален аспект. Снимки: Крстимир Кръстев

През юни 2019 г. в Национален музей „Земята и хората“ за втора поредна година се проведе „Дни на неформалното образование“, които събраха повече от 100 участници и над 5000 посетители в рамките на двете си издания.

През четирите дни се организираха разнообразни занимателни работилници, ателиета и семинари, които бяха насочени към децата и техните родители. На всеки кръгъл час темите и дейностите се сменяха, за да се осигури възможност всеки да намери интересни и полезни неща. Дейностите включваха използване на музиката, театъра, изобразителното изкуство, програмирането, науките, езика, ценностите, психологията и математиката като изразни средства, чрез които научаваме повече за себе си, другите и света, независимо дали сме деца или възрастни.

Всеки ден имаше различен фокус – семейството, училището, учениците. Дните, посветени на семейството помогнаха на родителите да намерят нови възможности за свободното време на децата или на цялото семейство. Дните, посветени на образованието, откриха нови пространства и възможности за това, което може да се направи в училище чрез ангажираното и мотивирано участие на активните учители. Част от форумите бяха насочени към личното и професионалното развитие на учителите, а други – към учениците. Науките, природата и обществото бяха темите, около които се организираха практическите семинари и ателиета. Програмата отправи своите предизвикателства и към младите хора. Темите включваха богато разнообразие – опознаване на собствените възможности, откриване на силните страни, предприемачество, международни обмени, правото на участие на младите хора, околната среда.

Национален музей „Земята и хората“

36

Д. Делибалтова

МИННО ДЕЛО И ГЕОЛОГИЯ 8-9/2019

5.7. БОГАТСТВОТА НА НМ „ЗЕМЯТА И ХОРАТА“ – БАЗА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ОТ РАЗЛИЧНИ ОБЛАСТИ

Минералните суровини - съкровищата на Земята, са изключително важни за възникването и развитието на цивилизацията. Камъкът е привлякъл вниманието на човека, основно като оръдие на труда, доказателство за което са находките на кремъчни артефакти от палеолита и неолита.

Наред с основните раздели на музея, през последните пет години Националният Музей „Земята и хората“ си постави задачата да обособи музейна литотека, формирана в помощ на археологическите изследвания на суровини, използвани от дълбока древност. Това са стандартни суровини, необходими при интердисциплинарни изследвания за локализиране източника за направата на оръдия на труда.

5.7.1. Кремъчна литотека

В музея се съхранява най-богатата кремъчна литотека, включваща над 8000 броя природни кремъчни късове от 300 находища от цялата територия на България. Колекцията постъпи в НМЗХ от Национален археологически институт с музей – БАН, като двете институции обединиха усилия за изучаването ѝ. Литотеката съдържа образци от кремъчни разновидности, събирани от проф. Кънчо Кънчев в продължение на повече от 40 години от различни геоложки находища и археологически обекти. Много от находищата вече не съществуват, тъй като са били изчерпани или унищожени при строителни и други инфраструктурни дейности. Кремъчната колекция предоставя сравнителен кремъчен материал, който дава възможност в процеса на изучаване на флинтowi артефакти да се правят надеждни изводи за кариерния произход на кремъчните суровини.

През настоящата година НМЗХ спечели финансиране в конкурсна сесия на МК за проекти в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства 2019 г. по тема „Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека), съхранявана в НМ „Земята и хората“. Договор: РД 11-06-59 от 01. 07.2019 (наш номер 55-РД-18/04.07.2019), Проект рег. № 45-00-240/24.04.2019. Проектът е отчетен.

За съхраняване на кремъчната литотека и обособяване на работни места през годината беше обзаведено самостоятелно помещение със специално закупени шкафове. Колекцията е надлежно описана, разпределена по региони и фотодокументирана. Създаден е специален фотоархив и се работи по научните паспорти.

5.7.2. Нефрит

В Раздел Минерални ресурси на Земята е обособена темата „Материали използвани по време на Праисторията“. За нейното обогатяване се издирват специално суровини от различни находища на нефрит. Предназначението им е при бъдещи научни изследвания на артефакти, да бъде извлечена информация за припознаване източника за тяхното изработване. Последните придобивки от Бурятия могат да се видят във временна експозиция Нови постъпления. Образците са закупени за целеносечено формиране на тематичната колекция в НМ „Земята и хората“.

5.7.3. Обсидиан

Друга характерна за праисторията суровина е обсидианът. Темата целенасочено се попълва с образци от най-близки находища за района - Турция (Кападокия), Грузия и Армения. Последните придобивки могат да се видят във временна експозиция Нови постъпления.

5.7.4. Работни сесии с фондове на музея

През 2019 г. в НМ „Земята и хората“ се проведеха работни сесии на трима изтъкнати учени:

В периода 7-31 януари Венсан Денвин PhD от университета в гр. Лиеж, Франция, получи възможността да се запознае с най-богатата кремъчна литотека в България, съхранявана в НМЗХ. Той извърши свои наблюдения над образци от референтни находища на кремък, необходими в работата му по локализация на източника на флинт на артефакти от археологически обект пещера Бачо Киро.

В периода 16-20 октомври в лабораториите на НМЗХ Проф. д-р Наталия Николаевна Скакун – ИИМК-Руска академия на науките, извърши изследвания и сравнителни проучвания на кремъчни артефакти от археологически обект Горталово,

съвместно с археолозите Боряна Матева (Ист. Музей Исперих) и Елка Атанасова (НАИМ БАН).

На 10 декември световно известния изследовател на рудни находища Ричард Силитое DSc PhD се запозна с богатствата на Раздел Минерални ресурси на България, в частност извърши наблюдения върху минерални образци от Росенския руден район.

Наталия Николаевна Скакун

Венсан Денвин

6. КУЛТУРНА ДЕЙНОСТ

6.1. Посещения на музея

През 2019 година общо 72792 души са посетили Националния музей “Земята и хората”.

Посещаемост в НМ „Земята и хората“ 2012 – 2019 г.

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
36817	37385	38517	44444	50272	61520	68306	72792

През 2019 г. музеят е бил отворен за посетители 359 дни. Бил затворен 6 дни: на 1 януари, от 27 и 28 април – Великден и от 24 до 26 декември – Коледа.

Милена Христова

6.1.1. Посещаемост 2019

От 08.05.2019 г. някои от цените на входните билети бяха променени: за възрастни (българи и чужденци) от 4 лв. – на 6 лв.; семеен билет от 6.00 лв. – на 7 лв. Билетите за учениците, студентите, притежателите на международни младежки карти и пенсионерите от 2 лв. и билетите за геоложкият образователен кът за деца и възрастни от 1.00 лв., както и груповите посещения – по 1 лв. – не се промениха.

През годината се запази правото на безплатен вход за дарители и доброволци на музея, членове на ИКОМ и ИКОМОС, деца от социални домове, войници, инвалиди, музейни работници и колеги.

Промени има и в цените на екскурзоводните беседи, както следва:

ЦЕНИ НА БИЛЕТИ ЗА ГРУПОВИ ПОСЕЩЕНИЯ

- Организиран групи (10 и повече посетители) - по 1.00 лв. за всеки посетител
- Семеен билет (родители с деца) - общо 7.00 лв.

ЦЕНИ НА БИЛЕТИ ЗА ЕКСКУРЗОВОДСКИ БЕСЕДИ

Обзорна беседа :

- на български език – от 10.00 лв. - 15.00 лв.
- на български език с превод – 20.00 лв.
- на чужд език – 30.00 лв.

Беседа за посетители с деца :

- на български език – 10.00 лв.
- на чужд език – 30.00 лв.

Беседа за хора със специфични потребности

- на български език – 10.00 лв.

Беседа за деца от предучилищна възраст, ученици и студенти:

- на български език – 10.00 лв.

ПРЕФЕРЕНЦИАЛНИ ЦЕНИ

17 септември – Денят на София. Всички посетители – 1.00 лв. (с изключение на безплатните)

1 ноември – Денят на Народните будители. Свободен вход за ученици и студенти.

БЕЗПЛАТЕН ВХОД

- Деца до седем годишна възраст
- Възпитатели, учители или преподаватели съпровождащи групи от деца, ученици или студенти.
- Хора в неравностойно положение заедно с техните придружители.
- Членове на ИКОМ и ИКОМОС (със съответна легитимация).
- Журналисти (със съответна легитимация).
- 18 май - Международен ден музеите (за всички категории посетители).
- Всеки последен понеделник от месеца (за всички категории посетители).

През годината са продадени 18775 билета, с които музеят е бил посетен от 24856 посетители (със семеен билет влизат 2 възрастни и 2 деца). Броят на семейните билети е 1951.

Общо посетилите музея се разпределят както следва:

- Платени – 24856 души - от тях: ученици – 965; студенти – 1321; възрастни – 3458; пенсионери – 1310; чужденци – 467; детски кът – 470, посетители за изяви в музея с билети по 1 лв. – 8833, семейни билети – 1951, от които: деца – 371, ученици - 3756 и възрастни – 3905.
- Безплатни – 47936 - от тях: деца до 3 г – 975; деца от 3 до 7 г – 2685; ученици – 9105; студенти – 3751; възрастни – 10414; пенсионери – 2240; чужденци – 1313; хора с увреждания – 591; детски кът – 1724; други – 6362 и посетители само за културните изяви – 8776.

Милена Христова

6.1.2. Безплатни дни за посещение на НМ "Земята и хората" 2019

През годината 51 дни са били с изцяло безплатен вход. Общата посещаемост за тях е 11859 души. Най-много безплатни посетители са отчетени на 18 май – Нощта на музеите – 4069 души.

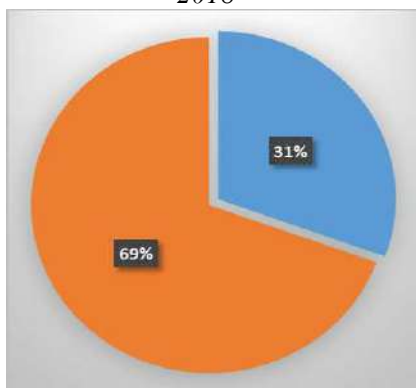
Входът за музея е безплатен всеки последен понеделник от месеца. Входът е свободен и за крупни музейни изяви като:

14 февруари - Успение на Св. Константин-Кирил Философ, 3 март - Освобождението на България; 22 март – Международен ден на водата; 22 април - Ден на Майката Земя; 19 май – Нощ на музеите; 19 юни - Ден на Дарителя; 6 август - Ден на Милосърдието; 17 септември - Ден на минералното разнообразие и Ден на София; 1 ноември - Ден на народните будители, Ден на почвите – 5 декември.

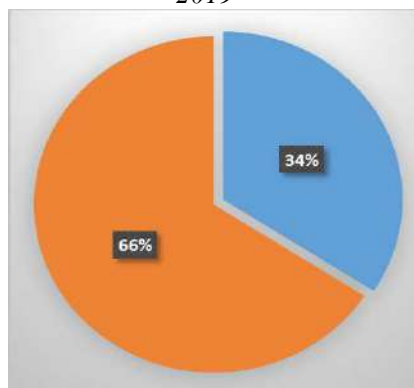
Броят на безплатните посетители за образователни, културни и екологични изяви през годината е 8776 души.

Год.	Общо	Платени		Безплатни	
		бр.	%	бр.	%
2018	68306	20865	31	47441	69
2019	72792	24856	34	47936	66

2018

2019

Трябва де се отчете увеличението на броя на посетителите с платени билети, спрямо тези с безплатен вход.

Милена Христова

6.1.3. Групи и беседи

През 2019 г. музеят е бил посетен от над 120 групи. Изнесена са 56 беседи, от тях 5 на чужд език.

Д-р Радка Златева, Милена Христова

6.1.4. Анкетна карта за посетителите на НМЗХ

През 2019 от посетители бяха попълнени 36 анкетни карти. Преобладават посетителите, които са посещавали музея многократно. Посетителите намират музея за привлекателен, полезен и вълнуващ и биха го препоръчали за посещение. В препоръките се повтаря желанието за климатизация, по добро осветление и за повече интерактивна информация, както и за преводи на английски език.

Милена Христова

6.2. Изложби

В културния календар на Националния музей „Земята и хората” традиционно присъстват редица изложби:

6.2.1. Постерни изложби

Поради големия интерес на публиките постерните изложби за живота и дейността на братя Шкорпил „Познай-себе си – Херменегилд и Карел Шкорпил за природното наследство на България“ и „120 години от изграждането на Комплекс „Софийски арсенал“, останаха експонирани през цялата 2019 година.

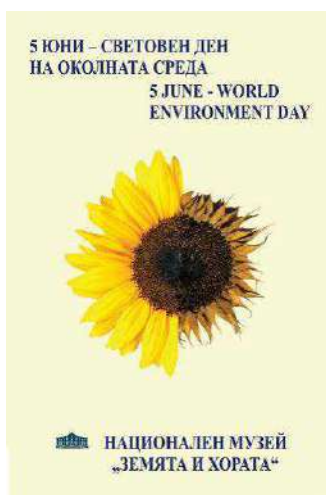
Втората изложба – пряко свързана с метаморфозите на сградата в която се помещава НМ „Земята и хората“ интригува живо не само гражданите на София, но и посетители от различни краища на страната. Показателен за това е факта, че последните се връщат отново, този път водейки със себе си свои роднини и познати, за да им покажат изложбата.

В началото на годината публиките можаха да се запознаят с временната изложба „Дай решение за замърсените почви“, реализирана съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкиров, Българско почвоведско дружество и Стопанска академия в периода 01-14 януари.

В деня за благодарност, към делото на Св. Константин Кирил Философ бе експонирана тематична постерна изложба, съвместно с Кирило-методиевския научен център при БАН – „Нему да бъде слава, чест и почит“.

Част от проявите за Световния ден на водата бе постерната изложба „22 Март – Световен ден на водата“, като бяха показани нови материали по темата .

С постерни изложби бяха отбелязани и Международния ден на Земята – 22 април и 5 юни – Световен ден на околната среда.

Плакат за постерна изложба за 5 юни-световен ден на околната среда.

Плакат за откриване на изложба „Несебър в картографски архиви и колекции II-XXI век“.

Предизвикателствана, които поставят пред човечеството опустиняването и сушата бяха представени чрез обогатена постерна изложба на 17 юни.

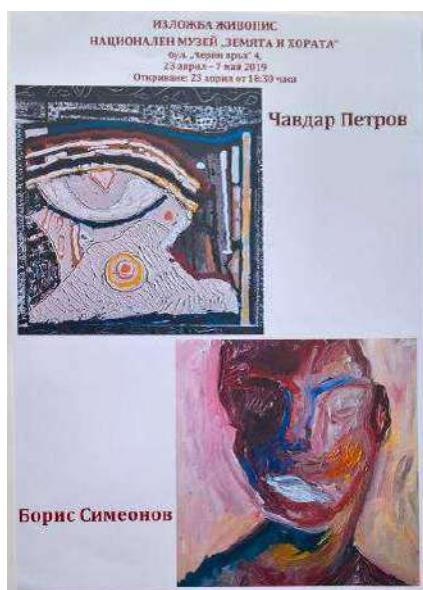
На 5 декември бе открита постерната изложба „Да спрем ерозията на почвата, да спасим нашето бъдеще“, съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкиров“, Българско почвоведско дружество и Стопанска академия, като част от отбелязването на Световния ден на почвата.

На 6 декември в зала „Гигантски кристали“ гостува постерната сесия на Българско геоложко дружество. В поредица от над петдесет пана бяха представени най-новите проучвания, открития и достижения на българските геолози.

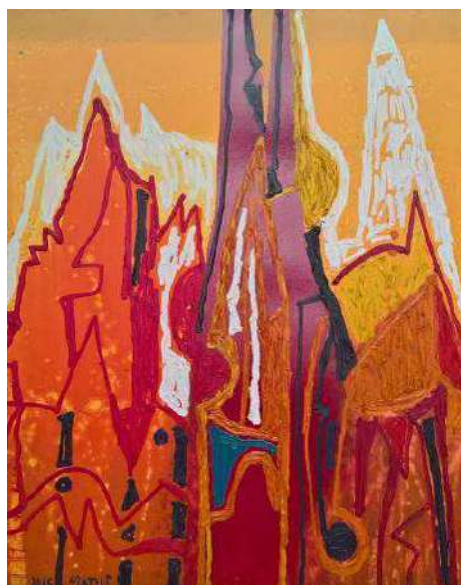
Д-р Радка Златева

6.2.2. Художествени изложби

В периода 23 април-7 май в НМЗХ бе експонирана съвместна изложба живопис на Борис Симеонов и неговия учител – Чавдар Петров. Баха поюзани най-новите платна на двамата автори, отразяващи техните творчески търсения – предадени с различни техники.

Плакат изложба на Ч. Петров и Б. Симеонов.

Творба на Борис Симеонов.

Между 24 юли и 11 август в зала „Гигантски кристали“ гостува изложбата „C'est la vie“ в Музея на Земята и Хората в София представя творчеството на българо-френските художници Иванка Петрова-Цекова, наречена Ване и Кристин Цекова, наречена Кристи.

Плакат за изложбата „C'est la vie“.

Владин Владев с част от неговите творби.

В рамките на изложението на чай FesTeaVal (15-17 ноември), в НМ „Земята и хората“ бе представена експресивната живопис на художника Владин Владев. Морските пейзажи и наследството на античните култури от платната, създадоха неподражаема атмосфера, като предоставиха възможността на публиките да се насладят на самобитния свят на автора.

Д-р Радка Златева

6.2.3. Фотоизложби

През 2019 г. се отбеляза 90 годишнината от създаването на организираното пещерно движение в България. Във връзка с годишнината от 1 до 12 февруари, в Национален Музей „Земята и хората“ бе експонирана международна фотоизложба, представяща Осмото издание на конкурса „Ние и пещерите“. Фотографиите попадат в две тематични категории - „Хора под земята“ и „Красотата на пещерите“, като победителите се класират от първо до шесто място. Показани бяха най-добрите 32-ма фотографии от 16 страни: Испания, Словения, Хърватия, Франция, Мароко, Румъния, САЩ, Русия, Тайланд, Италия, Босна и Херцеговина, Белгия, Полша, Великобритания, Турция, България.

От 1 до 15 март фондация „Музите“, чрез фотоизложба запозна посетителите на НМЗХ с провеждащия се в Царево Младешки фестивал на изкуствата. Фотосите показаха творби на ученици школи и училищата по изкуствата от страната, участници от Русия, Гърция, Казахстан и др. Фестивалът се реализира със съдействието на МК.

Плакат за фотозложба на Богдан Боев

Един от най-добрите фотографии на българската природа – Богдан Боев представи биоразнообразието на Община Димитровград между 4 и 16 юни. Изложбата бе съставена изцяло от кадри на животни и птици, като успя да покаже богатството и красотата на дивата природа. Изложбата бе експонирана, като част от събитията за отбелязването на Световния ден на околната среда – 5 юни.

На 29 август 2019 г. в Национален музей „Земята и хората“ от посолството на Република Казахстан в София, бе открита " фотоизложба по случай Международния ден за действия срещу ядрените опити. Между официалните гости на събитието присъстваха – Н. Пр. г-н Анатолий Макаров, посланик на Руската Федерация, Н. Пр. г-н Александр Лукашевич, посланик на Република Беларус, Н. Пр. г-н Джонг Джин-Кю, посланик на Република Корея, г-н Джасим Нима Мсауил, посланик на Република Ирак и др. дипломати, общественици, бизнесмени и журналисти.

Състояха се и прожекции на филмите „Казахстан – проект Атом“ и „Където духат ветровете“. Датата на откриването е свързана с издадения на 29 август 1991 г. указ от първия президент на Република Казахстан Нурсултан Назарбаев за закриване на Семипалатинския ядрен полигон и обявяването на датата от Общото събрание на ООН за Международен ден за действия срещу ядрените опити.

Приветствие на посланика на Казахстан Темиртай Избастин на откриване на фотоизложба по случай Международния ден за действия срещу ядрените опити

Фотографът Анна Йончева представи своята изложба „Различните деца на България“ между 17 и 22 декември. Благотворителния фото проектът е част от инициативата „Да играем заедно“, който набира средства за изработването и поставянето на специализирани люлки за деца в инвалидни колички.

Един от фотосите в изложбата на Анна Йончева

6.2.4. Изложби на детски рисунки

През месец май се състоя традиционната среща на малките художници от от школата по рисуване на 120 ОУ „Г. С. Раковски“ с публиката. Изложбата бе открита със специална церемония, на която бяха наградени най-добрите рисунки.

Множество утвърдени школи и ателиета за рисуване бяха включени в изложбата на графика и живопис за Денят на детето - 1 юни. В зала „Гигантски кристали“ бяха експонирани платната на призьорите в конкурса „Мъдростта на народа ни“, организиран от Фондация „Детето и фолклора“.

За отбелязване на Деня на народните будители – 1 ноември, от Фондация „Детето и фолклора“ бе представена изложбата „Приказки от България“ – детски илюстрации на фолклорни образци.

Д-р Радка Златева

6.3. Концерти

Концертната програма на Национален музей „Земята и хората“ за 2019 година започна на 6 януари с концерт „Песни за любовта и светлината“.

Даровити млади таланти поднесоха своите изпълнения на публиката на 7 март с концерта „Музи в музея“.

На 16 март се състоя Празничен концерт на проф. Илия Овчинников и негови ученици. Последните са лауреати на конкурса „Музиката и Земята“.

Празничен концерт на проф. Илия Овчинников и негови ученици

Публиката на концерт „Барок и романтизъм“

На 23 март, при огромен интерес се проведе концерта „Барок и романтизъм“, посветен на Първа пролет и годишнина от рождението на Й. С. Бах. В програмата присъстваха творби от творби от Йохан Себастиан Бах, Георг Фридрих Хендел, Антонио Вивалди, Ян Дисмас Зеленка, Йохан Фридрих Фаш и Ференц Лист, изпълнени от консорт за старинна музика Concerto antico (Деян Иванов - обой, Константин Кожухаров - обой, Сабина Йорданова – фагот и Янко Маринов - чембало, пиано).

Гостуванията на Музикална къща „Престо“ за 2019 година започнаха на 27 март с Пролетен концерт.

От 18 до 25 април се проведе XXVII Международен конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“ и Фестивал „Изкуствата за Земята“, под мотото „Откровенията на Земята“. Проектът се осъществява по Програма „Култура“ на Столична община, като паралелно с конкурсната програма се състояха и серия концерти:

- Концерт на Фумие Фукуи – 21 април;

Тържествен концерт, посветен на Майката Земя – 22 април;
 - Концерт на Таро Фунаяма – 23 април;
 - Гала концерт на лауреатите XXVII Международен музикален конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“ – 25 април.
 - Концерт Япония – България. С участието на Дарина Малеева, Ксавие Лъоконт Де Ла Бретониери, Фумико Терео-Спасова и Иван Кръстев – 29 април;
 В Европейската нощ на музеите на 18 май убликите в НМЗХ бяха изненадани с два концерта – на Щтрайх оркестъра на Националното училище за Музикални и Сценични изкуства „Христина Морфова“ и на музикална школа Rock School.

Плакат за Пролетен концерт – Музикална къща „Престо“

Плакат за концерти от XXVII Международен музикален конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“

Концерт на Националното училище за Музикални и Сценични изкуства „Христина Морфова“ в Европейската нощ на музеите.

На 21 май бе осъществено второто за годината гостуване на музикална къща „Престо“, с произведения на Моцарт, Шопен, Бизе и съвременни поп песни, посветени на любовта.

Плакат за концерта „Любов...любов“

Хор „Ирина Щиглич“

За Деня на дарителя на НМ „Земята и хората“ – 19 юни, Дуня Сонч и Калоян Василев поднесоха своя музикален пърформанс.

На 20 юни хор „Ирина Щиглич“ и ансамбъл „Ерма“ зарадваха публиката със своите изпълнения.

Whim 'n Rhythm най-старият дамски акапелен ансамбъл на Колежа от Бръшляновата лига "Йейл" осъществи своя концерт на 12 юли. Ансамбълът е основан в университета, чиято вокална традиция има близо 160-годишна история. Репертоарът им се характеризира със стилово разнообразие с концентрация върху джазови композиции и обработки, в съчетание със спиричуели, кънтри и поп музика и други.

Дамски акапелен ансамбъл Whim 'n Rhythm при колеж „Йейл“

Концерт на Юске Хосака за Деня на милосърдието – 6 август

В рамките на отбелязването на Деня на милосърдието – 6 август, се състоя концерт на Юске Хосака (Япония) – пиано, който представи произведения на Панчо Владигеров, Габриел Форе, Юко Сугава и Мико Токуяма.

На 2 октомври в НМ „Земята и хората“ клавирен концерт изнесе проф. Ростислав Йовчев. Професор Жени Захариева изпълни творби на Мусоргски и Шопен в своя концерт на 14 октомври.

На 16 октомври в рамките на инициативата „Дни на японската култура“ и фестивала „Традиция и бъдеще“ се състоя концерт на Фумие Фукуи, с участието на Кумико Терао-Спасова и Иван Кръстев.

Плакат за концерт на Фумие Фукуи

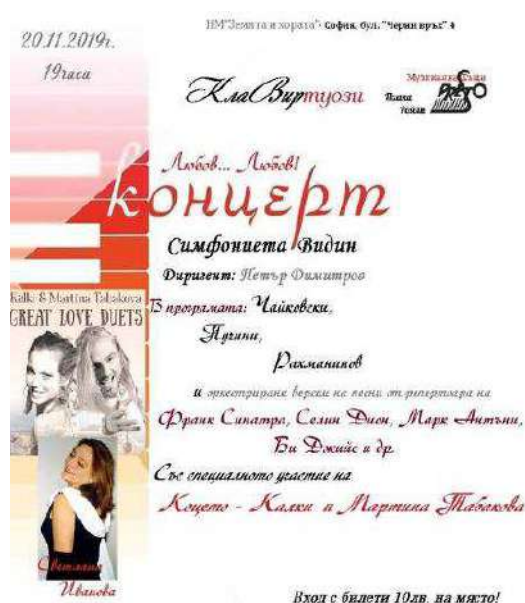
Плакат за концерт на Симфониета Видин

Симфониета Видин, под диригентството на Петър Димитров изнесе концерт на 18 октомври.

В рамките на инициативата „Дни на японската култура“ и фестивала „Традиция и бъдеще“ се проведоха още два концерта: на 10 ноември: Юко Ямаока, Дарина и Ксавие Льо конт Де Ла Бретониери, Таро Фунаяма и на 19 ноември: Концерт на в памет на проф. Сачико Кодама.

Плакат за концерт в памет на проф. Сачико Кодама

Плакат за концерт „Любов...любов“ на 20 ноември

Музикална къща „Престо“ и Симфониета Видин със специалното учадтие на Коцето-Калки, Мартина Табакова и Светлана Иванова, вдигнаха публиката на крака на 20 ноември със втория концерт от цикъла „Любов...любов“.

На 28 ноември се състоя концерта на Албена Найденова, Мариане Ронез и Йоана Русева.

Плакат за новогодишен концерт на Concerto antico.

В края на 2019 година концертната програма на НМ „Земята и хората“ бе наситена:

10 декември: Концерт на музикална школа при НЧ „Н. И. Денкоглу“;

19 декември: Концерт на младежки хор „Свобода“;

21 декември: Концерт на музикален център „Феникс мюзик 2012“;

На 30 декември „Concerto antico“ изнесе Новогодишен концерт с произведения на Шюц, Фалкониери, Пърсел, Бах, Хендел, Вивалди, Щраус и Лист.

Д-р Радка Златева

6.4. Представяне на книги, литературни срещи и дискусии

Три утвърдени поетични таланта направиха представяне на своите нови стихосбирки през 2019 г. в НМ „Земята и хората“.

Борислав Владиков представи сборник със стихове „И шепот, и вик“ на 18 април, като събитието бе съпътствано с изискана поетично-музикална програма.

Плакат за представяне на стихосбирка „И шепот, и вик“ на Борислав Владиков

Обложка на сборник стихове „Жадни за обич слънца“, на Евелина Кованджийска

Плакат за представяне на стихосбирка „Доземи“ на Иван Есенски

На 24 май Евелина Кованджийска избра зала „Гигантски кристали“ за представянето на своята нова книга - „Жадни за обич слънца“.

За своята седемдесета годишнина Иван Есенски поднесе на своите почитатели своите нови стихове на 21 ноември. Водещ на събитието бе Димитър Милов.

Д-р Радка Златева

6.5. Изложби посветени на живата природа

Изложбите на котки ни срещат с многоликото лице на природата, частица от която внася в музея свободолюбивият дух на котките. Преди 24 години в музея „Земята и хората“ стартираха първите в България изложби на котки по международни стандарти и се постави началото на организираната фелинология. Създаването и дългогодишната изложбена дейност на федерацията по фелинология в музея доведе и до появата на ново хоби, което стана начин на живот и печеливш бизнес за много българи. Два пъти през 2019 година: 23-24 февруари и 23 и 24 ноември пред очите на публиката бяха представени повече от 20 редки породи котки. Освен от България имаше участници от Гърция, Румъния, Македония, Сърбия, Швейцария, Латвия и др.

Десислава Делибалтова

6.6. Симпозиуми и семинари

На 13 февруари 2018 г. се откри тържествено организираната от КМНЦ международна научна конференция под надслов „Нему да бъде слава, чест и почит – 1150 години от кончината на Константин-Кирил Философ“. Научният форум се осъществява под патронажа на президента на Република България Румен Радев. Събитието бе уважено от вицепрезидента на Република България – г-жа Илияна Йотова, член-кореспондент и заместник-председател БАН – Васил Николов, много учени и граждани. В събитието взеха участие над 50 специалисти на от 6 страни – България, Германия, Гърция, Италия, Полша и Русия. С откриването бе представена и изложба, посветена на първоучителя.

Вицепрезидента на Република България – г-жа Илияна Йотова. Откриване на международна научна конференция под надслов „Нему да бъде слава, чест и почит“.

Тържествено бе отбелязан Деня на геодезиста на 21 март. Събитието от СГЗБ в България е подкрепено от Европейския комитет на геодезистите – CLGE, Агенция по Геодезия, Картография и Кадастър, Камара на инженерите по Геодезия и Секция Геодезия и Приложна геодезия в Камара на инженерите в инвестиционното проектиране. В тържеството взеха участие и делегати на провеждащата се в София Генерална асамблея на CLGE. Като съпътстващо събитие бе проведен и семинар на CLGE и СГЗБ под мотото „Предизвикателствата пред геодезистите, визия 2030“.

Световен ден на геодезиста – президиум.

В Световния ден на водата – 22 март, бяха осъществени прожекции на филмите „Водата – майка на живота“ и „История на банята“ (за виртуален музей на водата в Ловеч), филми за стари занаяти използващи вода, в сътрудничество с Етнографски музей на открито „Етъра“, ленти от филмотеката на НМ „Земята и хората“.

На 26 март в зала „Гигантски кристали“ се състоя Конференция „Любов, взаимоотношения и съвремие“, организирана от фондация „Инверсия“.

На 6 април 2019 година за пореден път в музея се проведе отчетно-изборно събрание на клубът по спортна дресура „Сириус“.

На 1 юни бе проведен и семинар на тема: „Работните качества на немското овчарско куче“.

IX Национална конференция на федерация „Култура“, към КТ „Подкрепа“ се осъществи на 7 юни в зала „Гигантски кристали“ на НМ „Земята и хората“.

В периода 8-11 юни се проведе поредното издание на Дни на неформалното образование, организирани от сдружение „Професионален форум за образованието“, съвместно с Общност за демократично образование, Институт за прогресивно образование и СУ „Кл. Охридски“. Тематичните акценти в програмата бяха групирани в три направления:

8-9 юни – програма насочена към деца и родители – работилници, демонстрации, презентации и игри. Форум „Родителски предизвикателства“ с теми – Свободната игра, Рискове и възможности за децата в интернет, Хранителните разстройства при подрастващите, Развитие на самостоятелността на децата, Методите на Мария Монтесори за родители и др.

10 юни – Института за прогресивно образование организира среща за педагози за методиката JUMP Math и иновативни подходи в обучението по математика.

11 юни – Педагогически форум под наслов „Ученето като творчество, игра и себеизразяване“. Сдружение „Професионален форум за образованието“ осъществи представяне: „Жива педагогическа библиотека“, в която издадени през текущата година педагогически книги бяха представени от техните автори.

Събитието бе посрещнато с интерес от страна на посетителите и на добри отзиви.

Дни на неформалното образование – 2019 г.

В рамките на отбелязването на деня на гр. София и Европейските дни на наследството на 17 септември за всички гости на музея бе организирана разходка из фондохранилищата.

На 26 септември бе отбелязан и Европейския ден на езиците. В инициативата взеха участие чуждестранни културни институти и посолства в София, както и институти, занимаващи се с изследвания на езиците.

Европейски ден на езиците 2019г., щанд на Русия

На информационните щандове на различните участници, посетителите научиха повече за езиците, към които проявяват интерес и участваха в игри с награди. Организатори на събитието бяха Европейската комисия в България и Британски съвет – България, в партньорство с културните институти на държавите от ЕС (EUNIC) и посолствата на други европейски държави - Посолството на Австрия, Институтът за български език, Гьоте институт, Посолството на Грузия, Институтът „Сервантес“, Италианският културен институт, Културно-информационният център на Република Македония, Посолството на Нидерландия, ОПТИМА – Българската асоциация за качествени езикови услуги, Полският институт, Институтът „Камоинш“ към Посолството на Португалия, Посолството на Румъния, Руският културно-информационен център, Посолството на Словашката република, Унгарският културен институт, Посолството на Финландия, Френският институт, Центърът за развитие на човешките ресурси, Чешкият център, Посолството на Швеция.

Плакат X Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“

От 14 до 16 октомври се проведе и X Международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхранение“. Събитието бе структурирано в тематични и постерна сесии. Взеха участие шейсет и четирима утвърдени специалисти в различни направления на геологията и минералогията от България, Русия, Полша, Гърция, Великобритания и Аржентина.

Между 15 и 17 ноември музеят бе домакин на FesTEAval – изложение на чай. Фестивала не само предлага възможността на посетителите да закупят традиционни и екзотични видове чай, но е съпътстван и от богата културна програма - дегустации, презентации, музикални изпълнения, лекции свързани с на различни видове и марки чай, традициите от различни краища на света, модни тенденции и културата на чая. Особен интерес предизвикаха, включените в изданието на фестивала през 2019 г. изложби на хайки и хайга, презентации на калиграфия. Сдружение за икебана „Кагецу“ представи процеса за създаване на икебана - демонстрациите преминаха при огромен интерес.

FesTEAval – 2019 г. – японска чаена церемония, представена от OCHA.BG

FesTEAval – 2019 г. – икебана, представена от Сдружение за икебана „Кагецу“

На 6 декември Национален музей „Земята и хората“ традиционно посрещна в своите зали гостите на Коледната вечер на геолога и постерна сесия на Българското геолошко дружество.

Д-р Радка Златева

6.7. Юбилейни и тържествени чествания

Двама известни български поети предпочетоха музея за отбелязване на юбилейте си.

На 18 април 2019 г. Борислав Владиков отбеляза 85 годишнината си с представяне на стихосбирката „И шепот, и вик“, съпътствана с концерт и рецитал. Събитието бе отбелязано във в-к „Словото днес“ бр. 17 от 2019 г.

• Впечатляваща премиера на новата стихосбирка „И шепот, и вик“ бе специалният подарък, който поетът от Благоевград Борислав Владиков получи в аванс за 85-ия си рожден ден. Начало на премиерата постави с валсове на Шопен известната българска пианистка проф. Жени Захаријева. Юбилейната вечер бе водена от режисьора и театрален педагог в ЮЗУ доц. Златко Павлов. Книгата представи писателят Костадин Златков, който я определи като своеобразна кардиограма на българската душа (текста публикуваме на стр. 10).

За яркото творческо и гражданско присъствие на Б. Владиков в съвременната българска литература говориха още Христо Ганов, Пенчо Чернаев, Надя Попова (тя прочете и словото на председателя на СБП Боян Ангелов), Павлина Павлова, Матей Шопкин, който рецитира и стихотворението си „Въздишка“, посветено на юбилея, а синът на известния благоевградски актьор Николай Кимчев Станислав прочете друга антологична творба на поета – „Последният щъркел“. Бяха огласени част от многобройните поздравителни адреси до юбилея, сред които от кмета на Благоевград А. Камбитов и от председателя на НС на БСП Корнелия Нинова. На събитието присъстваха проф. М. Малеев, бившият кмет на Благоевград К. Паскалев, писатели от столицата, литератори и театрални творци от Благоевград. Авторският рецитал, поднесен от поета, потвърди истинността на изречените думи, а знаменитото червено вино от Хърсово – родното място на поета – също беше белязано с неговия „авторски знак“.

На 21 ноември поетът Иван Есенски по повод седемдесета си годишнина представи и поднесе на почитателите си стихосбирката „Доземи“, издадена от Фондация „Земята и хората“. Водещ на събитието бе Димитър Милов. На събитието присъстваха много известни писатели и поети.

Милена Христова

6.8. Други изяви

Освен вече споменатите културни събития в програмата на НМ „Земята и хората“ за 2019 година присъстваха и други, различни по характер:

На 6 януари в зала „Гигантски кристали“ бе представена постановката „Дванадесета нощ“ с режисьор Валерия Вълчева.

Момент от представлението „Дванадесета нощ“ и плакат за събитието.

Специалисти на НМ „Земята и хората“ от отдел „Фондове и експозиции“ участваха на Софийския фестивал на науката – издание 2019 г. Благодарение на партньорството между Британски съвет, МОН и Столична община, науката по забавен и интересен начин достига до гражданите на София.

На 1 август в експозиционната зала на музея бе заснет музикален видео клип, към песента „Contour Ink“, на певицата Leena.

Кадър от музикалния клип на Leena, към песента „Contour Ink“

В периода 28 август – 20 септември в НМЗХ, съвместно с Гьоте-институт бе представена видео инсталацията на Нико Йоана Вебер „Марказит“.

На 11 декември екип на списание GRAZIA и фотографът Ивомит Пешев осъществиха фотосесия за корицата на списанието. Моделът Белослава Хинова-Бел, от редиците на Ivet Fashion, е носител на наградата "Жена на годината 2019" в категория Модели. Красавицата застана сред кристалите в Националния музей "Земята и хората" за новия брой на списанието.

Корица на списание Gracia – януари 2020.

Д-р Радка Златева

Абитуриентски облекла

За шестнадесета поредна година в края на месец януари 23.01 до 27.01.2019 г. в експозиционната зала на музея се проведе изложението „Абитуриенти”, с участието на известни български моделиери и дизайнери.

За поредна година броят на изложителите бе значителен. В изложението бяха включени и модни консултации с дизайнери, облекла по индивидуална поръчка, аксесоари към закупения тоалет и др. Продължителността на изложението беше 5 дни и бе посетено от повече от 4500 посетители.

Изготвил Гено Цонков

6.9. Реклама и работа с медиите

През 2019 год. продължи работа с телевизионни, електронни и печатни медии.

Периодично се извършваше допълване и актуализация на списъка с контакти на музея, с нови потребители и актуални адреси.

През 2019 година продължи прилагането на договореностите по инициативата на Центъра за градска мобилност и Столична община „Карта София“. Посетители на музея, притежаващи превозен документ от този вид използват намаление от цената за входен билет.

Продължава сътрудничеството с туристически информационен център – София, като всяко тримесечие се подава актуална информация за текущи събития. в НМ „Земята и хората“ регулярно присъства в информационно-рекламни материали, разпространявани от центъра.

Периодично се извършва актуализация на информацията за прояви от културния календар и образователните дейности на сайта и на Фейсбук страницата на музея.

Двата електронни адреса са с регулярна посещаемост от потребителите, срещат тяхното одобрение, положителни реакции и отзиви.

Рутинната работа с медиите - поддържане на актуален списък с координати на редакции на медии и журналисти; изпращане на месечни програми, информационни бюлетени, прес-информации за изяви; участия в интервюта, продължи през цялата година.

Към сайта на НМ „Земята и хората“ бе добавен линк, към Youtub канала на музея, където посетителите могат да видят кратки видео материали от събития:

https://www.youtube.com/channel/UCOvW_1pCIOx0yiLmNb0GUWQ

Дейността и културната програма на музея бе коректно и активно отразявана от сайтове, като stolica.bg, bta.bg, nova.bg, popotam.bg, pejka.bg, iskrata.bg, newsart.net, kulturni-novini.info и др.

Прояви като изложения и базари, изложения на минерали, фосили и скъпоценни камъни, Международните изложби на котки, модни събития и др., бяха отразявани в редица други медии – БНТ, програмите на Българско национално радио (Хоризонт, Христо Ботев, Радио България, Радио София), Българска телеграфна агенция, телевизия Скат редица и др.

Бяха осъществени заснемания и записи на интервюта на специалисти от музея за телевизионни и радио репортажи за Национален музей „Земята и хората“ и събития от културната и образователната му програма. Сред интервютата трябва да се отбележи участието на:

Директора на НМ „Земята и хората“ Чавдар Начев за бр.10/2019 г. на списание „Гора“.

Чавдар Начев в интервю за списание „Гора“, бр. 10/2019 г.

25 март по повод откриването на изложбата „Съкровищата на земята“ в Националния исторически музей, където бяха представени артефакти и връзката между природното и културно наследство, главен уредник Живка Янакиева даде серия интервюта за TV Планета, Агро ТВ, Скат, БТА, Уърлд прес-фото и др.

В изложбата бяха показани древни сечива и уникални артефакти, заедно с природни кристали на скъпоценни камъни и минерални суровини, използвани от човек от най-дълбока древност. Тя включва над 125 броя минерални образци - най-впечатляващите от постоянната експозиция и непоказвани до момента експонати от фондовете на НМ „Земята и хората“.

Откриване на изложба „ Съкровищата на земята“ в НИМ – зам.-министър на културата Амелия Гешева, Бони Петрунова-директор на НИМ, Чавдар Начев-директор на НМЗХ, Живка Янакиева-главен уредник НМЗХ.

10.05.2019 г. - Петко Петров пред БТВ-Новините за участието на НМЗХ в Софийски фестивал на науката;

09.05.2019 г.- Радка Златева пред радио Фокус за предстоящите събития в програмата на НМЗХ през месеците за май и юни;

13.10.2019 г. - Светла Старирадева през Радио София, тв Скат, относно XXIX Софийска международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни.

13.12.2019 г. - Светла Старирадева през Радио София, тв Скат за Коледно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни.

На 30.12.2019 г. бе проведено интервю на Александра Гюзелева за предаването на БНТ „Култура БГ“, в пряко включване от НМЗХ, с Янко Маринов по повод – Новогодишен концерт на Concerto antico.

*Интервю на Александра Гюзелева за БНТ с Янко Маринов
Д-р Радка Златева*

7. КОМПЛЕКСНИ ИЗЯВИ

7.1. Ден на благодарност към делото на Константин-Кирил Философ – 14 февруари

На 13 февруари бе открита, организираната Кирило-Методиевският научен център при БАН голяма научна конференция под патронажа на президента, посветена на 1150-годишнината от кончината на св. Кирил и 150-годишнината от основаването на Българската академия на науките.

В конференция под надслов „Нему да бъде слава, чест и почит – 1150 години от кончината на Константин-Кирил Философ“ взеха участие над 50 учени от 6 страни – България, Германия, Гърция, Италия, Полша и Русия. Заедно с тържественото откриване бе представяне на изложба, посветена на първоучителя. Присъстващите на празничното заседание ще имаха възможността да изслушат няколко встъпителни доклада:

- „Съвременните кирило-методиевски изследвания в Европа – посоки, резултати, перспективи“ (С. Николова, България);

- „Св. Кирил в Рим и в паметта на Рим“ (Кр. Станчев, Италия) ;

- „Паметта за св. Кирил в Солун (А. Деликари, Гърция).

В откриването се включиха официални гости, журналисти, университетски преподаватели, учени, учители от партньорски училища на КМНЦ и граждани. Конференцията се финансира от БАН чрез Националната научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“.

Специален акцент в откриването бяха приветствените изказвания на вицепрезидента на Република България – г-жа Илияна Йотова, член-кореспондент и заместник-председател БАН – Васил Николов, директора на КМНЦ - проф. д-р Славия Бърлиева и директора на НМЗХ – Чавдар Начев.

Приветствените изказвания за откриване на международна конференция „Нему да бъде слава, чест и почит – 1150 години от кончината на Константин-Кирил Философ“.

Като съпътстващо събитие бе експонирана изложбата „Наследството на Кирил и Методий – знание за всички“, от 10 до 17 май. Събитието се организира чрез финансираната от МОН - Национална научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“.

Културното мероприятие се реализира в тясно сътрудничество с по инициатива на доц. д-р Татяна Илиева, заедно с училища за деца със специфични образователни

потребности - СУ за ученици с нарушено зрение „Луи Брайл“, СУ за ученици с увреден слух "Проф.д-р Дечо Денев", ЦСОП „Едуард Сеген“ , ЦСОП „Проф. д-р Димитър Кацаров“. Изложбата показва постиженията на деца със специфични образователни потребности и тези на училищата, в преподаването на знанието за българското културноисторическо наследство и приноса им за опазване на националната памет.

Рисунка от изложбата „Наследството на Кирил и Методий – знание за всички“

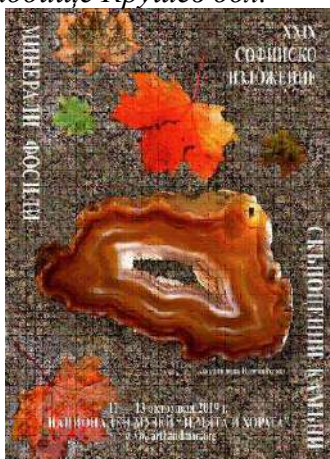
Д-р Радка Златева

7.2. Дни на минералите

7.2.1. Международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни

НМ „Земята и хората“ организира и проведе за двадесет и девета година октомврийското изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни от 11 до 13 октомври 2019 г. В изложението на минерали взеха участие 70 изложители. Сред тях присъстваха чуждестранни участници от: Армения, Афганистан, Румъния. Можеха да се видят минерали от български находища, редки и екзотични с изключителна класа от цял свят, от световно известни и наскоро открити находища в: Южна Африка, Мозамбик, Заир, Намибия, Малави, Мадагаскар, Танзания, Мароко, Индия, Пакистан, Русия, Боливия, Конго, Бразилия, Мексико, Австралия, Англия, Индонезия, Доминиканската република. Връчени бяха дипломи на изложители в традиционните за октомврийското изложение конкурси:

Диплом за най-добър минерален образец – на Костел Ковачи от Румъния за *Кристална група вивианит*. Награда „доц. Ангел Ангелов“ за най-добър минерален образец от България – на Шукри Сираков за *друза от галенит – скелетни кристали, епитаксия с халкопирит от находище Крушев дол*.

Дипломи за най-добро художествено изделие с минерал получиха: Маурисио Гонзалес от Перу за *Амулет „Кристализиран космос“* с лабрадорит и кварц, и Катя Калайджиева за картината *„Скорпион“* с обсидиан.

В Интерактивния кът беше организирана „Треска за злато“. Броят на децата, които преминаха през мероприятиято е около 80.

XXIX-то изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни беше отразено от: информационна агенция БГНЕС, телевизия Скат, цялото предаване Радиокафе на радио София-БНР беше излъчвано от музея, вестник Телеграф, телевизионен канал Дестинация БГ.

вивианит от Румъния

галенит от находище Крушев дол

Уредник Светла Старирадева

7.2.2. Великденска изложба на минерали и скъпоценни камъни

Изложбата бе проведено в периода 12–14.04.2019 г. Броят на изложителите беше 65. Специално за децата, на 13 и 14 в Интерактивния кът се проведеха две ателиета:

Ателие за декорация на великденски яйца - на децата бяха предоставени яйца от дърво, които оцветиха с помощта на студенти в Националната художествена академия. Изработване на дребни бижута и декорации с мъниста.

Уредник Светла Старирадева

7.2.3. Коледна изложба на минерали и скъпоценни камъни

Изложбата се проведе в периода 13 – 15.12.2019 г. Броят на изложителите беше 70. Сред тях присъстваха чуждестранни участници от: Русия, Армения, Афганистан.

В Интерактивния кът, специално за децата, на 14 и 15 се провеждаха паралелно две ателиета. С помощта на художник децата изработваха коледни картички. Второто занимание включваше изработване на дребни бижута и декорации с мъниста.

Уредник Светла Старирадева

7. 3. Световен ден на водата – 22 март

Идеята за честване на **Световен ден на водата** е изказана за пръв път през 1992 г. на Конференцията на ООН за околната среда и развитието (UNCED) в Рио де Жанейро. Отбелязва се на 22 март съгласно резолюция 47/193 на Общото събрание на ООН от 22 февруари 1993 г.

Темата за 2019 година беше „Вода за всички“.

Националният музей „Земята и хората“ отбеляза честването със специална програма:

- Ателие „Приятел с водата“ – демонстрации, рисунки и игри за запознаване с правилата за водна безопасност, организирани от Водноспасителната служба към БЧК.
- Ателие „Невидимата вода“ – децата чрез експерименти откриваха водата, скрита в минералите.

Национален музей „Земята и хората“ • Национален геологически музей - НЕМПАМ, БАН
Водноспасителна служба към БЧК • Геологически институт „Г.р. Димитров“ САР, София • Хайрополития

Световен ден на водата

22 март

Ателие „Приятел с водата“ – демонстрации, рисунки и игри за запознаване с правилата за водна безопасност, организирани от Водноспасителната служба към БЧК. Ще разберете как да използвате правилно съвременните технологии и как да спестите водата при водни катастрофи, без да забравяте собствената си безопасност – 10.00-12.00 ч.

Ателие „Невидимата вода“ – деца, с помощта на специалност от музея ще споделят чрез експерименти да открият водата, скрита в минералите – 10.30-11.30 ч.

Презентация „Геотермално и минерално богатство на Камчатка“ – проф. Владимир Христов, съавтор „Хайрополития“, Геологически институт на БАН и проф. Игор Пеков, съавтор „Минералното богатство на България“ при НЕМПАМ, БАН, София – 13-14 ч.

Темата за водата на световния ден 2019 – търсете из водните съкровища (и не само!) и използвайте източниците на водата. Ще се запознаете със съвременните източници „Антропогенни и природни“ при НЕМПАМ, БАН, София – 14.00-16.00 ч.

Постерна изложба „22 март – Световен ден на водата“

Изложба „Сътворени от водата“, експонати образци от флуидите на земята, образци от вода

Проекции на филми от филмовата на НМ „Земята и хората“, „От любов към водата“, „Реза Ник“, „Планетата-вода“, „Водопадите Восток“, „Норвегия хваща, използва и продава водата“

НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ „ЗЕМЯТА И ХОРАТА“
22 март - 10.00-18.00 ч. зала „Гигантски кристали“
вход свободен

Геологически институт - БАН
Московски държавен университет

22 март - Световен ден на водата

Геотермалното и минерално богатство на КАМЧАТКА

презентация

проф. Владимир Христов
проф. Игор Пеков

22 март 2019 г. - 13 ч.
Национален музей „Земята и хората“
вход свободен

- Презентация „Геотермалното и минерално богатство на Камчатка” – проф. Владимир Христов, секция „Хидрогеология”, Геологически институт на БАН и проф. Игор Пеков, катедра „Минералогия”, Московски държавен университет.

- Знаете ли колко вода съдържа вашето тяло? – измерване на водното съдържание в човешкото тяло от специалисти на секция „Антропология и анатомия“ при ИЕМПАМ, БАН, София.

- Постерна изложба „22 март – Световен ден на водата“

- Изложба „Сътворени от водата“, представяща образци от фондовете на музея, образувани от вода

- Прожекция на филми от филмотеката на НМ „Земята и хората”

Светлана Енчева

7.4. Ден на планетата Земя – 22 април

Денят на Земята се чества над четири десетилетия, а от няколко години официално е включен в календара на ООН. Смята се и за рожден ден на съвременните екологични движения. България се включва в отбелязването му през 1993 година. На 22 април 1992 г. Президентът на Република България Желю Желев подписва клетвата в името на Земята. Над 30 хиляди български деца се подписват под Декларацията за пълномощие за живот на Земята. Всяка година на 22 април над половин милиард души на планетата честват този ден.

По повод Международния ден на Земята - 22 април в музея бе организирана постерна изложба, посветена на историята на възникване на този международен ден, както и на инициативите на НМ „Земята и хората“, осъществени през 31 годишната история на музея. Към шестте постера, изготвени до миналата година бе добавен нов постер, посветен на темата за 2019 г., а именно „Да съхраним застрашените животински и растителни видове на планетата“.

Във връзка с Денят на планетата Земя, ежегодно в музея се провежда Международен музикален конкурс за млади композитори и изпълнители „Музиката и Земята“.

Уредник Лариса Нешева

7.5. XXVI международен конкурс "Музиката и Земята" и Фестивал „Изкуствата за Земята“

Главната цел на конкурса е да импулсира младите творци за създаване и изпълнение на музикални произведения, посветени на Земята и нейното оцеляване. Конкурсът е уникално събитие, с утвърдени дългогодишни традиции и културен акцент не само в България, но и в световен мащаб. Конкурсът подпомага старта на млади музикални таланти за изява и България и чужбина, чрез концерти и турнета, осъществени със съдействие на членовете на журито. С цел повишаване на артистичното майсторство и квалификация на младото поколение музиканти ежегодно се провеждат майсторски класове и лекции от членовете на журито на конкурса - изтъкнати артисти и педагози - професори от цял свят както и фестивал „Изкуствата за Земята“.

В конкурса от 1993 до сега са участвали над 2700 млади музиканти от 37 страни. През 2019 в конкурса участваха над 80 млади музиканти от България, Япония, Македония, Гърция, Франция, Русия и Украйна.

Членове на журито на XXVII конкурс бяха: проф. Шантал Стилиани, пиано, Франция; проф. Хидеко Кобаяши, пиано, Япония; проф. Лидия Ошавкова, флейта, България; Стефан Илиев, композиция, България; Фумие Фукуи, пиано, Япония; проф. Румен Байрактаров, композиция, цигулка, България; проф. Ксавие Льоконт Де Ла

Бретонери, пиано, Франция, и проф. Жени Захариева, пиано, България – арт. Директор на конкурса. В рамките на конкурса се състоя майсторски клас на проф. Шантал Стилиани, пиано, Франция.

*Тържествен концерт посветен на Деня на Майката Земя
Проф. Хидеко Кобаяши, Зорница Иларионова, проф. Жени Захариева*

В Националния музей „Земята и хората“ се проведеха пет концерта: на 21 април (неделя) от 18 ч - Концерт - Фумие Фукуи, пиано, Япония; 22 април (понеделник) от 18 ч Тържествен концерт посветен на Деня на Майката Земя – Хидеко Кобаяши, пиано, Лидия Ошавкова, флейта; цигулка, Жени Захариева, пиано и Зорница Иларионова; на 23 април (вторник) от 18 ч Концерт - Таро Фунаяма, пиано, Япония; 25 април (четвъртък) от 18 ч Гала концерт на лауреатите на XXVII Международен конкурс "Музиката и Земята" и на 29 април (понеделник) - 18 ч Концерт Япония-България - Ксавие Льоконт Де Ла Бретонери, пиано, Франция; Дарина Малеева, цигулка; Фумико Терао-Спасова, ударни инструменти, Япония; Георги Кръстев, пиано.

Проф. Лидия Ошавкова

Трио Dulcissimo - Втора награда

Международното жури присъди Голяма награда Министъра на околната среда и водите на Кай Орлинов, цигулка. Поради високото ниво на представилите се в конкурса млади изпълнители бяха присъдени и дипломи за отлично представяне. Благодарствени дипломи за доброволно сътрудничество получиха: Румен Сербезов, Диана Дачева, Юске Хосака.

Кай Орлинов, цигулка - Голямата награда Министъра на околната среда и водите

Антония Мирчева, флейта -Трета награда от Геотехмин ООД

Борис Узунов - Втора награда

Конкурсът бе отразен в медийното пространство с интервюта на журито и участници в конкурса и репортажи и анонси по БНТ, БНР - програма Христо Ботев, в.Дума (www.duma.bg) и др. Информация за конкурса и покани за концертите бяха публикувани в сайта на Софийска община, в Портал „Култура“, Културните новини, както и от електронните издания: <http://artsofia.bg/> и др.

Милена Христова

7.6. Общоевропейска Нощ на музеите

В Европейската Нощ на музеите посетителите имаха възможност да разгледат постоянните и временни експозиции при свободен вход. Бяха организирани съпътстващи събития: класически концерт на ученици от Национално музикално училище за музикални и сценични изкуства „Христина Морфова“ - Стара Загора с произведения на Бах-Гуно, Бетовен, Кюсс, Лехар, Ди Киара, Пуленк и др.; концерт поп и рок музика на RockSchol, представен от Gentleman, Рада (Rada). За децата бяха организирани две ателиета – за графика, водено от художник-график Венцислав Илиев и за рисуване с акварелни техники, водено от Антоанета Бебенова. В Нощта на музеите НМ „Земята и хората“ бе посетен от над 4000 души.

*Нощ на музеите в НМЗХ - 18. 05. 2019.
Детско ателие – графика.*

Концерт на ученици от Национално музикално училище „Хр.Морфова“ - Стара Загора.

Благовеста Кирова

7.7. Световен ден на околната среда - 5 юни

Световният ден на околната среда се отбелязва в цял свят на 5 юни от 1973 г. по решение на Конференцията на ООН по проблемите на околната среда, проведена в Стокхолм, Швеция, през 1972 г. На 05.06.2019 година в НМ „Земята и хората“ се проведе тематични събития, посветени на Световния ден на околната среда. Темата за 2019 година бе замърсяването на въздуха, като различни нейни аспекти бяха представени в серия презентации.

Проф. арх. Тодор Кръстев, д-р на арх. науки - почетен член на Международния съвет за паметници на културата и забележителните места (ИКОМОС), запозна публиката с „Културното замърсяване на средата“, като бяха разгледани архитектурни проблеми и решения засягащи градското пространство и недвижимо културно наследство в София, страната и чужбина.

Проф. арх. Тодор Кръстев на Световния ден на околната среда в НМЗХ

Екипът на Фондация „INSPIRO“ – Проф. Коста Костов, д-р Петър Чипев и д-р Елеонора Стаменова представиха замърсяването на въздуха, тютюнопушенето и рисковите фактори за здравето на човека, свързани с тях.

Д-р Петър Чипев и д-р Елеонора Стаменова на Световния ден на околната среда в НМЗХ

Ландшафтният архитект Снежка Каратотева показа в своята презентация: „Ползи от дървесната растителност за градската среда“, нестандартни подходи за ангажиране на широката общественост с проблемите на замърсяването и ролята на дърветата в градските пространства.

Снежка Каратотева на Световния ден на околната среда в НМЗХ

Популярният блогър Рада Бонева, създател на блога <http://thriftsheep.com>, запозна ученици от столични училища с ежедневните мерки за намаляване на генерираните отпадъци, митовете около разделното събиране и рециклиране на отпадъци.

Посетителите имаха възможност да видят специалната постерна изложба „5 юни – Световен ден на околната среда“ и фотоизложба на Богдан Боев „Биоразнообразието на община Димитровград“.

За поредна година проявата бе отразена в електронните медии, като: porotam.bg; kulturni-novini.info, focus-news.net и др.

Д-р Радка Златева

7.8. Световен ден за борба с опустиняването и засушаването 17 юни

На 30 януари 1995 г. Общото събрание на ООН обявява 17 юни за Световен ден за борба с опустиняването и сушата. Опустиняването или загубата на биологичната продуктивност на почвата е едно от най-сериозните предизвикателства пред човечеството. Проблемът е глобален и засяга една пета от населението на света в над 100 държави. В НМЗХ от 2017 г. се експонира постерна изложба.

Слоганът за 2019 г. бе „Нека да изградим заедно бъдещето“, по повод 25 годишнината от Конвенцията на ООН за борбата с опустиняването, нейните постижения и цели.

Милена Христова

японската богиня на милосърдието – Канон са изпратени до лидерите на 188 страни в света по инициатива на Асоциация „Камък за мир“.

Концерт на Юске Хосака на отбелязването на Деня на милосърдието през 2019 г.

Културното аташе на посолството на Япония в България – г-жа Нисимура, на отбелязването на Деня на милосърдието през 2019 г.

Възпоменателната церемония напомня за събитията, които никога не трябва да бъдат забравяни, да бъде отдадена почит пред невинните жертви на атомния апокалипсис, да ни направи по-добри и по-активни в борбата за премахване на атомните и ядрените оръжия.

Гостите на музея имаха възможност да оставят своите лични послания за мир.

Церемонията за 74тата годишнина от събитията бе уважена от културното аташе на посолството на Япония в България – г-жа Нисимура.

В рамките на събитието се състоя клавиран концерт на Юске Хосака.

Изявата бе отразена в електронни сайтове, като: offnews.bg, www.nationalgeographic.bg, dariknews.bg, bgnesagency.com, topnovini.bg, cross.bg, dnes.bg, bnr.bg, news.bnt.bg, tvevropa.com и др.

Д-р Радка Златева

7.11. Европейски дни на наследството - 16 септември

През 2019г. мотото, под което преминаха Европейските дни на наследството беше „Изкуства и развлечения“

НМ „Земята и хората“ се включи с прожекции на видео инсталацията „Марказит“ на Нико Йоана Вебер. Представянето на тази инсталация в Музея беше и събитието, с което Гьоте Институт постави началото на своя нов културен сезон.

Проведена беше и разходка за посетители във фондохранилищата на Музея, както и преференциални цени на входните билети на 22. 09. 2019 – 2 лв. за всички посетители.

Благовеста Кирова

7.12. Ден на народните будители- 1 ноември

Денят на Народните будители беше отбелязан с концерт-спектакъл на фондация „Детето и фолклора“ - представящ музика и танци на най-големите етнически групи, живеещи в България – евреи, арменци, турци, роми. Експонирана беше и изложба с детски илюстрации към любими приказки на тези народи.

С презентацията беше представена разработената от Фондацията „Електронна библиотека „Приатели чрез фолклор“ - подпомогната финансово от програма „Социални иновации“ на Столична община. В библиотеката са включени образци на фолклорното наследство на различните етноси, живеещи в страната ни.

Ден на Народните будители в НМЗХ – 01. 11. 2019.
Концерт-спектакъл на фондация „Детето и фолклора“.
Снимка – Красимир Кръстев.

Благовеста Кирова

Ден на Народните будители в НМЗХ – 01. 11. 2019.
Концерт-спектакъл на фондация „Детето и фолклора“.
Снимка – Красимир Кръстев.

7.13. Световен ден на почвата - 5 декември

Световния ден на почвата бе отбелязан на 5 декември 2019 г. Събитието беше организирано от Селскостопанска академия, Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкарров“ и Българско почвоведско дружество. Беше открита постерна изложба на тема „Да спрем ерозията на почвата, да спасим нашето бъдеще“.

Приветствия поднесоха Чавдар Начев – Директор на Национален музей „Земята и хората“ и проф. Ирена Атанасова – Директор на ИПАЗР „Никола Пушкиров“.

Бяха изнесени презентации:

„Знание, иновации и дигитализация на земеделието – основа на бъдещата обща селскостопанска политика“ – проф. дн Ирена Атанасова, Директор на ИПАЗР „Н. Пушкиров“

„Почвените и поземлени ресурси – решения, организация и управление“ – проф. Методи Теохаров, Председател на Българското почвоведско дружество

„Да спрем ерозията на почвата, да спасим нашето бъдеще“ – проф. Светла Русева, ИПАЗР „Н. Пушкиров“.

Тържествено бяха връчени ленти на ИПАЗР „Никола Пушкиров“ за академична длъжност на учените, хабилитирани през 2019 година.

В дните на изложбата от 5 до 14 декември в Национален музей „Земята и хората“ бяха прожектирани подобрени научно-популярните филми, предоставени от организаторите.

Елица Димитрова-Николова

7.14. Научна постерна сесия „ГЕОНАУКИ 2019“ на БГД и Вечер на геолога

На 6 декември 2018 година НМ „Земята и хората“ бе домакин на традиционната Коледна вечер на геолога, финал на Международната конференция „ГЕОНАУКИ 2019“ на Българското геоложко дружество. За втори път постерната сесия на конференцията се състоя в НМ „Земята и хората“ в залата на гигантските кристали. Над 50 участника представиха постерите си. Председателят на дружеството доц. д-р Евгения Тарасова връчи грамоти за най-добра научна разработка на млади учени, отличили се на конференцията.

Живка Янакиева, Лариса Нешева

8. АРХИВНА ДЕЙНОСТ

8.1. Научен архив

От 2017 г. във връзка със Заповед №197-РД-19 от 24.07. в НМЗХ съществува постоянна Архивна комесия в състав Св. Енчева – председател и Ж. Янакиева и Св. Старирадева – членове. Съобразно Правилника за научния архив на НМЗХ, утвърден със Заповед №187-РД-19 от 17.07-2017 г. - чл.6, ал.1. бе регистрирана инвентарна книга за научния архив и се извърши преинвентариране на архивните единици.

От 2018 г. за съхранението на Научния архив в музея бе освободена, ремонтирана и оборудвана стая №214 на втория етаж на музея, съобразена с изискванията за съхранение на научен архив.

Научният архив на НМЗХ съдържа 198 архивни единици, структурирани, номерирани, описани, надписани и съхранени съобразно изискванията на Държавна агенция "Архиви". От тях 26 бяха нововъведените за годината архивни единици.

Описването, съхранението и ползването на архивните единици е съобразено с изискванията на Държавна агенция "Архиви" и Правилника за Научния архив на НМЗХ, утвърден със Заповед №187-РД-19 от 17.07.2017 г. През годината са превени справки във връзка с ежедневната музейна дейност и одита в НМЗХ.

8.2. Научно-изследователски архив

Според новите изисквания за архива на НМЗХ се въведе нова инвентарна книга за архивните единици относно се към научно-изследователския архив. Те подлежат на инвентариране и пререгистриране. Инвентарната книга за научно-изследователския архив обхваща всички архивните единици, отнасящи се до меморални и постерни изложби по тематиката на музея, лични архиви на учени (геоложки бележници, чернови на статии,

сепарати, скици, карти, снимки и пр.), дисертации, дипломни работи, отчети на геоложки разработки, материали от научни форуми (конференции, симпозиуми, кръгли маси, дискусии), проведени в музея, материали от Симпозиума за минералното разнообразие, материали от научния конкурс „Земята – позната и непозната“, разработки на геоложка тематика (аналитични обзори, библиографски справки, доклади и др.).

8.3. Лични архиви

Съобразно новите изисквания за архива на НМЗХ личните архиви, като част от архив на музея, подлежат на инвентариране и регистриране в нововъведената инвентарна книга на Личните архиви в НМЗХ. В музея се съхраняват архивни папки за известни геолози, минералози, химици и др. Те ще се съхранява на третия етаж в стая 303 (досегашната стая на архива). Лични архивни досиета – въвеждана е отделна книга за личните архиви, като част от архива на НМЗХ. Вписани и описани са лични архивни досиета на: инж. Евгений Майрович, проф. д-р Георги Бончев, проф. Георги Златарски, акад. Страшимир Димитров, проф. Цоньо Димитров, проф. дгмн инж. Геолог Иван Бедринов, ст.н.с. I ст. дгн Иван Бонев, ст.н.с. д-р инж. Георги Господинов, акад. Иван Костов, проф. Мария Желязкова-Панайотова, инж. Емануил Максимов, ст.н.с. Георги Канурков, доц. Малешко Йорданов, Борислав Йорданов, Петър Трантеев, проф. д-р Димитър Баларев, инж. Григор Йосифов, доц. Васил Атанасов.

8.4. Технически архив

Техническият архив на музея съществува от 1995 година. Той съдържа 115 архивни единици, отнасящи се до техническите схеми и параметри на сградата и съоръженията. Той се съхранява на третия етаж в стая 304 от техническия сътрудник на музея.

8.5. Културно-масов архив

През 2019 година бяха събрани и съхранени повече от 30 бр. плаката от събития, състояли се в залите на НМ „Земята и хората“. Към сбирката бяха добавени също така програми за събития, флаери и листовки. Някои от авторите, представяли свои книги в музея оставиха екземпляри от произведенията си.

Милена Христова

9. БИБЛИОТЕЧНА ДЕЙНОСТ

Дейността на библиотеката на НМ „Земята и хората“ включва комплектуване, обработване, съхраняване и организиране на библиотечния фонд съобразно профила на музея, поддържане и актуализация на електронните ресурси. От 2011 г. библиотеката е член на Българската библиотечно-информационна асоциация.

Комплектуването на фонда е съобразено с дейностите на музея: най-вече в областта на минералогията, кристалографията, геология – обща, исторична; петрология и петрография; приложна геология, находища на полезните изкопаеми; минно дело – като основните постъпления са от дарения. Обособени са и отдели „Справочен“, „Периодични издания“, „Музейно дело“ и „Устойчиво развитие“.

С постъпването в библиотеката на дарението на проф. Кънчо Кънчев – виден български археолог, се обособи нова колекция – колекция „Археология“.

През 2019 г. постъпленията в библиотечния фонд са основно от дарения и от абонамент. По-големи дарения:

Дарение на Алексей Жалов – 40 нови постъпления специализирана спелеоложка литература, дарения от руски геолози, участници в Международния симпозиум,

организиран от НМЗХ. От абонамент се получаваха списанията Lapis, „Геология и минерални ресурси” и “Минно дело и геология”.

Библиотечният фонд към 31.12.2019 г. по инвентарни книги е 12 **475** библиотечни единици: книги – 6078, периодика: чужда –3121, българска – 936, отпечатащи – 1860, геоложки карти 61 с обяснителни записки; колекция от пощенски картички – геоложки карти - 365, колекция от DVD и CD.

Електронни ресурси:

ИНВЕНТАРНИ КНИГИ НА:

- книги (монографии, книжни издания)
- българска периодика
- чужда периодика
- геоложки карти
- отпечатащи

Библиотечен фонд Постъпления през 2019	Библиотечни единици				
	1-во трим.	2-ро трим.	3-то трим.	4-то трим.	Общо
БИБЛИОТЕКА (библиотечни документи)					
Новозакупена литература	1	0	0	0	1
Дарения		75		10	85
Необработена преди литература	0	35	100	156	291
Абонамент	6	9	6	9	32
Книгообмен	0	0	0	0	0
Общо:	7	119	106	177	409

Библиотечен фонд към 31.12. 2019 г.	
Библиотечни единици: (по инвентарни книги)	
Книги	6078
Българска периодика	936
Чужда периодика	3121
Карти – с обяснителни записки	80
Дисертации	2
Автореферати	65
DVD, CD	28
Колекция „Геоложки карти – пощенски картички”	365
Отпечатащи	1 860
Общ библиотечен фонд:	12 475

Пролет Груева

10. ФОТОАРХИВ

От 2002 година фотоархивът на музея се попълва систематично в следните пет направления:

- фотохроника на музея;
- минерални образци;
- експозиции на музея;
- художествени снимки на минерални образци;
- портретни снимки на дарители на музея и значими личности.

През 2019г. НМ „Земята и хората“ продължава да попълва дигиталния си фото и видео архив. Документирани са:

- тематични постерни изложби, експонирани в музея;
- фотохроника: събития и прояви, организирани, реализирани и проведени от специалистите в музея; концерти и премири, проведени в музея; посещения на групи в музея, ваканционни игри и образователни занимания;
- гостуващи изложби на музея в други градове на България;

През 2019г. към фото архива на музея са добавени над 3170 изображения, в обем 17,5 GB. Заснемането на фотохрониката на музея се осъществява от професионален фотограф и специалистите на музея, отговарящи за организацията и провеждането на съответното събитие. Информацията се комплектова и съхранява от служител на музея на две отделни места – във вътрешната памет отделен компютър и на външен твърд диск.

10.1. Фотоархив Кремъчна литотека

Една от дейностите по финансираните от МК проект “Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека) съхранявана в НМ „Земята и хората“ - София.” беше дигитализирането на кремъчни суровини. В процеса на работа бяха дигитализирани над 700 броя образци. Извършена е и фотодокументация на работата по проекта, чрез която могат да бъдат проследени етапите на неговата реализация.

Изграден бе специализиран фото-архив на Проекта, в който са включени над 7000 броя изображения (суров материал) и над 6500 изображения (селектиран материал). Фото архивът към Проекта е наличен на три места – преносим компютър, предназначен изцяло за работа по Проекта и резервни копия на два отделни външни хард диска.

11. ВИДЕОАРХИВ

През 2019 г. са заснети някои от събитията, проведени в музея, като например:

- ✓ Представление на Театър ххххх – „Дванайста нощ“ от У. Шекспир
- ✓ Концерт и изложба на сдружение „Музите“
- ✓ Концерт на дамски акапелен ансамбъл Whimn Rhythm, колежа Yale, САЩ
- ✓ Концерт на музикална къща „Престо“ и проф. Ростислав Йвочев

Кратки видео клипове от някои от събитията в музея са качени в YouTube канала на НМ „Земята и хората“ и могат да бъдат видени на адрес: https://www.youtube.com/channel/UCOvW_1pCIOx0yiLmNb0GUWQ/videos

Видеоматериалите се комплектоват и съхраняват на две отделни места - във вътрешната памет на отделен компютър и на външен твърд диск. BackUp на данните на външния диск се извършва веднъж месечно.

12. АУДИОДОКУМЕНТАЦИЯ И АУДИОАРХИВ

През 2019г. към аудиоархива на НМЗХ са добавени:

- ✓ аудиофайлове - медийни отразявания на събития в Музея (Радио „София“, Радио „Хоризонт“)

Аудиоматериалите се комплектоват и съхраняват на две отделни места – на специален компютър и на външен твърд диск. BackUp на данните на външния диск се извършва веднъж месечно.

Благовеста Кирова

13. ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

За участниците в Десетия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване” 14 до 16 октомври 2019 г. г бе отпечатан Сборник с резюметата - 78 стр., съдържащ 58 резюмета на доклади, отпечатан в 70 броя за участниците и гостите на симпозиума.

В процес на компректоване и обработка и Сборникът с доклади от Десетия международен симпозиум „Минералното разнообразие – изследване и съхраняване”, който се предвижда за издаване през 2020 г.

Милена Христова

14. УЧАСТИЕ В КОНКУРСИ, ПРОЕКТИ И ПРОГРАМИ

14.1. Проект „Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека), съхранявана в НМ "Земята и хората“.

През 2019г. участва в конкурсната сесия за финансиране на проекти в областта на движимото културно наследство и визуалните изкуства с проекта си „Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека), съхранявана в НМ "Земята и хората“. Проектът е класиран на първо място с 65,67 точки. Отчетен.

В рамките на проекта беше извършена макроскопско описание и фото документация на над 700 броя природни кремъчни късове от различни находища (точки). Предвижда се работата по колекцията да продължи и през 2020 год.

Благовеста Кирова

14.2. Музиката и Земята” и Фестивал „Изкуствата за Земята“, под мотото „Откровенията на Земята“

Музеят като съорганизатор кандидатства за XXVII международен конкурс за инструменталисти и композитори “Музиката и Земята” и Фестивал „Изкуствата за Земята“, под мотото „Откровенията на Земята“. Проектът спечели частично спонсориране от Програма „Култура“ на Софийска община.

Милена Христова

15. КНИЖАРНИЦА И МАГАЗИН ЗА СУВЕНИРИ

През 2019 год. са продадени материали закупени от Български туристически съюз както следва:

Марки - 100 те туристически обекти	860 бр.
Книжки -100 те туристически обекта	76 бр.
Туристически пътеводители	1 бр.
Карти на София	3 бр.
Карти - 100 те туристически обекта	6 бр.

Книги:

От издателство „Фют“	213 бр.
От Стела Тодорова „Книжка за кристалите“	3 бр.
От Стела Тодорова „Зеолит“	3 бр.
От Стела Тодорова Диплянки „Ахати“	16 бр.
От Стела Тодорова Магнити	103 бр.
От Стела Тодорова „Шепот от Родопите“	5 бр.
От Стела Тодорова „Богатството на един южен край“	-
От Стела Тодорова Календари	-
От Стела Тодорова „Планината, цветовете, камъкът на Орфей“	59 бр.

От музейните сувенири и рекламни материали са продадени:

Диплянки комплект	-
Диплянки единични	6 бр.
Значки	33 бр.
Пътеводител на НМЗХ на бълг. език	35 бр.
Пътеводител на НМЗХ на англ. език	13 бр.
Комплект картички, зодияци и съответните скъпоценни камъни	-
Диплянки тип хармоника „Минералите на България“	3 бр.
„Поезията на камъка“	34 бр.
„Пещерни образования“	15 бр.
„Ахаги от Шуменското плато“	4 бр.
„Ръководство за добив на злато“	99 бр.

Други продадени книги:

„Ноевият потоп“	-
„Земята – непознатата планета“	-
„Геологията от А до Я“	7 бр.
Диплянки на английски	3 бр.
„Скъпоценните камъни от А до Я“	10 бр.

Екатерина Димитрова

16. ЕКСПЛОАТАЦИЯ, ПОДДРЪЖКА И ТЕКУЩИ РЕМОНТИ

16. 1. Експлоатация, поддръжка и текущи ремонти

Материалната база на Националния музей „Земята и хората“ се състои от следните части: (1) сграда – разгъната застроена площ 6142 м²; (2) музеен и изложбен реквизит; (3) интериор; (4) технически инсталации към сградата - общо 21 броя; (5) околна парково пространство; (6) един автомобил с висока проходимост; (7) компютри, принтери, скенери; (8) аудио и видеотехника; (9) копирна техника; (10) апаратура за лабораторни изследвания; (11) ателие за рязане и полиране на скъпоценни камъни; (12) съоръжения за теренна работа; (13) фотоателие със специализирано фотооборудване; (14) електромеханична и дърводелска работилница; (15) машини за почистване и битова техника.

№	Материална база	Брой помещения	Площ /кв. м./
	Застроена площ на сградата		3126
	Разгъната застроена площ		6142
1	Фондохранилища	7	738
2	Постоянни експозиции	7	2504
3	Зали за временни изложби	2	356

От общо 21 бр. технически инсталации, тези които имат отношение към безопасността и обществените функции на сградата, се поддържат с външни договори за абонаментна поддръжка. През 2019 г. на такава поддръжка бяха следните 5 инсталации – пожароизвестителна, сигнално-охранителна, вътрешна телефонна инсталация, повдигателна платформа за хора в неравностойно положение и товарен асансьор.

Закупена беше е инвалидна количка за трудно придвижващи посетители на музейната експозиция.

Момент от ремонта на Източната фасада.

Другите 16 технически инсталации, както и останалата материална база, сградата, машините и съоръженията се обновяваха, експлоатираха, поддържаха и ремонтираха със силите на техническите сътрудници към отдел „Административно-стопанска дейност” на музея. За тази цел бяха извършени следните по-важни дейности:

Закупуване на допълнителни елементи за подвижно строително скеле за извършване на редица ремонтни дейности в музея.

Изкърпване и боядисване на части от фасадата на музея.

Закупуване и монтаж на обемен стелаж в помещение 001.

Подмяна на стари луминисцентни осветителни тела с нови (100 броя) LED енергоспестяващи тела.

Закупуване на детайли за изработка на шкафове за съхранение на минерални образци.

Изработка и монтаж на допълнителни шкафове - 14 броя, в помещенията на разделите за съхранение на образци.

Изработка на допълнителни чекмеджета - 130 броя, за съхранение на образци в музейното пространство.

Изкърпване и боядисване на мазилката по фасадата на сградата.

Изработка на допълнителни 20 броя магарета за поставки минерални образци по време на изложби и базари.

Ремонт на плочите и фугирането им в пространството около музея.

Частично обновяване на лаковото покритие на интериора в експозиционната зала;

Боядисване на покривното пространство на музея със специална трикомпонентна боя.

Подмяна на мивка в тоалетна, казанче и тоалетна дъска в служебната част на музея.

Обновяване на морално остаряла компютърна и фотографска техника.

Поддръжка на пространството около сградата на музея (трева, чемшири, тисове и др.).

С подмяната на старите луминисцентни осветителни тела с LED такива, се получи икономия на ел. енергия с още около 15 процента.

С монтирането на новото LED осветление освен икономичност и дълготрайност отпадна и консумацията на индуктивната енергия, която през изминалите години чувствително увеличаваше сметките за ток.

Момент от масовото поставяне на новите ЛЕД-осветителни тела.

Изготвил: Гено Цонков

16.2. Транспортни средства и експлоатацията им

Музеят разполага със служебен лек автомобил с повишена проходимост марка „Лада-Нива“ - ВАЗ, модел 21214. Той беше закупен нов през 2007 г. със субсидия отпусната от Министерство на културата. Към 31.12.2019 г. автомобилът има пробег 30816 км. През 2019 год. с този автомобил беше изминат пробег от 7086 км.

Музеят ползва целогодишно и ремарке за лек автомобил марка „Стема“, модел М 075 предоставен безвъзмездно и безсрочно от фирма „Карадочеви“ ЕООД. С двете превозни средства, през годината бяха обслужени дейности по организиране на изложби, поддръжка на сградата, командировки с цел обогатяване на колекциите и др.

Гено Цонков

16.3. Приоритетни дейности за 2020 г.

По отношение на подобряване на материално-техническата база в музея и сградния фонд на музея през 2020 г. се очертават като приоритетни следните дейности:

- Продължаваща подмяна на съществуващото луминесцентно осветление в музея – помещения на I-ви и II-ри, етаж пъти по икономично LED - осветление, имащо също така по дълъг експлоатационен период.

- Частично обновяване на лаковото покритие на интериора в експозиционната зала;

- Частично боядисване на стените на фойето към експозиционната зала;

- Боядисване на залата на музея.

- Обновяване на морално остаряла компютърна и фото техника.

- Поетапно разширение на системите за сигурност.

- Повишаване на топлоизолацията на малките оберлихти в експозиционната зала;

- Подобряване на вентилацията на експозиционната зала;

- Техническа експертиза на електрическата инсталация и проект за по-нататъшното ѝ усъвършенстване;

- Доставка, изработване и монтаж на допълнителни шкафове с чекмеджета в помещения за съхранение на образци;

- Изграждане на допълнително осветление в слабо осветените части - северна страна на втория етаж на експозиционната зала.

Чавдар Начев

16.4. Охранителни системи и охранителни дейности

Охранителни системи и дейности

Сигурността на посетителите, служителите, културните ценности и сградата на музея е постоянен приоритет на ръководството на музея. Тези усилия срещат подкрепа от страна на Министерство на културата като висшестояща организация. Поради тези причини през последните десетина години степента на сигурност в музея непрекъснато се повишава.

Така например през 2006 г. беше изградена нова система за видеонаблюдение с 24-часов запис и дълъг срок на съхранение на записите. През 2007 г. беше монтирана нова система за пропускателен режим на служебния вход на музея, включваща вход с електронни карти, компютърен запис дълъг срок на съхранение на данните. През 2011 г. започна поэтапното изграждане на нова сигнално-охранителна инсталация (СОТ), като за целта бяха отделени средства от собствените приходи на музея. Изграждащата се нова СОТ работеше паралелно със старата такава.

През 2013 г. благодарение на допълнително финансиране от страна на Министерство на културата беше извършено доизграждане на системата за пропускателен режим, а също така беше реализирано по нататъшното развитие на сигнално-охранителна инсталация. През 2016 г. бяха увеличени броят на камерите. През 2019 г. бяха подменени част от камерите за видеонаблюдение, записващите устройства и бяха доставени широко форматни монитори.

Действията по физическата охрана и охраната с технически средства се осъществяват от лицензирана охранителна фирма, на базата на сключен едногодишен договор. Всяка следваща година се провежда конкурс за избор на охранителна фирма по правилата на Агенцията за обществени поръчки.

През изтеклата 2019 г. бяха реализирани всички необходими мероприятия по охраната на музея, а така също по поддръжката и ремонта на охранителната техника.

Чавдар Начев

16.5. Радиационен мониторинг и защита

Като част от мерките за осигуряване на здравословни условия на труд на служителите в музея, а също да се гарантира безопасността на посетителите, се осъществяват мерки за радиационен контрол. Тези мерки налагат непрекъснат мониторинг на γ -фона. Прилага се и по отношение на новопостъпилите в музея минерални образци с цел избягване на радиоактивните. Измерванията се извършват с *регистрационно-измервателен уред за радиоактивност СРП-6801*.

Светла Старирадева

17. ПОДДРЪЖКА И ОБНОВЯВАНЕ НА КОМПЮТЪРНАТА МРЕЖА ПРЕЗ 2019 г.

Към края на 2019 г. в Национален музей „Земята и хората“ работят 35 компютърни конфигурации, 3 от които са обособени работни места за студенти, стажанти, учени и гости на музея (2 работни места в Геоложки кабинет и 1 работно място в библиотеката). Всички работни места са оборудвани с компютри и монитори. Конфигурациите включват 6 бр. скенери, 15 бр. принтери и 15 бр. външна памет HDD.

През 2019 г. беше бракувана остаряла и неработеща техника - 2 бр. компютри и 3 бр. компютърни конфигурации (компютър + монитор).

Бяха закупени 5 бр. Компютри DELL OPTIPLEX 990 + Лицензиран Windows 10 Professional (CS) + MS Office 2010 Home/Business (CS) и 5 бр. Монитори LG 22MK430H-B.

Закупени са още Фотоапарат PANASONIC DMC-LX100, за нуждите на отдел „Фондове и Експозиции“, 6 бр. външна памет HDD 4 TB, Шредер Nama Premium X10CD, Телевизор LCD TV SONY UHD KD-85XG8596, 85” и стойка за телевизор VOGELS THIN 550, които ще бъдат монтирани в Интерактивен кът. А на закупената мобилна стойка за телевизор SBOX FS-401, ще бъде монтиран телевизор Sony Bravia 55XE9005, 55” (който се намираше в Интерактивен кът), като по този начин ще бъде улеснено използването му за различни филми и презентации в различни събития, образователни и учебни дейности на НМЗХ.

Бяха закупени и множество консумативи (кабели, карти памет, зарядни, батерии, поляризационен филтър и др.) за нуждите на НМЗХ.

По Проект “Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека) съхранявана в НМ „Земята и хората“ – София” бяха закупени Лаптоп Lenovo 330 – 15 IGM, 2 бр. външна памет HDD 2 TB, 4 бр. Диодно LED видео осветление Phottix Nuada P + 4 бр. Стативи + 4 бр. Батерии BIG (резерва) + Зарядно устройство Omega (USB хъб).

Елица Димитрова

18. WEB СТРАНИЦА на НМЗХ

Създадената през 2006 год. структура на сайта не позволяваше публикуването на масиви от информация (база данни за минерали, снимки и др.). Това и някои затруднения с администрирането на сайта доведоха до необходимостта от разработването на нов, удобен и в крак с веб-стандартите сайт с модерен дизайн, чрез съвременна платформа. За изработване на нов сайт на НМ „Земята и хората” бе избрана една от най-популярните системи за редакция на съдържание WordPress, която предлага удобен административен панел, относително лесен за разбиране и бърз за усвояване, без предварителна подготовка.

Редакционният формат се използва за новини за текущи изложби, събития и PR дейности. При изработване на визията и съдържанието и поддържане на сайта www.earthhandman.org участва целия екип на музея. На него към стандартната информация (работно време, контакти, достъп и др.) постоянно се публикува нова информация, свързана с културния календар и събитията в НМ „Земята и хората”, има достъп до дигитализирани ДКЦ: Колекция „Петър Трантеев”, Колекция Ахати от Шуменското плато, Колекция „Иван Бонев”, проект „Научна обработка на еталонна кремъчна колекция (кремъчна литотека) съхранявана в НМ „Земята и хората – София“.

На сайта е качен и създаденият от [E-act creative digits](http://E-act.creative.digits) проект Холограмна разходка „Кристали”, чрез който в 4D ефект могат да се разгледат музейни експонати на интернет страницата на музея (www.earthhandman.org), с препратка към <http://www.exponat.bg/M1/home> Създадената платформа за холограмен музей е резултат от нуждата на младите хора да видят и знаят повече за всичко около себе си и от друга страна желанието на музея да говори на техния език.

Добавена е връзка към YouTube профил на Музея, в който започна публикуването на избрани кратки видео-клипове от засневи събития. Добавени бяха връзки към събития, които ще бъдат реализирани в партньорство с НМЗХ през 2020г. - IX Международен конгрес „Минералогия и музеи“ и „Фестивал на симетрията“.

За актуализиране информацията за текущи събития, новини, изложби, концерти и др. отговаря Благвеста Кирова.

Гл. уредник Живка Янакиева

19. ФЕЙСБУК СТРАНИЦА на НМЗХ

Facebook се превърна в една от най-развитите социални мрежи в днешно време. От съществено значение за популяризиране на музея и спечелването на повече посетители е популяризирането на събитията и включване на живо през Фейсбук страниците на музея. Чрез Facebook поддържа връзка с настоящи и бъдещи дарители, реагираме бързо на запитвания, което дава личен елемент в сравнение с изпращането на e-mail-и. За нас е важна информираността на нашите последователи. Когато някой хареса страницата ни, той ще вижда всичко, което публикуваме, като по този начин, той е запознат с всички събития и месечни програми на музея.

За тази цел НМЗХ поддържа три страници във Фейсбук:

За музея като цялостна дейност

<https://www.facebook.com/Earth.and.Man.National.Museum/?ref=bookmarks>

Образователен кълт за деца в НМ Земята и хората:

[https://www.facebook.com/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%9D%D0%9C-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-1888524951425112/](https://www.facebook.com/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BA%D1%8A%D1%82-%D0%B7%D0%B0-%D0%B4%D0%B5%D1%86%D0%B0-%D0%B2-%D0%9D%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%BC%D1%83%D0%B7%D0%B5%D0%B9-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-420875597954618/)

Образование НМ „Земята и хората“

<https://www.facebook.com/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%9D%D0%9C-%D0%97%D0%B5%D0%BC%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B8-%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B0-1888524951425112/>

На Фейсбук страницата се публикува информация свързана с разнообразната дейността на музея, организирани събития – концерти и изложби, форуми, изложения, образователни програми, фотохроника на протекли събития и др. Анонсират се предстоящи събития, като през страницата хората могат да се записват или да отбелязват присъствието си. С присъствието си в социалната мрежа НМ „Земята и хората“ популяризира събития, изпраща покани до своите почитатели, привлича нови посетители.

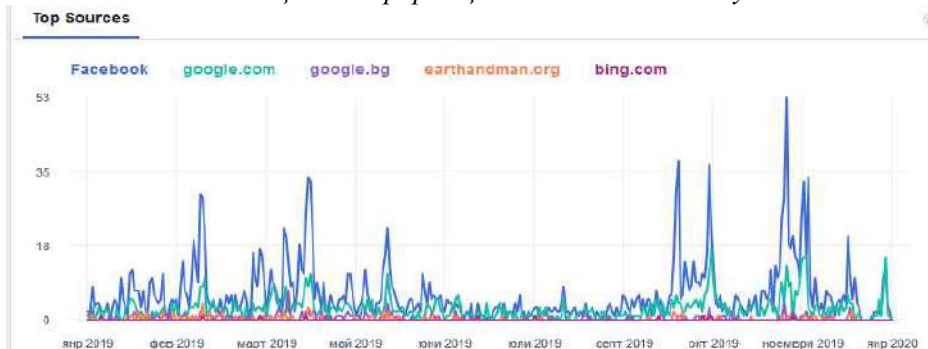
Използват се възможностите на Wi-Fi мрежата на музея за предаване на живо на конференции, концерти, ваканционни игри, открити уроци и др. Това прави съпричастни всички приятели от Фейсбук с разнообразните събития в НМ „Земята и хората“.

2019 година събития и достигнати хора

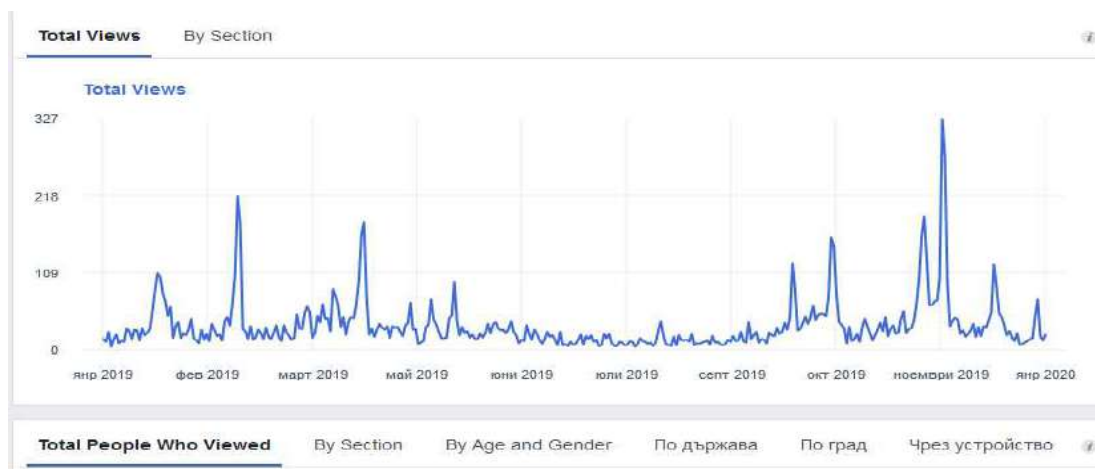

За ползата от фейсбук активността на музея говори анализът за източниците от които приятелите на музея получават информация за провеждащите се в него събития.

Източници на информация за събитията в музея

Видимо от графиката по-долу активността на последователите на музея във Фейсбук е свързана с провеждането на събития, насочени към по-голям кръг хора – Изложения на минерали, Нощ на музеите, Дни на Земята и съпътстващите я събития (концерти, изложби, рецитали), изложения на котки, абитуриентски облекла.

2019 год. активност на последователите на Фейсбук страницата на НМЗХ (данни от вградените настройки на социалната мрежа).

От статистическите данни, достъпни за ползване във Фейсбук е видно, че освен регулярната посещаемост на страницата активността на последователите на музея е позасилена през месеците февруари-март, октомври-ноември, когато са съсредоточени датите на провеждане на някои от големите, традиционни събитията в музея. Това показва, че последните са търсени, очаквани и не губят интереса на публиката. За да се поддържа този интерес традиционните събития се комбинират с евенти.

Данните от вградените настройки за отразяване на посещаемостта на социалната мрежа позволяват да се отчете, че с най-голям интерес, от страна на публиките се отличават трите изложения на минерали, фосили и скъпоценни камъни заедно с Дни на неформалното образование. Втора група оформят събития, като Ден за отдаване на почит към делото на Константин Кирил Философ, Световен ден на водата, Световен ден на околната среда и др., т.е. традиционните в календара. Също много добре представени са публикациите на музея за постъпили дарения на минерални образци.

Анализът към днешна дата на основната фейсбук страница на музея показва 6162 потребители на социалните мрежи от 46 държави харесват страницата на музея (декември 2019), а 6581 са последователи. Обобщени демографски данни за хората, които харесват страницата, въз основа на информацията за възрастта и пола, която предоставят в потребителските си профили.

Фейсбук страниците на НМЗХ се администрат от Живка Янакиева с модератори Радка Златева и Лариса Нешева.

Изготвил Живка Янакиева

20. ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МУЗЕЯ ЗА 2019

Национален музей “Земята и хората” е юридическо лице второстепенен разпоредител с бюджет към Министерство на културата.

Финансирането на Националния музей “Земята и хората” като второстепенен разпоредител с бюджет се осъществява благодарение на:

Бюджета на Министерство на културата

Основните приходи на Националния музей “Земята и хората” се формират от реалните собствени приходи от продажба на билети и стопанска дейност, получени според условията на действащото законодателство.

Министерство на културата отпуска субсидия за покриване разходите на музея за заплати на щатния персонал, целеви награди, осигурителни вноски за ДОО, здравно осигурителни вноски, Допълнително задължително пенсионно осигуряване, болнични за сметка на работодателя, СБКО, вода, горива енергия и част от абонаментните договори за охрана и поддръжка на машини и съоръжения, извършвани специализирани услуги и др. Всички останали разходи, свързани с нормалното функциониране на музея като: консумативи, материали, ремонти и услуги като: граждански договори, командировки, канцеларски материали, електрическа енергия, горива и смазочни материали, консумативи за хардуер, осветителни тела, фотоматериали, хигиенни материали за почистване на залите за експозицията, транспортни услуги, телекомуникационни и пощенски разходи, поддръжка на хардуер и софтуер, абонаментни договори за поддръжка на машини и съоръжения, текущи ремонти на сградата и околното пространство, закупени нови компютърни конфигурации, лаптоп и др. се покриват освен от държавния бюджет и от собствените приходи на музея. През 2019 г. НМЗХ участва по проект за 2004.00 лв. към Министерство на Културата, който бе одобрен.

През 2019 година е закупени 1 минерален образец със средства на музея в размер на 120,00 лв.

Директорът на НМЗХ, като администратор на бюджета, управлява самостоятелно публичните средства при спазване изискването за полагане на двоен подпис и контрол по законносъобразност, целесъобразност и добро финансово управление.

НМЗХ има финансова обособеност и завършено счетоводно отчитане – прилага двустранно счетоводно записване и изготвя самостоятелен годишен счетоводен баланс.

Финансовата дейност за 2019 г., се осъществява на база действащите разпоредби в Република България и вътрешно нормативните документи:

- Закон за счетоводството;
- Национални счетоводни стандарти;
- ДДС № 20 от 14.12.2004г. на Министерство на финансите;
- Система за финансово управление и контрол на бюджетната дейност;
- Счетоводна политика утвърдена от Министъра на културата;
- Наредба за командировките в страната;
- Наредба за служебни командировки и специализации в чужбина
- Вътрешни правила за работните заплати в музея;
- Заповеди, и други новосъздадени вътрешни правила, които детайлизират и конкретизират правилата и процедурите в музея.

НМЗХ си поставя за цел да осъществява законосъобразност при прилагане на счетоводното законодателство – Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти, Международните счетоводни стандарти по въпроси, за чиито решения няма изрични разпоредби в националните нормативни актове по счетоводство.

За бюджетните сметки се прилага отчетност на касова основа в съответствие с Единната бюджетна класификация.

Финансово – правната форма, чрез която се регламентират приходите и разходите, управлението на финансите и имуществото, е държавния бюджет на Република България.

НМЗХ стриктно изпълнява утвърдения бюджет от Министъра на културата, спазва изискванията на първостепенния разпоредител, и разпоредбите на българското законодателство. Ежедневно спазва вътрешните правила, процедури и заповеди по изпълнението на дейностите в музея. Осигурява ефективна система за планиране, управление и отчитане на резултатите и разходване на публичните средства.

Венцислава Велчева

20.1.МУЗЕЙНИ ПРИХОДИ

През 2019 г. приходите на музея са от продажба на билети и беседи, сувенири, картички, рекламни материали, такси, услуги, културни мероприятия, приходи от наеми на имущество, съвместни мероприятия, дарения. Собствените приходи на музея за 2019г. са в размер на 128 730,30 лв. при уточнен план от Министерство на културата 92 000,00 лв.

№	Източници на приходи	1-во трим.лв	2-ро трим. лв	3-то трим. лв	4-то трим. лв	Годишно лв
1	Билети	14327.00	4 512.00	4 031.00	26 825.00	49 695.00
2	Беседи	80.00	200.00	195.00	230.00	705.00
3	Рекламни материали	867.80	940.80	1 013.90	1 665.20	4 487.70
4	Услуги и такси	1 094.00	1 570.00	6 520.00	7 009.00	16 193.00
5	Дарителство и спонсорство	1 000.00	1 000.00	0.00	0.00	2 000.00
6	Други приходи	0.00	0.00	0.00	95.00	95.00
7	Наеми	18 260.60	10 828.70	8 332.00	18 133.30	55 554.60
	Общо:	35 629.40	19 051.50	20 091.90	53 957.50	128 730.30

Венцислава Велчева

20.2. МУЗЕЙНИ РАЗХОДИ ПО БЮДЖЕТНИ ПАРАГРАФИ

Приходите, постъпили за бюджетната 2019 година и бюджета отпуснат от Министерство на културата са достатъчни за съхранението и опазването на културните ценности, както и за поддръжката на музея.

Националният музей “Земята и хората” и общите усилия, сътрудничеството и подкрепата на Министерство на културата и с въвеждането на новите стандарти за финансиране съумя да се справи с поетите ангажименти през 2019г., увеличи се размера на средната брутна заплата в НМЗХ.

Разходването на средствата, финансовото управление и контрол се осъществяват съобразно законодателството във финансовата сфера и счетоводната политика. Финансовата година е приключена без неразплатени задължения.

Венцислава Велчева

21.ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА МАТЕРИАЛНИТЕ АКТИВИ 2019

През 2019 г. се извършиха няколко инвентаризации със следните заповеди

1. Заповед № 209-РД-19/01.10.2019 г. бе назначена комисия за извършване на частична инвентаризация на компютри и хардуерно оборудване. Инвентаризацията започна работа на 01.10.2019 г. и завърши на 18.10.2019 г. Нямаше установени липси или излишъци. Съставен бе протокол №1/18.10.2019 г., в който се предлагат морално остарели компютри и конфигурации за брак на стойност 2460.00 лв.. Със заповед №222-1-РД-19 от 18.10.2019 г. бе назначена комисия за брак и изготви становище от 21.10.2019 г. за предложените активи за брак. Потвърдиха, че предложените за брак материали са морално остарели. Отново бе издадена заповед №224-1-РД-19 от 21.10.2019 г., с която се състави комисия за ликвидация на материалните активи. Комисията състави протокол 2/05.11.2019 г. за ликвидацията на материалните активи.

2. Заповед № 297-РД-19/11.12.2019 г. бе назначена комисия за започване на годишна инвентаризация в Национален музей „Земята и хората“ на активите в счетоводна сметка 9909 „Активи в употреба, изписани като разход“. Инвентаризацията започна на 11.12.2019 г. и приключи на 31.12.2019 г. Нямаше установени липси или излишъци. Комисията състави един протокол №1/31.12.2019 г., с който комисията даде становище, че няма причини и основание за обезценка и преоценка на материални активи. След 31.12.2019 г. се чака комисията да даде протокол, с който да определи дали има активи за брак.

3. Заповед №275-РД-19 от 27.11.2019 г. започна инвентаризация на всички материални активи намиращи се в НМЗХ с цел продажба, с цел заприходяването им по сметки 3020 „Материали“ и 3040 „Стоки“. Инвентаризацията започна на 04.12.2019 г. и завърши на 20.12.2019 г. резултатите са оформени до 31.12.2019 г.

4. Заповед №252-РД-19 от 19.11.2019 г. е назначена комисия за инвентаризация на целия библиотечен фонд на библиотеката на НМЗХ. Инвентаризацията ще продължи и след 31.12.2019 г.

След извършените инвентаризации стойността на активите към 31.12.2019 г. е следната:

- Административни сгради - 501 304.17 лв.
- компютри и хардуерно оборудване – 11 615.62 лв.
- машини, съоръжения и оборудване – 174 475.48 лв.
- Леки автомобили – 16 150.00 лв.
- Стопански инвентар – 18 718.90 лв.
- Активи с историческа и художествена стойност – 3 285 033.50 лв.
- Книги в библиотека – 2 243,00 лв.
- Активи в употреба, изписани като разход – 70 807.02 лв.

Съгласно ДДС 05/30.09.2016 г. през 2019 г. се въведе начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи от бюджетни организации. Съгласно амортизационната политика на Министерство на културата и Национален музей „Земята и хората“ на всяко тримесечие се начисляваха амортизации. Назначена е работна група, която определя срока на годност на съществуващите активи и остатъчната им стойност и срока на годност на новопридобитите активи по групи.

Венцислава Велчева

22. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

22.1 Щатен персонал към 31.12.2019 г.

На 13 март 2019 г. след кратко боледуване почина колегата Александър Любомиров Туйков на длъжност системен администратор.

Поради продължително заболяване на колежката Красимира Стоилкова Анастасова на длъжност технически изпълнител, на 05 декември 2019 г. бе назначена по заместване Стефка Григорова Христова.

Числеността на персонала в края на 2019 г. е 25 щатни бройки, от тях 2 щатни бройки на половин работен ден.

Петрана Андонова

22.2. Курсове за повишаване на квалификацията на персонала

1. Венцислава Велчева – гл.счетоводител

Петрана Андонова – технически сътрудник

27.02.2019 г., гр.София, ул.“Гладстон“ № 8 – РААБЕ – Промени в пенсионното законодателство през 2019 г. Преглед на условията за отпускане на пенсиите от 1 януари 2019 г. -

2. Елица Димитрова –Николва - системен администратор 27 - 29 март 2019 г., гр. София, пл. "Македония" № 1, КНСБ „Практически въпроси по прилагане на закона за обществените поръчки. Добри и лоши практики”.

3. Елица Димитрова –Николва - системен администратор 03 април 2019 г., гр. София, ул. „Витошко лале” № 16 Международна конференция „Европейският музей - музеите на чехия – представяне на националния музей на чешката република.

4. Елица Димитрова –Николва - системен администратор 19 април 2019 г., гр. София, парк-хотел Москва Защита на личните данни при управление на човешките ресурси и при предоставяне на счетоводни услуги. Задължения за администраторите, определени с националното законодателство на Република България.

5. Денка Янакиева – геолог „Рентгенова лаборатория“ – 19-21юни 2019 г. – тема: Прахова рентгенова дифракция – II-ра Школа по „Увод в праховата рентгенова дифракция“

6. Елица Димитрова –Николва - системен администратор11 юли 2019 г., Съюза на юристите в България, гр. София, ул. “Пиротска” № 7Закон за обществените поръчки - експертни насоки за прилагането му.Организатори са СЪЮЗЪТ НА ЮРИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ и АПИС ЕВРОПА АД.

7. Елица Димитрова –Николва - системен администратор 1 октомври 2019 г., гр. София, Парк хотел “Витоша”, ул. Росарио 1

Длъжностно лице по защита на данните в действие - специализиран практически семинар за длъжностни лица по защита на данните от публичния и частния сектор. Семинарът се организира съвместно с Асоциацията за защита на личните данни.

8. Елица Димитрова –Николва - системен администратор13 ноември 2019 г., гр. София, СТЦ Интерпред Централизираната Автоматизирана Информационна Система „Електронни Обществени Поръчки“ (ЦАИС ЕОП). Представяне и работа със система ЦАИС-ЕОП - модули, функции, параметри Необходими действия за възлагане и изпълнение на обществени поръчки. Как се изготвят и качват документи, ключови изисквания и правила. Практически примери от разработчиците на системата.

9. Венцислава Велчева – главен счетоводител

25-26.11.2019 г., гр.Велинград, гранд-хотел „Велинград“ Годишно счетоводно приключване на 2019 г.Спазване на правилата на финансово отчетане от бюджетните организации, предпоставка за достоверно представяне на ГФО за 2019 г.

Изготвил: Петрана Андонова – технически сътрудник

22.3. Организационна дейност

В НМ“Земята и хората“ е изградена строга система за организация на дейността на музея, която се следи и контролира от директора на музея.

Входящата и изходяща кореспонденция се описва в Дневник за „Единна деловодна система за документи“ - за 2019 г. номерата са от № 01-РД -... до № 622-РД

Заповедите се описват в отделна книга за заповеди - за 2019 г. от № 01-РД-19 до № 304-РД-19 , в същата книга са описани и договорите с физически и юридически лица за 2019 г. от № 01-РД-18 до № 92-РД-18.

В отделни папки се съхраняват:

Трудовите договори и допълнителните трудови споразумения на служителите на музея.

Заповеди за годишни платени и неплатени отпуски на служителите.

Издадени УП-2 и УП-3.

Издадени от Националната агенция за приходи (НАП) справки за назначени или освободени от работа служители.

Заявления и заповеди за отлагане на отпуски.

Фотокопия на болнични листове.

Служба по трудова медицина.

Отчитане на водомера.

В отделни класъори се съхраняват, следните документи:

Входяща и изходяща кореспонденция с физически и юридически лица.

Кореспонденция с Министерство на културата, Експертни оценки, Удостоверения за митници, Заповеди за командировки, Отчети от командировки, Покани за участие в изяви на музея, Служебни бележки.

Договори с физически и юридически лица.

Заповеди на ръководството по дейността.

Заявки за прояви.

Заявки за групи.

Продажби от щанда на музея.

Вътрешни правила на НМ“Земята и хората“.

Инструкции на НМ“Земята и хората“.

Личните досиета на служителите на музея се съхраняват в отделни папки в картотека.

Деловодните документи в края на всяка година се описват и съхраняват в архивни кутии, които са подредени по години в стоя № 304 – Личен състав.

Изготвил: Петрана Андонова

22.4. Дирекционен съвет

Дирекционният съвет – е съвещателен орган за координиране на управлението на дейността на музея, подпомага директора в неговите административни и организационни функции.

Дирекционният съвет се състои от следните членове:

- Чавдар Начев – директор
- Гено Цонков – зам. директор
- Венцислава Велчева – главен счетоводител
- д-р Петко Петров – ръководител, отдел „Фондове и експозиции”
- Живка Янакиева – главен уредник
- Светлана Енчева – ръководител, отдел „ Научноизследователска лаборатория и теренни изследвания, научна група и научен архив”
- Радка Узунова –отдел „Връзки с обществеността”
- Лариса Нешева – уредник
- Светла Старирадева – представител на синдикална секция на КТ „Подкрепа“
- Протоколчик - Илиана Апостолова – фондохранител, музей

Заседанията на Дирекционния съвет се провеждат в понеделник от 10.00 часа.
През 2019 г. са проведени 14 заседания.

Илиана Апостолова

22.5. Съвет на музейните специалисти

Съветът на музейните специалисти – е съвещателен орган, който обсъжда и дава становища по основни проблеми, свързани с дейността на музея.

Състои се от следните членове:

- Чавдар Начев – председател

Членове:

- Гено Цонков – зам. директор

- д-р Петко Петров – ръководител, отдел „Фондове и експозиции”

- Живка Янакиева – главен уредник

- Светлана Енчева – ръководител, отдел „ Научноизследователска лаборатория и теренни изследвания, научна група и научен архив”

- Лариса Нешева – уредник

- Светла Старирадева - уредник

Протоколчик - Илиана Апостолова – фондохранител, музей

През 2019 г. са проведени 3 заседания.

Съставът на съвещателните органи се определя със заповед на Директора.

Съставът на Дирекционния съвет е определен със заповед на директора № 298-РД-19/30.10.2012 г. и променен със заповед № 74-РД-19/09.05.2018 г.

Съставът на Съвета на специалистите е определен със заповед № 75-РД-19/09.05.2018 г.

Илиана Апостолова

26. КОМПЛЕКТОВАНЕ НА ВЪТРЕШНАТА НОРМАТИВНА БАЗА

През 2019 г. към вътрешните правилници и инструкции за дейността на НМЗХ бяха прибавени нови 9 броя.

Виж Приложение 1

Приложение 1. Списък вътрешните нови правилници и инструкции в НМЗХ 2019

№	Наименование на правилника/инструкцията	Дата на утвърждаване	Утвърден от:	Други
1	Вътрешни правила за организация на работната заплата в НМ“Земята и хората“	21.01.2019 г.	Директор на НМЗХ-София	Контрола се осъществява от Директора и съответните органи
2	Правилник за вътрешния трудов ред (ПВТР) в НМ“Земята и хората“	14.01.2019 г.	Директор на НМЗХ-София	Издава се на основание чл.181 от КТ, Всички служители запознати и са положили подпис

3	СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА на Администрацията на Министерство на културата и второстепенните разпоредители с бюджет(ВРБ) към Министерство на културата (30 стр.) съгласно приложена : Заповед № РД09-195/20.03.2019 г.	20.03.2019 г.	Текущ контрол се възлага на Директор на НМЗХ – София и главния счетоводител	Утвърдена на основание чл.25,ал.4 от Закона за администрацията, чл.5,ал.2 от Устройствения правилник на Министерство на културата и чл.63, ал.1 от Закона за счетоводство
4	Антикорупционен план 2019 г. на НМ“Земята и хората“	Писмо на МК изх. № 03-99-16/21.03.2019 г.	Боил Банов – министър на културата	Съгласуван с министъра на културата
5	Политика за защита на личните данни в НМ“Земята и хората“	Заповед № 56-РД-19 от 27.03.2019 г.	Директор на НМЗХ – София	Утвърждава се на основание Регламент/ЕС/2016/679 на Европейския съюз
6	Регистър на личните данни в НМ“Земята и хората“	2019 г.	Директор на НМЗХ – София	Утвърждава се на основание Регламент/ЕС/2016/679 на Европейския съюз
7	Инструкция за организиране на гостуващи изложби от НМ“Земята и хората“	Дата на издаване 10.10.2006 г. Дата на ревизия 10.06.2019 г.	Директор на НМЗХ-София	Закон за културното наследство ,УП на МК, УП на НМЗХ и др.
8	Правилник за работа на фондовата комисия	Дата на издаване 02.08.2019 г. Ревизия: 04	Директор на НМЗХ София	Наредба № Н-3/03.12.2009 г., Наредба № Н-6/11.12.2009 г.
9	Правилник за работа на фондовата комисия	Дата на издаване 12.08.2019 г. Ревизия: 05	Директор на НМЗХ София	Наредба № Н-3/03.12.2009 г. Наредба № Н-6/11.12.2009 г.

Петрана Андонова

Приложение 2. Културен календар на НМ "Земята и хората" за 2019

№	Събитие	Период
1	„Дай решение за замърсените почви“-временна изложба съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкиров“, Българско почвоведско дружество	1-14 януари
2	Гостуваща изложба в СОК „Камчия“	януари-април
3	Гостуваща изложба в Етнографски музей „Дунавски риболов и лодко строене“	януари-декември

4	Гостуваща изложба в Културен център „Миню Балкански“ с. Оряховица	януари-декември
5	Гостуваща изложба в РИМ Бургас	януари-декември
6	Гостуваща изложба в ИМ-Генерал Тошево	април-юни
7	Гостуваща изложба в НИМ	март-април
8	Гостуваща постерна изложба „Поезията на камъка“ в ИМ-Генерал Тошево	януари-април
9	Концерт „Песни за любовта и светлината“	6 януари
10	Театър в музея „Дванадесета нощ“	6 януари
11	Модно изложение „Абитуриенти 2019“	21 – 27 януари
12	Работна сесия на Vincent Delvigne Phd - University of Liège	7-31 януари
13	Международен фотоконкурс-изложба „Ние и пещерите“, съвместно с Българско пещерно дружество	01-12 февруари
14	Ден на благодарност към делото на Св. Константин Кирил Философ. Международна научна конференция „Нему да бъде слава, чест и почит“, съвместно с Кирило-Методиевски научен център при БАН	13 февруари
15	Постерна изложба „Нему да бъде слава, чест и почит“, съвместно с Кирило-Методиевски научен център при БАН	13-21 февруари
16	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	13.02.2019 г.
17	Лекция по музеология на проф. Симеон Недков	25 февруари
18	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	27 февруари
19	Фото-изложба на сдружение „Музите“	1-15 март
20	Концерт „Деветте музи в музея“	7 март
21	Лекция по музеология на проф. Симеон Недков, съвместно с НМЗХ „Фондове“	11 март
22	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	13 март
23	Празничен концерт на проф. Илия Овчинников	16 март
24	Лекция по музеология на проф. Симеон Недков, съвместно с НМЗХ „Образователни програми“	18 март
25	Световен ден на геодезиста, съвместно със Съюз на геодезистите и земеустройителите в България	21 март
26	Световен ден на водата	22 март
27	Ателие „Приатели с водата“ – запознаване с правилата за водна безопасност, съвместно с Водноспасителната служба към БЧК.	22 март
28	Ателие „Невидимата вода“ – музейните специалисти чрез серия експерименти разкриват водата, скрита в минералите.	22 март
29	Презентация „Геотермалното и минерално богатство на Камчатка“ – проф. Владимир Христов, секция „Хидрогеология“, Геологически институт на БАН и проф. Игор Пеков, катедра „Минералогия“, Московски държавен университет.	22 март
30	Знаете ли колко вода съдържа вашето тяло? – измерване на водното съдържание в човешкото тяло, съвместно със специалисти от секция „Антропология и анатомия“ при ИЕМПАМ, БАН.	22 март
31	Постерна изложба „22 март – Световен ден на водата“	22-31 март
32	Изложба „Сътворени от водата“, представяща образци от фондовете на музея, образувани от вода.	1 януари-31 декември
33	Прожекция на тематични филми, посветени на водата, от филмотеката на НМ	22 март
34	Концерт на Янко Маринов (пиано).	23 март
35	Изложба „Сърковищата на Земята“, съвместно с НИМ	25 март-25 май

36	Лекция по музеология на проф. Симеон Недков, съвместно с НМЗХ „Лаборатории“	25 март
37	Конференция „Любов, взаимоотношения и съвремие“, Фондация „Инверсия“	26 март
38	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	27 март
39	Концерт на оркестър „Каприз“, диригент-Петър Димитров, солист-Елица Джамбазова (пиано).	27 март
40	Лекция по музеология на проф. Симеон Недков, съвместно с НМЗХ „Експозиции“	1 април
41	Пролетни ваканционни игри	2-3 април
42	Годишно отчетно изборно събрание на клуб за спортна дресура „Сириус“	6 април
43	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	10 април
44	Дни на минералите – Великденско изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	12-14 април
45	Ателие за великденска декорация на яйца от дърво с помощта на художници	13-14 април
46	Ателие за изработване на дребни бижута и декорации с мъниста	13-14 април
47	Пресконференция на XXVI Международен музикален конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“	17 април
48	Представяне на поетична книга „И шепот, и вик“ на Борислав Владиков	18 април
49	22 април – Ден на земята	22 април
50	XXVI Международен конкурс за инструменталисти и композитори „Музиката и Земята“	18- 25 април
51	Концерт на Фумие Фукуи	21 април
52	Тържествен концерт, посветен на Майката Земя	22 април
53	Концерт на Таро Фунаяма	23 април
54	Художествена изложба на Борис Симеонов	23 април-7 май
55	Гала концерт на лауреатите на международен конкурс „Музиката и Земята“	25 април
56	Концерт България – Япония (Ксавие Лъоконт Де Ла Бретониери, Дарина Малеева, Фумико Терео-Спасова, Георги кръстев)	29 април
57	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	8 май
58	Благотворително ревю „Мечтаната дреха“	9 май
59	Участие на НМ „Земята и хората“ в Софийски фестивал на науката	9-10 май
60	Изложба „Наследството на Кирил и Методий-знание за всички“, съвместно с Кирило-Методиевски научен център при БАН	10-17 май
61	Конкурс за действащи биологични модели на РУО-София град	12 май
62	Изложба на детски рисунки от школата по рисуване на 120 ОУ „Г. С. Раковски“	13-20 май
63	Занимания с деца от 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“, посветени на геологията и минералогията	15 май
64	Нощ на музеите	18 май
65	Концерт на Щрайх оркестър на Национално Училище за Музикални и Сценични изкуства „Христина Морфова“, Стара Загора	18 май
66	Концерт на Rock School	18 май
67	Детско ателие – графика, водено от Венцислав Илиев – художник график и фотограф.	18 май
68	Детско ателие – рисуване с акварелни техники, водено от Антоанета Бебенова - интериорен дизайнер и художник, практикуваща техники за рисуване върху вода - ебру и суминагаши.	18 май

69	Концерт на музикална къща „Престо“	21 май
70	Представяне на поетична книга „Жадни за обич слънца“ на Евелина Кованджийска	24 май
71	Тържество по случай края на учебната година на 139 ОУ „Захарий Круша“	30 май
72	Детска научно-практическа конференция на 98 НУ „Св. Св. Кирил и Методий“-София	31 май
73	Тържествено честване на деня на детето концерт-спектакъл и изложба на детски рисунки.	1 юни
74	Семинар „Работните качества на немското овчарско куче“	1 юни
75	Фото-изложба на Богдан Боев „Биоразнообразието на община Димитровград“	4-16 юни
76	Тържество за връчване на свидетелства за завършен клас – 5 ОУ „Иван Вазов“.	3 юни
77	Световен ден на околната среда	5 юни
78	Презентация на Проф. арх. Тодор Кръстев: „Културното замърсяване на средата“.	5 юни
79	Презентация на Д-р Петър Чипев: „Дим и думи“.	5 юни
80	Презентация на Проф. Коста Костов: „Предизвикателството тютюнопушене“.	5 юни
81	Презентация на Д-р Елеонора Стаменова: „Влияние на тютюнопушенето върху замърсяването на околната среда“	5 юни
82	Презентация на Снежанка Каратотева: „Ползи от дървесната растителност за градската среда“	5 юни
83	Презентация на Рада Бонева: „Малки стъпки всеки ден: Как да живеем без отпадъци“	5 юни
84	Постерна изложба „5 юни-Световен ден на околната среда“	5 юни
85	Конференция на КТ „Подкрепа“	7 юни
86	Дни на неформалното образование	8-11 юни
87	Концерт на НЧ „Н. И. Денкоглу“.	13 юни
88	Световния ден за борба със сушата и опустиняването	17 юни
89	Тържество за края на учебната година 15 СУ „Адам Мицкевич“	18 юни
90	Ден на Дарителя - временна изложба „Нови постъпления“, връчване на свидетелства на дарители	19 юни
91	Музикален перформънс – Дуня Сомч и Калоян Василев/флейта	19 юни
92	Концерт на хор „Ирина Щиглич“ и ансамбъл „Ерма“	20 юни
93	Концерт на акапелен ансамбъл „Whim ‘n Rhythm“	12 юли
94	Изложба живопис Paris Vane Art	24 юли-11 август
95	Заснемане на видео клип, към песента на Leena - Contour Ink.	1 август
96	Ден на Милосърдието – 74 години от атомната бомбардировка в гр. Хирошима.	6 август
97	Концерт на проф. Жени Захариева	6 август
98	Изложбата „Несебър в световното картографско наследство“, съвместно с Международен търговски и културен център ГЕОПАН - Бургас	от 15 август
99	Фото изложба посветена на 29 август – Международен ден за действия срещу ядрените опити и закриването на Семипалатинския ядрен полигон в Казахстан. – съвместно с Посолство на Република Казахстан.	29 август-1 септември
100	Видео инсталация на Нико Йоана Вебер „Марказит“, съвместно с Гьоте-институт	28 август-20 септември
101	Разходка във фондохранилищата на музея	17 септември
102	Европейски ден на езиците	26 септември

103	Европейски дни на наследството	септември
104	Клавирен концерт на проф. Ростислав Йовчев	02 октомври
105	Дни на минералите - XXIX Софийска международна изложба на минерали, фосили и скъпоценни камъни.	11-13 октомври
106	Забавни игри за деца „Златна треска“	12 и 13 октомври
107	X Международен симпозиум "Минералното разнообразие - изследване и съхраняване"	14-16 октомври
108	Концерт на проф. Жени Захариева	14 октомври
109	Концерт на проф. Фумие Фукуи	16 октомври
110	Образователен концерт на тема „Музика и математика"	18 октомври
111	Работна сесия на Наталия Николаевна Скакун – ИИМК-РАН	16-20 октомври
112	Концерт на музикална къща „Престо“	18 октомври
113	Ден на народните будители концерт-спектакъл.	1 ноември
114	Изложба „Приказки от България“ – детски илюстрации на фолклорни образци.	1 ноември
115	Концерт на Юко Ямаока, Дарина и Ксавие Льо конт Де Ла Бретониери, Таро Фунаяма.	10 ноември
116	FesTeaVal-изложение на чай	15-17 ноември
117	Концерт на в памет на проф. Сачико Кодама	19 ноември
118	Концерт на музикална къща „Престо“	20 ноември
119	Образователен концерт на тема „Шекспир-Ромео и Жулиета"	20 ноември
120	Иван Есенски – представяне на стихосбирката „Доземи“, съвместно със Съюза на българските писатели	21 ноември
121	LVII и LVIII Международна ФИФе изложба на котки	23 и 24 ноември
122	Концерт на Албена Найденова, Мариане Ронез и Йоана Русева	28 ноември
123	Световен ден на почвата, съвместно с ИПАЗР „Н. Пушкин“ – „Да спрем ерозията на почвата, да спасим нашето бъдеще“.	05 декември
124	Коледна вечер на геолога	06 декември
125	Концерт на музикална школа при НЧ „Н. И. Денкоглу“	10 декември
126	Работна сесия на Richard Sillitoe DSc PhD	10 декември
127	Фотосесия на списание GRACIA	11 декември
128	Дни на минералите - Коледно изложение на минерали, фосили и скъпоценни камъни	13-15 декември
129	Ателие за направа на коледни картички	14-15 декември
130	Ателие за крафт бижута и декорации	14-15 декември
131	Благотворителна фото изложба на инициативата „Да играем заедно“.	17-22 декември
132	Концерт на младежки хор „Свобода“	19 декември
133	Концерт на музикален център „Феникс мюзик 2012“	21 декември
134	Концерт на консорт „Concerto antico“	30 декември

Д-р Радка Златева